

Adekwatność kapitałowa
oraz inne informacje
podlegające ogłoszeniu
Grupy Kapitałowej
Powszechnej Kasy Oszczędności
Banku Polskiego Spółki Akcyjnej
według stanu na 31 grudnia 2019 roku

Wprowadzenie

Raport „Adekwatność kapitałowa oraz inne informacje podlegające ogłoszeniu Grupy Kapitałowej Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej według stanu na 31 grudnia 2019 roku”, zwany dalej „Raportem”, został przygotowany zgodnie z art. 111a ustawy z 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe¹, zwanej dalej „ustawą prawo bankowe”, Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającym Rozporządzenie (UE) nr 648/2012, zwanym dalej „Rozporządzeniem CRR”, z uwzględnieniem aktów wykonawczych do Rozporządzenia CRR, ustawą z 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym², zwaną dalej „ustawą o nadzorze makroostrożnościowym”, a także Rekomendacją M dotyczącą zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach, Rekomendacją P dotyczącą zarządzania ryzykiem płynności w banku oraz Rekomendacją H dotyczącą systemu kontroli wewnętrznej w banku wydanymi przez Komisję Nadzoru Finansowego, zwaną dalej „KNF”.

Ujawnienia odzwierciedlają także wymogi przedstawione w Rozporządzeniu Wykonawczym Komisji (UE) 1423/2013 z 20 grudnia 2013 roku ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawnienia informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z Rozporządzeniem CRR (Rozporządzenie 1423/2013), w Rozporządzeniu wykonawczym komisji (UE) 1030/2014 z dnia 29 września 2014 r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do jednolitych formatów i dat do celów ujawniania wartości stosowanych do określania globalnych instytucji o znaczeniu systemowym zgodnie z Rozporządzeniem CRR (Rozporządzenie 1030/2014), w Rozporządzeniu delegowanym komisji (UE) 1222/2014 z dnia 8 października 2014 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2013/36/UE w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących określenia metody identyfikacji globalnych instytucji o znaczeniu systemowym oraz definiowania podkategorii globalnych instytucji o znaczeniu systemowym (Rozporządzenie 1222/2014), w Rozporządzeniu delegowanym komisji (UE) 2015/1555 z dnia 28 maja 2015 r. uzupełniające Rozporządzenie CRR w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących ujawniania informacji na temat przestrzegania przez instytucje wymogu w zakresie bufora antycyklicznego zgodnie z art. 440 (Rozporządzenie 2015/1555), w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2016/200 z 15 lutego 2016 roku, ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji zgodnie z Rozporządzeniem CRR (Rozporządzenie 2016/200), w Rozporządzeniu delegowanym komisji (UE) 2017/2295 z dnia 4 września 2017 r. uzupełniające do Rozporządzenia CRR w zakresie regulacyjnych standardów technicznych dotyczących ujawniania informacji na temat aktywów obciążonych i nieobciążonych (Rozporządzenie 2017/2295), w wytycznych nr EBA/GL/2014/03 z dnia 27 czerwca 2014 r. w sprawie ujawniania informacji o aktywach obciążonych i aktywach wolnych od obciążeń (Wytyczne EBA/GL/2014/03), w wytycznych nr EBA/GL/2015/22 z dnia 27.06.2016 r. dotyczące prawidłowej polityki wynagrodzeń, o których mowa w art. 74 ust. 3 i 75 ust. 2 dyrektywy 2013/36/UE, i ujawniania informacji zgodnie z art. 450 Rozporządzenia CRR (Wytyczne EBA EBA/GL/2015/22), w wytycznych nr EBA/GL/2016/01 z dnia 29.02.2016 r. w sprawie dookreślenia wskaźników globalnego znaczenia systemowego i ujawniania tych wskaźników (Wytyczne EBA/GL/2016/01), w wytycznych EBA/GL/2016/11 w sprawie wymogów dotyczących ujawniania informacji na mocy części ósmej Rozporządzenia CRR (Wytyczne EBA/GL/2016/11), w wytycznych EBA/GL/2017/01 w sprawie ujawniania wskaźnika pokrycia wpływów netto w uzupełnieniu do ujawniania na temat zarządzania ryzykiem płynności na podstawie art. 435 Rozporządzenia CRR (Wytyczne EBA/GL/2017/01), w wytycznych EBA/GL/2018/01 w sprawie jednolitego ujawniania na podstawie art. 473a Rozporządzenia CRR informacji na temat rozwiązań przejściowych w zakresie łagodzenia skutków wprowadzenia MSSF 9 względem funduszy własnych (Wytyczne EBA/GL/2018/01) w związku z zastosowaniem rozwiązań przejściowych wdrożenia MSSF 9 oraz w wytycznych nr EBA/GL/2018/10 z dnia 17 grudnia 2018 r. dotyczące ujawnienia w zakresie ekspozycji nieobsługiwanych i restrukturyzowanych.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 Rozporządzenia CRR, Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna zwana dalej „PKO Bankiem Polskim SA” lub „Bankiem”, będąca unijną instytucją dominującą, ogłasza w odrębnym dokumencie informacje dotyczące adekwatności kapitałowej, o których mowa w części ósmej Rozporządzenia CRR w cyklu rocznym oraz cyklu półrocznym.

Niniejszy Raport został sporządzony zgodnie z przepisami wewnętrznymi Banku dotyczącymi zasad polityki informacyjnej PKO Banku Polskiego SA w zakresie adekwatności kapitałowej („Zasady polityki informacyjnej PKO Banku Polskiego SA w zakresie adekwatności kapitałowej oraz innych informacji podlegających ogłoszeniu”, w rozumieniu art. 431 ust. Rozporządzenia CRR, udostępnione są na stronie internetowej Banku (www.pkobp.pl) oraz przepisami wewnętrznymi w tym zakresie, które zawierają szczegółowe informacje dotyczące ujawnianych informacji o adekwatności kapitałowej, sposobie ich weryfikacji, zatwierdzania oraz publikacji.

Zgodnie z Rozporządzeniem Delegowanym Komisji (UE) Nr 183/2014, w rachunku adekwatności kapitałowej zostały uwzględnione ujemne w rachunku wyników korekty, które są związane z ryzykiem kredytowym, dotyczące okresów ujętych w kapitale podstawowym Tier 1. W związku z powyższym Bank uwzględnił korekty z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego według stanu na 30 czerwca 2019 roku, odpowiednie korekty zostały również uwzględnione na poziomie Grupy Kapitałowej.

Raport obejmuje rok 2019 i prezentuje dane według stanu na 31 grudnia 2019 roku oraz został przygotowany zgodnie z przepisami, o których mowa w akapicie wyżej, obowiązującymi na 31 grudnia 2019 roku. W Raporcie zostały zaprezentowane dane skonsolidowane³ Grupy Kapitałowej Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej, zwanej dalej „Grupą Kapitałową Banku”. Część informacji zawartych w Raporcie dotyczy danych jednostkowych PKO Banku Polskiego SA z uwagi na istotny wpływ Banku na profil ryzyka Grupy Kapitałowej Banku.

O ile nie zaznaczono inaczej, dane liczbowe przedstawione w Raporcie wyrażone zostały w milionach złotych. Ewentualne różnice w sumach i udziałach wynikają z zaokrąglenia kwot do milionów złotych oraz zaokrąglenia udziałów procentowych do jednego miejsca dziesiętnego.

Raport został przygotowany z uwzględnieniem wszystkich dostępnych danych według stanu na 31 grudnia 2019 roku. W Raporcie odniesiono się do wymagań regulacji opisanych wyżej, w takim zakresie, w jakim dotyczą one Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku. W przypadku braku odniesienia do konkretnego artykułu, oznacza to, że ujawnienia w jego zakresie nie mają zastosowania. Niniejszy Raport był przedmiotem wewnętrznej weryfikacji przeprowadzonej przez audyt wewnętrzny Banku.

¹ Dz. U. z 2018 r. poz. 2187 z późn. zm.

² Dz. U. z 2017 r. poz. 1934 z późn. zm.

³ Dane obejmują tylko podmioty ujęte w konsolidacji ostrożnościowej.

Spis treści

1.	Informacje o Banku i Grupie Kapitałowej Banku.....	7
2.	System zarządzania.....	11
2.1.	Zarządzanie ryzykiem.....	11
2.2.	Kompleksowe testy warunków skrajnych i odwrotne testy warunków skrajnych.....	15
2.3.	Kontrola wewnętrzna.....	15
2.4.	Ocena członków organu zarządzającego, informacje dotyczące polityki rekrutacji, oceny odpowiedniości.....	17
2.5.	Ryzyko kredytowe.....	17
2.5.1.	Wstęp.....	17
2.5.2.	Identyfikacja ryzyka.....	18
2.5.3.	Pomiar, szacowanie i ocena ryzyka kredytowego.....	18
2.5.4.	Metody pomiaru ryzyka kredytowego.....	18
2.5.5.	Metody ratingowe i scoringowe.....	18
2.5.6.	Kontrola ryzyka kredytowego.....	19
2.5.7.	Prognozowanie i monitorowanie ryzyka kredytowego.....	20
2.5.8.	Koncentracja ryzyka.....	20
2.5.9.	Utrata wartości ekspozycji kredytowych.....	24
2.5.10.	Raportowanie o ryzyku kredytowym.....	31
2.5.11.	Działania zarządcze dotyczące ryzyka kredytowego.....	31
2.5.12.	Stosowanie technik ograniczania ryzyka kredytowego i ryzyka kredytowego kontrahenta.....	32
2.5.13.	Korzystanie z zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej (ECAI) oraz inne informacje dotyczące ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta.....	36
2.5.14.	Ekspozycja na pozycje sekurytyzacyjne.....	41
2.5.15.	Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym.....	41
2.6.	Ryzyko stopy procentowej.....	42
2.6.1.	Wstęp.....	42
2.6.2.	Identyfikacja, pomiar i ocena ryzyka stopy procentowej.....	42
2.6.3.	Kontrola ryzyka stopy procentowej.....	43
2.6.4.	Monitorowanie ryzyka stopy procentowej.....	43
2.6.4.1.	Portfel bankowy.....	43
2.6.4.2.	Portfel handlowy.....	44
2.6.5.	Raportowanie ryzyka stopy procentowej.....	44
2.6.6.	Działania zarządcze dotyczące ryzyka stopy procentowej.....	44
2.7.	Ryzyko walutowe.....	46
2.7.1.	Wstęp.....	46
2.7.2.	Identyfikacja, pomiar i ocena ryzyka walutowego.....	46
2.7.3.	Kontrola ryzyka walutowego.....	46
2.7.4.	Monitorowanie ryzyka walutowego.....	46
2.7.5.	Raportowanie ryzyka walutowego.....	47
2.7.6.	Działania zarządcze dotyczące ryzyka walutowego.....	47
2.8.	Ryzyko płynności, w tym ryzyko finansowania.....	47
2.8.1.	Wstęp.....	47
2.8.2.	Identyfikacja pomiar i ocena ryzyka płynności.....	48
2.8.3.	Kontrola ryzyka płynności.....	49
2.8.4.	Monitorowanie ryzyka płynności.....	49
2.8.5.	Raportowanie ryzyka płynności.....	51

2.8.6.	Działania zarządcze dotyczące ryzyka płynności.....	51
2.9.	Ryzyko operacyjne.....	52
2.9.1.	Wstęp.....	52
2.9.2.	Identyfikacja, pomiar i ocena ryzyka operacyjnego.....	52
2.9.2.1.	Identyfikacja, metoda pomiaru i oceny ryzyka operacyjnego.....	52
2.9.2.2.	Polityka ubezpieczeniowa Banku.....	53
2.9.2.3.	Wpływ ubezpieczeń.....	53
2.9.3.	Kontrola ryzyka operacyjnego.....	54
2.9.4.	Monitorowanie ryzyka operacyjnego.....	54
2.9.5.	Raportowanie ryzyka operacyjnego.....	54
2.9.6.	Działania zarządcze dotyczące ryzyka operacyjnego.....	54
2.9.7.	Poniesione straty i działania zarządcze ograniczające ryzyko operacyjne.....	55
2.10.	Ryzyko biznesowe.....	57
2.10.1.	Wstęp.....	57
2.10.2.	Identyfikacja, pomiar i ocena ryzyka biznesowego.....	57
2.10.3.	Kontrola ryzyka biznesowego.....	57
2.10.4.	Monitorowanie ryzyka biznesowego.....	57
2.10.5.	Raportowanie ryzyka biznesowego.....	57
2.10.6.	Działania zarządcze dotyczące ryzyka biznesowego.....	57
2.11.	Ryzyko modeli.....	58
2.11.1.	Wstęp.....	58
2.11.2.	Identyfikacja, pomiar i ocena ryzyka modeli.....	58
2.11.3.	Kontrola ryzyka modeli.....	58
2.11.4.	Monitorowanie i raportowanie ryzyka modeli.....	58
2.11.5.	Działania zarządcze dotyczące ryzyka modeli.....	58
2.12.	Ryzyko zmian makroekonomicznych.....	58
2.12.1.	Wstęp.....	58
2.12.2.	Identyfikacja, pomiar i ocena ryzyka zmian makroekonomicznych.....	58
2.12.3.	Kontrola ryzyka zmian makroekonomicznych.....	59
2.12.4.	Monitorowanie ryzyka zmian makroekonomicznych.....	59
2.12.5.	Raportowanie ryzyka zmian makroekonomicznych.....	59
2.12.6.	Działania zarządcze dotyczące ryzyka zmian makroekonomicznych.....	59
2.13.	Zarządzanie ryzykiem w PKO Banku Hipotecznym SA.....	60
3.	Fundusze własne.....	61
4.	Wymogi w zakresie funduszy własnych.....	66
4.1.	Ryzyko kredytowe.....	68
4.2.	Ryzyko rynkowe.....	69
4.3.	Ryzyko operacyjne.....	69
5.	Aktywa obciążone i wolne od obciążeń.....	70
6.	Bufory kapitałowe.....	72
7.	Dźwignia finansowa.....	79
8.	Kapitał wewnętrzny (filar II).....	82
9.	Adekwatność kapitałowa.....	84
9.1.	Wpływ standardów rachunkowości MSSF 9 na adekwatność kapitałową.....	86
10.	Polityka wynagrodzeń.....	87

10.1.	Zmienne składniki wynagrodzeń członków Zarządu i kluczowych menedżerów o wysokim wpływie na profil ryzyka banku - Material Risk Takers (MRT).....	87
10.1.1.	Proces ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń MRT	88
10.1.2.	Komitet ds. Nominacji i Wynagrodzeń (KNiWRN)	88
10.1.3.	Najważniejsze informacje na temat cech charakterystycznych systemu zmiennych składników wynagrodzeń MRT.....	88
10.2.	Zmienne składniki wynagrodzeń pracowników niebędących Material Risk Takers.....	90
10.2.1.	Premie.....	90
10.2.2.	Nagrody.....	90
10.2.3.	Pozapłacowe świadczenia przysługujące pracownikom Banku	90
10.2.3.1	Opieka medyczna	90
10.2.3.2	PPE	90
10.2.3.3	Ubezpieczenia grupowe	90
10.2.3.4	ZFŚS.....	91
10.2.3.5	Pozostałe Świadczenia	91
11.	Słownik użytych pojęć i skrótów	92

Raport Adekwatność kapitałowa oraz inne informacje podlegające ogłaszaniu		Wymagania Rozporządzenia CRR w zakresie ujawnień	
1.	Informacje o Banku i Grupie Kapitałowej Banku	Zakres stosowania	Artykuł 436
2.	System zarządzania	Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem	Artykuł 435
2.5.13	Korzystanie z zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej (ECAI) oraz inne informacje dotyczące ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta	Korzystanie z ECAI	Artykuł 444
		Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta	Artykuł 439
2.5.9.	Utrata wartości ekspozycji	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego	Artykuł 442
2.5.12.	Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego	Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego	Artykuł 453
2.5.15.	Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym	Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym	Artykuł 447
2.6.	Ryzyko stopy procentowej	Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym	Artykuł 448
2.9.	Ryzyko operacyjne	Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego	Artykuł 454
3.	Fundusze własne	Fundusze własne	Artykuł 437
4.	Wymogi w zakresie funduszy własnych	Wymogi kapitałowe	Artykuł 438
		Ryzyko rynkowe	Artykuł 445
		Ryzyko operacyjne	Artykuł 446
5.	Aktywa obciążone i wolne od obciążeń	Aktywa wolne od obciążeń	Artykuł 443
6.	Bufory kapitałowe	Bufory kapitałowe	Artykuł 440
7.	Dźwignia finansowa	Dźwignia finansowa	Artykuł 451
10.	Polityka wynagrodzeń	Polityka w zakresie wynagrodzeń	Artykuł 450
Nie dotyczy		Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego	Artykuł 441
Nie dotyczy		Ekspozycja na pozycje sekurytyzacyjne	Artykuł 449
Nie dotyczy		Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego	Artykuł 452
Nie dotyczy		Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego	Artykuł 455

1. Informacje o Banku i Grupie Kapitałowej Banku

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR, na potrzeby adekwatności kapitałowej stosuje się konsolidację ostrożnościową, która, w odróżnieniu od konsolidacji zgodnej z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, obejmuje tylko podmioty zależne spełniające definicję instytucji, instytucji finansowej lub przedsiębiorstwa usług pomocniczych.

Zgodnie z rozporządzeniem CRR, Grupę Kapitałową na potrzeby konsolidacji ostrożnościowej stanowią: PKO Bank Polski SA, Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA, PKO BP BANKOWY PTE SA, PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA, Grupa Kapitałowa KREDOBANK SA, PKO Finance AB, PKO BP Finat sp. z o.o., PKO Bank Hipoteczny SA, oraz Grupa Kapitałowa Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA⁴.

Z konsolidacji ostrożnościowej wyłączone są podmioty niefinansowe i ubezpieczeniowe. Tabele 1.1-1.2 prezentują różnice w zakresie konsolidacji Grupy Kapitałowej Banku do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych według stanu na 31 grudnia 2019 roku.

Tabela 1.1. Różnice w zakresie rachunkowym i regulacyjnym konsolidacji oraz mapowania kategorii sprawozdań finansowych z regulacyjnymi kategoriami ryzyka [wzór EU LI1]

Grupa Kapitałowa Banku	2019	
	a) Wartości bilansowe wykazywane w publikowanych sprawozdaniach finansowych	b) Wartości bilansowe wchodzące w zakres konsolidacji regulacyjnej
AKTYWA		
Kasa, środki w Banku Centralnym	14 677	14 677
Należności od banków	4 092	3 929
Pochodne instrumenty zabezpieczające	645	645
Pozostałe instrumenty pochodne	2 795	2 795
Papiery wartościowe	80 573	78 225
- przeznaczone do obrotu	1 112	1 113
- nieprzeznaczone do obrotu wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2 199	771
- wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	63 807	62 922
- wyceniane według zamortyzowanego kosztu	13 455	13 419
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	231 434	231 584
- nieprzeznaczone do obrotu wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	8 286	8 286
- wyceniane według zamortyzowanego kosztu	223 148	223 298
Investycje w jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia	377	1 368
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	12	9
Wartości niematerialne	3 178	3 014
Rzeczowe aktywa trwałe	4 442	4 248
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	5	5
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	2 243	2 239
Inne aktywa	3 571	2 678
SUMA AKTYWÓW	348 044	345 416
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	-	-
Zobowiązania wobec banków	2 885	2 885
- wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	317	317
- wyceniane według zamortyzowanego kosztu	2 568	2 568
Pochodne instrumenty zabezpieczające	589	589
Pozostałe instrumenty pochodne	2 924	2 924
Zobowiązania wobec klientów	258 199	257 105
- wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	45	45
- wyceniane według zamortyzowanego kosztu	258 154	257 060
Zobowiązania z tytułu działalności ubezpieczeniowej	1 640	-
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	31 148	31 246
Zobowiązania podporządkowane	2 730	2 730
Pozostałe zobowiązania	5 075	4 851
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	455	455
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	239	205
Rezerwy	582	582
SUMA ZOBOWIĄZAŃ	306 466	303 572
Kapitał zakładowy	1 250	1 250
Pozostałe kapitały	34 205	34 127
Niepodzielony wynik finansowy	2 101	2 417
Wynik roku bieżącego	4 031	4 050
Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej	41 587	41 844
Udziały niekontrolujące	(9)	-
KAPITAŁ WŁASNY OGÓŁEM	41 578	41 844
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO	348 044	345 416

Wartości bilansowe wykazane w ujęciu regulacyjnym różnią się od wartości ujętych w publikowanym sprawozdaniu finansowym za rok zakończony 31 grudnia 2019 z powodu zastosowania różnych zakresów konsolidacji.

⁴ Do 31 sierpnia 2019 roku w konsolidacji ostrożnościowej była uwzględniana spółka Operator Chmury Krajowej sp. z o.o. - obecnie wspólne przedsięwzięcie PKO Banku Polskiego SA.

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Tabela 1.2. Zarys różnic w zakresach konsolidacji (każdego podmiotu) [wzór EU L13]

Grupa Kapitałowa Banku		2019					f)
		a)	b)	c)	d)	e)	
Lp. ¹	Nazwa podmiotu	Metoda konsolidacji rachunkowości	Metoda konsolidacji regulacyjnej			Opis podmiotu	
			Pełna konsolidacja	Konsolidacja metodą proporcjonalną	Nie są skonsolidowane i nie są odliczone od kapitału		Odliczone ²
1	PKO Bank Polski SA		Jednostka dominująca			Działalność bankowa.	
2	PKO Bank Hipoteczny SA	Pełna konsolidacja	X			Działalność bankowa.	
3	PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	Pełna konsolidacja	X			Tworzenie i zarządzanie otwartymi i zamkniętymi funduszami inwestycyjnymi oraz zarządzanie portfelami klientów.	
4	PKO BP BANKOWY PTE SA	Pełna konsolidacja	X			Zarządzanie otwartym i dobrowolnym funduszem emerytalnym.	
5	PKO Leasing SA	Pełna konsolidacja	X			Działalność leasingowa i udzielanie pożyczek.	
	PKO Leasing Nieruchomości sp. z o.o.	Pełna konsolidacja	X			Działalność leasingowa.	
	PKO Agencja Ubezpieczeniowa sp. z o.o.	Pełna konsolidacja	X			Pośrednictwo ubezpieczeniowe oraz działalność pożyczkowa w ramach Grupy PKO Leasing SA.	
	PKO Leasing Finanse sp. z o.o.	Pełna konsolidacja	X			Usługi pomocnicze w zakresie przechowywania i sprzedaży przedmiotów poleasingowych.	
	PKO Leasing Sverige AB	Pełna konsolidacja	X			Działalność leasingowa.	
	Prime Car Management SA	Pełna konsolidacja	X			Działalność leasingowa i usługi zarządzania flotą.	
	Futura Leasing SA	Pełna konsolidacja	X			Działalność leasingowa oraz usługi pomocnicze w zakresie przechowywania i sprzedaży przedmiotów poleasingowych.	
	Masterlease sp. z o.o.	Pełna konsolidacja	X			Działalność leasingowa.	
	MasterRent24 sp. z o.o.	Pełna konsolidacja	X			Wynajem krótkoterminowy pojazdów.	
	ROOF Poland Leasing 2014 DAC ³	Pełna konsolidacja	X			Spółka celowa utworzona na potrzeby sekurytyzacji wierzytelności leasingowych.	
	Polish Lease Prime 1 DAC ³	Pełna konsolidacja	X			Spółka celowa utworzona na potrzeby sekurytyzacji wierzytelności leasingowych.	
	PKO Faktoring SA	Pełna konsolidacja	X			Działalność faktoringowa.	
6	PKO BP Finat sp. z o.o.	Pełna konsolidacja	X			Działalność usługowa, w tym m.in. usługi agenta transferowego oraz outsourcing specjalistów IT. Na podstawie zezwolenia KNF - usługi w charakterze krajowej instytucji płatniczej.	
7	PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA	Pełna konsolidacja			X	Ubezpieczenia na życie.	
	Ubezpieczeniowe Usługi Finansowe sp. z o.o.	Pełna konsolidacja			X	Działalność usługowa.	
8	PKO Towarzystwo Ubezpieczeń SA	Pełna konsolidacja			X	Pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe.	
9	PKO Finance AB	Pełna konsolidacja	X			Usługi finansowe, w tym pozyskiwanie środków finansowych w drodze emisji obligacji oraz udzielanie pożyczek spółkom z Grupy PKO Banku Polskiego SA, w tym Bankowi.	
10	KREDOBANK SA	Pełna konsolidacja	X			Działalność bankowa.	
	Finansowa Kompania „Idea Kapital” sp. z o.o.	Pełna konsolidacja	X			Obsługa prawna nabytych roszczeń pieniężnych z tytułu umów kredytowych.	

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

11	ZenCard sp. z o.o.	Pełna konsolidacja			X	Spółka technologiczna zajmująca się usługami i produktami z zakresu IT do wspomagania handlu i usług - nieuwzględniona w konsolidacji ostrożnościowej na podstawie art. 19 ust.1 Rozporządzenia CRR.
12	Merkury - fiz an	Pełna konsolidacja			X	Lokowanie środków zebranych od uczestników funduszu.
	„Zarząd Majątkiem Górczewska” sp. z o.o.	Pełna konsolidacja			X	Zarządzanie nieruchomością.
	Molina sp. z o.o.	Pełna konsolidacja			X	Komplementariusz w spółkach komandytowo - akcyjnych funduszu.
	Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 1 S.K.A.	Pełna konsolidacja			X	
	Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 2 S.K.A.	Pełna konsolidacja			X	
	Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 3 S.K.A. w likwidacji	Pełna konsolidacja			X	Kupno i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek. Zarządzanie nieruchomościami.
	Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 4 S.K.A.	Pełna konsolidacja			X	
	Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 5 S.K.A.	Pełna konsolidacja			X	
	Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 6 S.K.A.	Pełna konsolidacja			X	
13	NEPTUN - fizan	Pełna konsolidacja			X	Lokowanie środków zebranych od uczestników funduszu.
	Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	Pełna konsolidacja	X			Działalność usługowa oraz zarządzanie portfelem własnym.
	„Inter-Risk Ukraina” spółka z dodatkową odpowiedzialnością	Pełna konsolidacja	X			Działalność windykacyjna.
	Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” sp. z o.o.	Pełna konsolidacja	X			Usługi finansowe.
	Qualia sp. z o.o.	Pełna konsolidacja			X	Obsługa posprzedażowa produktów deweloperskich.
	Sarnia Dolina sp. z o.o.	Pełna konsolidacja			X	Działalność deweloperska.
	„CENTRUM HAFFNERA” sp. z o.o.	Pełna konsolidacja			X	Zarządzanie spółką zależną.
	„Sopot Zdrój” sp. z o.o.	Pełna konsolidacja			X	Zarządzanie nieruchomością.
14	PKO VC - fizan	Pełna konsolidacja			X	Lokowanie środków zebranych od uczestników funduszu.

¹ Podmioty „numerowane” inne niż PKO Bank Polski SA - podmioty bezpośrednio zależne od PKO Banku Polskiego SA; pozostałe podmioty - podmioty pośrednio zależne.

² W pozycji „odliczone” zaznaczone są zaangażowania kapitałowe Banku (inne niż podmioty objęte konsolidacją ostrożnościową) uwzględnione przy kalkulacji odliczeń od funduszy własnych Grupy Kapitałowej Banku. Biorąc pod uwagę, że suma zaangażowań w instrumenty kapitału podstawowego Tier 1 podmiotów sektora finansowego nie przekroczyła progów wyznaczonych w Rozporządzeniu CRR, kapitał podstawowy Tier 1 Grupy Kapitałowej Banku w konsolidacji ostrożnościowej wg stanu na 31 grudnia 2019 roku nie został pomniejszony o wyżej wymienione zaangażowania. Zaangażowania te, zgodnie z wymogami Rozporządzenia CRR, zostały ujęte w aktywach ważonych ryzykiem z wagą 250%. Grupa Kapitałowa Banku nie posiada również zaangażowań stanowiących pomniejszenia kapitału Tier 2.

³ PKO Leasing SA zgodnie z MSSF 10 sprawuje kontrolę nad wyżej wymienioną spółką, mimo że nie posiada w spółce zaangażowania kapitałowego.

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ Powszechnej
KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
(W MILIONACH ZŁOTYCH)**

W 2019 roku w skład Grupy Kapitałowej Banku (zgodnie z konsolidacją rachunkową) weszły nowe podmioty:

- 1) Prime Car Management SA (podmiot zależny od PKO Leasing SA) wraz ze swoimi spółkami zależnymi Masterlease sp. z o.o., MasterRent24 sp. z o.o. oraz Futura Leasing SA - przedmiotem działalności wyżej wymienionych spółek jest leasing oraz zarządzanie flotą pojazdów, a także wynajem samochodów osobowych oraz sprzedaż, obsługa i naprawa pojazdów mechanicznych,
- 2) Polish Lease Prime 1 Designated Activity Company (podmiot zależny od PKO Leasing SA) - spółka celowa powołana na potrzeby sekurytyzacji wierzycielności leasingowych.

W konsolidacji ostrożnościowej według stanu na 31 grudnia 2019 roku wszystkie wyżej wymienione nowe spółki zostały uwzględnione.

W 2019 roku nastąpiło również połączenie spółki Qualia Development sp. z o.o. (jako spółki przejmowanej) ze spółką PKO Leasing SA (jako spółką przejmującą) oraz zmiana klasyfikacji spółki Operator Chmury Krajowej sp. z o.o. ze spółki zależnej na wspólne przedsięwzięcie.

Dominującym podmiotem Grupy Kapitałowej Banku jest PKO Bank Polski SA, którego udział w skonsolidowanej sumie bilansowej wynosi 90,51%⁵.

PKO Bank Hipoteczny SA jest bankiem specjalistycznym prowadzącym działalność na podstawie ustawy z 29 sierpnia 1997 roku o listach zastawnych i bankach hipotecznych. Specjalizuje się w udzielaniu mieszkaniowych kredytów hipotecznych dla klientów indywidualnych, jak również nabywa wierzycielności z tytułu takich kredytów od PKO Banku Polskiego SA. PKO Bank Hipoteczny SA emituje listy zastawne, które stanowią jedno z głównych źródeł długoterminowego finansowania kredytów zabezpieczonych nieruchomościami. Spółka prowadzi działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przy czym listy zastawne są emitowane w ramach Programu Krajowego i Programu Międzynarodowego.

Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA (tj. PKO Leasing SA oraz jej spółki zależne) prowadzi przede wszystkim działalność leasingową oraz faktoringową. Spółki wyżej wymienionej Grupy prowadzą działalność głównie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz w Szwecji (PKO Leasing Sverige AB) i Irlandii (ROOF Poland Leasing 2014 DAC oraz Polish Lease Prime 1 DAC).

KREDOBANK SA prowadzi działalność bankową na terytorium Ukrainy oraz podlega ukraińskiemu nadzorowi bankowemu. KREDOBANK SA jest bankiem uniwersalnym, ukierunkowanym na obsługę klientów detalicznych oraz klientów firm i przedsiębiorstw prowadzących działalność głównie w zachodniej części Ukrainy i w Kijowie. Jednocześnie dąży do pozyskania klientów korporacyjnych o wysokiej wiarygodności kredytowej.

Spółka oferuje usługi w zakresie między innymi: prowadzenia rachunków osób fizycznych i podmiotów gospodarczych, gromadzenia depozytów, udzielania kredytów, poręczeń i gwarancji, leasingu, obrotu czekowego i wekslowego, operacji na rynku walutowym, a także operacji na rynku papierów wartościowych. Od 2012 roku KREDOBANK SA stał się jedynym udziałowcem spółki Finansowa Kompania „Idea Kapitał” sp. z o.o. i utworzył Grupę Kapitałową.

Pozostałe podmioty wymienione w tabeli 1.2, wchodzące w skład Grupy Kapitałowej Banku (według konsolidacji ostrożnościowej), prowadzą działalność głównie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz na Ukrainie (Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” sp. z o.o. i „Inter-Risk Ukraina” spółka z dodatkową odpowiedzialnością) i w Szwecji (PKO Finance AB).

Poprzez oddziały, PKO Bank Polski SA prowadzi również działalność w Republice Federalnej Niemiec (PKO Bank Polski SA Niederlassung Deutschland) oraz Republice Czeskiej (PKO BP SA Czech Branch).

Szczegółowa informacja o wszystkich podmiotach zależnych Banku, w tym informacja o udziałach Banku w kapitałach zakładowych poszczególnych podmiotów, została zawarta w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku za rok zakończony 31 grudnia 2019 roku, które zostało opublikowane 12 lutego 2020 roku (nota 38 Skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA i zakres działalności Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA).

W ramach Grupy Kapitałowej Banku występują niżej opisane ograniczenia do przedterminowej spłaty zobowiązań przez podmioty zależne⁶ oraz w zakresie przekazywania funduszy w postaci dywidend:

- 1) zgodnie z uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy KREDOBANK SA z 2009 roku wprowadzono moratorium na wypłatę dywidend; moratorium obowiązuje do czasu podjęcia stosownej uchwały o jego uchyleniu - w 2019 roku moratorium na wypłatę dywidendy zostało utrzymane,
- 2) strategia na lata 2017-2020, zatwierdzona przez Radę Nadzorczą PKO Banku Hipotecznego SA, nie zakłada wypłaty dywidendy w okresie objętym strategią,
- 3) wybrane umowy kredytowe podpisane przez spółki Grupy Kapitałowej Banku zawierają postanowienia dotyczące ograniczenia wypłaty dywidendy w czasie trwania kredytu.

Jednocześnie PKO Bank Polski SA i jego podmioty zależne przy podejmowaniu decyzji o wypłacie dywidendy kierują się przepisami prawa oraz rekomendacjami KNF. Oczekiwania nadzorcze w zakresie miar adekwatności kapitałowej zostały szerzej opisane w rozdziałach: „6. Bufory kapitałowe” oraz „9. Adekwatność kapitałowa” niniejszego Raportu.

⁵ Udział został wyliczony w stosunku do skonsolidowanej sumy bilansowej spółek uwzględnianych w konsolidacji ostrożnościowej przed korektami i wyłączeniami konsolidacyjnymi według stanu na 31 grudnia 2019 roku.

⁶ Inne niż wykup obligacji czy listów zastawnych na życzenie emitenta przed terminem zapadalności.

2. System zarządzania

System zarządzania stanowi zbiór zasad i mechanizmów odnoszących się do procesów decyzyjnych, zachodzących w Banku oraz do oceny prowadzonej działalności bankowej. System zarządzania w Banku obejmuje system zarządzania ryzykiem oraz system kontroli wewnętrznej.

2.1. Zarządzanie ryzykiem

Zarządzanie ryzykiem jest jednym z najważniejszych procesów wewnętrznych zarówno w PKO Banku Polskim SA, w tym także w oddziałach Banku za granicą, jak i w pozostałych podmiotach Grupy Kapitałowej Banku. Zarządzanie ryzykiem ma na celu zapewnienie prowadzenia rentownej działalności biznesowej, przy zapewnieniu kontroli poziomu ryzyka i jego utrzymaniu w ramach przyjętej przez Bank i Grupę Kapitałową Banku tolerancji na ryzyko i systemu limitów, w zmieniającym się otoczeniu makroekonomicznym i prawnym. Oczekiwany poziom ryzyka stanowi ważny składnik procesu planistycznego.

Celem zarządzania ryzykiem poprzez dążenie do utrzymywania poziomu ryzyka w ramach przyjętego poziomu tolerancji jest:

- 1) ochrona wartości kapitału akcjonariuszy,
- 2) ochrona depozytów klientów,
- 3) wsparcie Grupy Kapitałowej Banku w prowadzeniu efektywnej działalności.

Cele zarządzania ryzykiem osiąga się w szczególności poprzez zapewnianie właściwej informacji o ryzyku, tak aby decyzje mogły być podejmowane z pełną świadomością poszczególnych rodzajów ryzyka, jakie ze sobą niosą.

Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej Banku opiera się w szczególności na następujących zasadach:

- 1) Grupa Kapitałowa Banku zarządza wszystkimi zidentyfikowanymi rodzajami ryzyka,
- 2) proces zarządzania ryzykiem jest odpowiedni do skali działalności oraz do istotności, skali i złożoności danego ryzyka i na bieżąco dostosowywany do nowych czynników i źródeł ryzyka,
- 3) metody zarządzania ryzykiem (w szczególności modele i ich założenia) oraz systemy pomiaru lub oceny ryzyka są dostosowane do skali i złożoności ryzyka, aktualnie prowadzonej i planowanej działalności oraz otoczenia, a także są okresowo weryfikowane i walidowane,
- 4) zachowana jest niezależność organizacyjna obszaru zarządzania ryzykiem od działalności biznesowej,
- 5) zarządzanie ryzykiem jest zintegrowane z systemami planistycznymi i kontrolingowymi,
- 6) poziom ryzyka jest na bieżąco monitorowany i kontrolowany,
- 7) proces zarządzania ryzykiem wspiera realizację Strategii Banku przy zachowaniu zgodności ze strategią zarządzania ryzykiem, w szczególności w zakresie poziomu tolerancji na ryzyko.

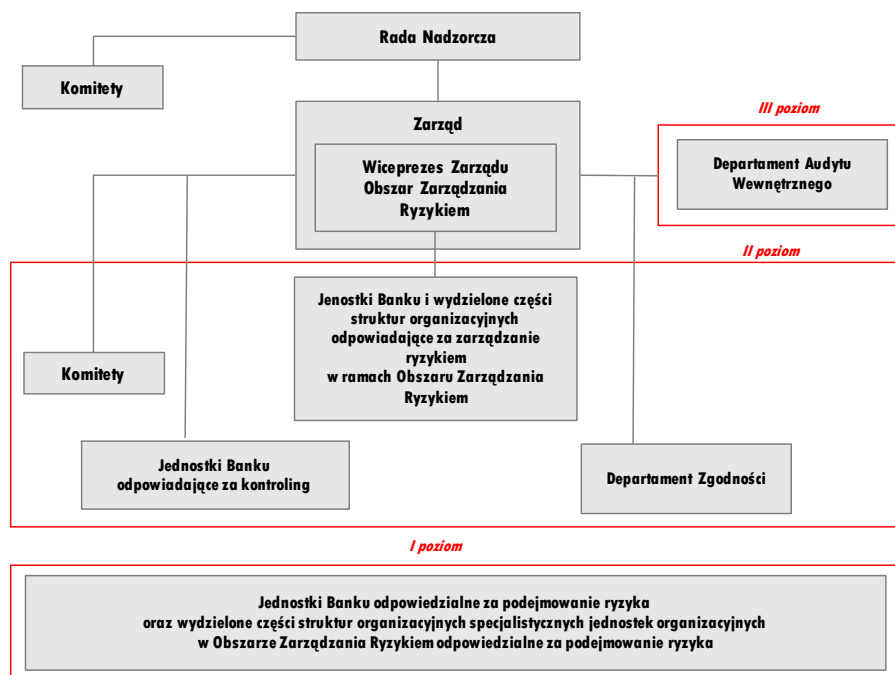
Na proces zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej Banku składają się następujące elementy:

- 1) identyfikacja ryzyka - polegająca na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł ryzyka oraz oszacowaniu istotności jego potencjalnego wpływu na działalność Banku i Grupy Kapitałowej Banku. Ocenę istotności ryzyka i analizę wpływu poszczególnych rodzajów ryzyka na działalność biznesową Banku i podmiotów Grupy Kapitałowej przeprowadza się nie rzadziej niż raz w roku. W sytuacji pojawienia się nowych rodzajów ryzyka, znaczących zmian w strategii i planach działania Banku lub Grupy Kapitałowej Banku lub środowisku zewnętrznym ocena istotności może być przeprowadzona z większą częstotliwością. Ocena istotności przeprowadzana jest poprzez określenie stopnia występowania poszczególnych czynników wpływających na dany rodzaj ryzyka, określenie, czy analizowany rodzaj ryzyka jest ryzykiem istotnym, takim który ma istotny wpływ w odniesieniu do dochodowości i kapitału niezbędnego do ich pokrycia, czy też podlegającym monitorowaniu. W zakresie konsolidacji ostrożnościowej, za istotne w Grupie Kapitałowej Banku uznaje się: ryzyko kredytowe, ryzyko walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych, ryzyko walutowe, ryzyko stopy procentowej, ryzyko płynności, w tym ryzyko finansowania, ryzyko operacyjne, ryzyko biznesowe, ryzyko zmian makroekonomicznych i ryzyko modeli. Dla tych rodzajów ryzyka, które zostały uznane za istotne, w kolejnym etapie, określa się metodę szacowania kapitału wewnętrznego. Dla rodzajów ryzyka uznanych za podlegające monitorowaniu w Banku i podmiotach Grupy Kapitałowej Banku, z częstotliwością półroczną i roczną dokonuje się porównania bieżących wartości wskaźników istotności z ich wartościami progowymi. Podmioty Grupy Kapitałowej Banku mogą uznać za istotne w tych podmiotach inne rodzaje ryzyka z uwzględnieniem specyfiki i skali swojej działalności oraz rynku, na którym podmiot prowadzi działalność. Dla tych rodzajów ryzyka, Bank weryfikuje istotność ryzyka na poziomie Grupy Kapitałowej Banku. Podmioty Grupy Kapitałowej Banku uczestniczą w ocenie istotności rodzajów ryzyka inicjowanej przez podmiot dominujący i ocenianej na poziomie Grupy Kapitałowej Banku.
- 2) pomiar i ocena ryzyka - pomiar ryzyka obejmujący określanie miar ryzyka odpowiednich do rodzaju, istotności ryzyka i dostępności danych oraz ilościowej kwantyfikacji ryzyka za pomocą ustalonych miar, a także ocena ryzyka polegająca na określeniu rozmiarów lub zakresu ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem. W ramach pomiaru ryzyka przeprowadza się prace związane z wyceną ryzyk dla potrzeb polityki cenowej oraz testy warunków skrajnych oraz odwrotne testy warunków skrajnych, które są elementem rzetelnej oceny ryzyka. Testy warunków skrajnych przeprowadzane są w celu określania przewidywanego wpływu założonych zdarzeń na wyniki Banku i Grupy Kapitałowej Banku (np. zyski lub kapitał itd.). Odwrotny test warunków skrajnych jest natomiast rygorystycznym testem na zdolność przetrwania Banku i Grupy Kapitałowej Banku. Dodatkowo przeprowadzane są w Banku kompleksowe testy warunków skrajnych, które obejmują analizę wpływu zmian w otoczeniu i funkcjonowaniu Banku na sytuację finansową Banku i Grupy Kapitałowej Banku.
- 3) kontrola ryzyka - polegająca na określaniu narzędzi wykorzystywanych do diagnozowania lub ograniczania poziomu ryzyka w poszczególnych obszarach działalności Banku i Grupy Kapitałowej Banku. Obejmuje ustalanie dostosowanych do skali i złożoności działalności Banku i Grupy Kapitałowej Banku mechanizmów kontroli ryzyka, w szczególności w postaci strategicznych limitów tolerancji na poszczególne rodzaje ryzyka, które podlegają monitorowaniu, a w przypadku ich przekroczenia podejmowane są działania zarządcze.
- 4) prognozowanie i monitorowanie ryzyka - polegające na cyklicznym sporządzaniu prognoz poziomu ryzyka oraz monitorowaniu odchyleń realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, rekomendacji i zaleceń wydanych przez zewnętrzny organ nadzoru i kontroli), a także przeprowadzaniu testów warunków skrajnych (specyficznych, odwrotnych i kompleksowych). Prognozy poziomu ryzyka poddaje się weryfikacji. Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością adekwatną do istotności danego rodzaju ryzyka oraz jego zmienności.
- 5) raportowanie ryzyka - polegające na cyklicznym informowaniu organów Banku o wynikach pomiaru ryzyka lub oceny ryzyka, podjętych działaniach i rekomendacjach działań. Zakres, częstotliwość oraz forma raportowania są dostosowane do szczebla zarządczego odbiorców. Rada Nadzorcza, w sytuacji potencjalnych problemów płynnościowych Banku, jest niezwłocznie informowana o poziomie płynności Banku, zagrożeniach i podejmowanych działaniach zaradczych, jak również o przesłankach uruchomienia kapitałowych działań awaryjnych oraz planu naprawy Banku lub Grupy Kapitałowej Banku oraz w przypadku wystąpienia istotnych zdarzeń operacyjnych lub incydentów bezpieczeństwa.

6) działania zarządcze – polegające w szczególności na wydawaniu przepisów wewnętrznych kształtujących proces zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, określających poziom tolerancji na ryzyko, ustalających wysokości limitów i wartości progowych, wydawaniu zaleceń, podejmowaniu decyzji, w tym o wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem. Celem podejmowania działań zarządczych jest kształtowanie procesu zarządzania ryzykiem oraz poziomu ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się we wszystkich jednostkach Banku.

Schemat 2.1. Organizacja zarządzania ryzykiem Banku

Proces zarządzania ryzykiem jest nadzorowany przez Radę Nadzorczą, która regularnie otrzymuje informacje o profilu ryzyka w Banku i Grupie Kapitałowej Banku oraz najważniejszych działaniach podejmowanych w zakresie zarządzania ryzykiem.

Radę Nadzorczą wspierają m.in. następujące komitety:

- 1) Komitet ds. Nominacji i Wynagrodzeń (KNiWRN),
- 2) Komitet ds. Ryzyka (KRRN),
- 3) Komitet Audytu (KARN).

KNiWRN wspiera Radę Nadzorczą w wykonywaniu jej statutowych obowiązków oraz zadań wynikających z przepisów prawa, w zakresie kształtowania i realizacji Polityki Wynagradzania pracowników Banku i Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA. KNiWRN został szerzej opisany w rozdziale „10. Polityka wynagrodzeń” niniejszego Raportu.

Komitet ds. Ryzyka wspiera Radę Nadzorczą między innymi poprzez opiniowanie całościowej, bieżącej i przyszłej gotowości Banku do podejmowania ryzyka, wyrażonej w szczególności poprzez strategiczne limity tolerancji na poszczególne rodzaje ryzyka, opiniowanie rozwiązań dotyczących ograniczania ryzyka prowadzonej działalności, wspieranie Rady Nadzorczej w nadzorze nad wprowadzeniem przez Zarząd systemu zarządzania ryzykiem w Banku, ocenie adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem, a także w nadzorowaniu wdrażania strategii zarządzania ryzykiem.

Komitet Audytu wspiera Radę Nadzorczą w szczególności poprzez monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej i wykonywania czynności rewizji finansowej oraz kontrolowanie niezależności biegłego rewidenta i podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych. KARN wspiera również Radę Nadzorczą poprzez monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oraz działalności Departamentu Audytu Wewnętrznego i Departamentu Zgodności a także monitorowanie skuteczności systemu zarządzania ryzykiem, w szczególności poprzez analizę informacji otrzymanych od Komitetu ds. Ryzyka.

W 2019 roku odbyło się 6 posiedzeń KRRN oraz 9 posiedzeń KARN.

Zarząd, w zakresie zarządzania ryzykiem, odpowiada za strategiczne zarządzanie ryzykiem, w tym za nadzorowanie i monitorowanie działań podejmowanych przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem. Podejmuje najważniejsze decyzje mające wpływ na profil ryzyka Banku oraz uchwała przepisy wewnętrzne Banku dotyczące zarządzania ryzykiem.

Zarząd, w zarządzaniu ryzykiem, wspierają następujące komitety działające w Banku:

- 1) Komitet Ryzyka (KR),
- 2) Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (KZAP),
- 3) Komitet Kredytowy Banku (KKB),
- 4) Komitet Ryzyka Operacyjnego (KRO).

KR monitoruje integralność, adekwatność i efektywność systemu zarządzania ryzykiem, adekwatność kapitałową i wdrażanie zasad zarządzania ryzykiem zgodnie ze strategią Banku oraz analizuje i ocenia stosowanie strategicznych limitów tolerancji na ryzyko określonych w Strategii zarządzania ryzykiem

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
(W MILIONACH ZŁOTYCH)**

w PKO Banku Polskim SA i Grupie Kapitałowej Banku. KR wspiera Zarząd w procesie zarządzania ryzykiem przez formułowanie zaleceń i podejmowanie decyzji w sprawie adekwatności kapitałowej i efektywności systemu kontroli ryzyka. W 2019 roku odbyło się 7 posiedzeń Komitetu Ryzyka.

KZAP zarządza aktywami i pasywami Banku poprzez wpływanie na kształtowanie struktury bilansu Banku i pozycji pozabilansowych w sposób sprzyjający osiągnięciu optymalnego wyniku finansowego. Komitet wspiera Zarząd w działaniach Banku i Grupy Kapitałowej Banku dotyczących kształtowania struktury bilansu, zarządzania adekwatnością kapitałową, zarządzania rentownością z uwzględnieniem specyfiki działalności oraz generowanego ryzyka, zarządzania ryzykiem finansowym, w tym ryzykiem rynkowym i płynności, ryzykiem biznesowym oraz ryzykiem kredytowym (rozliczeniowym i przedroczniczym) transakcji na rynku hurtowym. W 2019 roku KZAP podejmował decyzje w trybie obiegowym oraz na 23 posiedzeniach.

KKB wydaje opinie i podejmuje decyzje kredytowe w odniesieniu do pojedynczych znaczących wartościowo zaangażowań kredytowych, bądź wydaje rekomendacje w tym zakresie dla Zarządu, wydaje rekomendacje i podejmuje decyzje w zakresie zarządzania wierzytelnościami trudnymi, a także podejmuje decyzje dotyczące zatwierdzenia modeli i parametrów ryzyka kredytowego oraz wyników walidacji tych modeli. W 2019 roku KKB podejmował decyzje w trybie obiegowym oraz na 74 posiedzeniach.

KRO wspiera Zarząd w zarządzaniu ryzykiem operacyjnym przez podejmowanie decyzji w szczególności dotyczących stosowanego w Banku podejścia AMA i narzędzi zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz wydawanie rekomendacji, zaleceń w zakresie działań związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym. KRO formułuje opinie i zalecenia w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym w podmiotach Grupy Kapitałowej Banku, które są przekazywane w ramach sprawowanego przez Bank nadzoru właścicielskiego nad tymi podmiotami. W 2019 roku KRO podejmował decyzje w trybie obiegowym oraz na 12 posiedzeniach.

KZAP, KKB, KRO, KR, Zarząd, KRRN, KARN i Rada Nadzorcza są odbiorcami cyklicznych raportów dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka oraz adekwatności kapitałowej.

System zarządzania ryzykiem jest realizowany na trzech, niezależnych wzajemnie uzupełniających się poziomach:

- 1) pierwszy poziom - tworzą struktury organizacyjne zarządzające produktem, realizujące sprzedaż produktów i obsługę klientów oraz inne struktury realizujące zadania operacyjne generujące ryzyko, funkcjonujące na podstawie przepisów wewnętrznych. Funkcja jest realizowana we wszystkich jednostkach Banku i podmiotach Grupy Kapitałowej Banku. Jednostki Banku implementują, zaprojektowane przez jednostki Banku usytuowane na drugim poziomie, odpowiednie mechanizmy kontroli ryzyka, w tym zwłaszcza limity oraz zapewniają ich przestrzeganie poprzez odpowiednie mechanizmy kontrolne. Jednocześnie podmioty Grupy Kapitałowej Banku obowiązują zasada spójności i porównywalności oceny i kontroli ryzyka w Banku oraz w podmiotach Grupy Kapitałowej Banku, z uwzględnieniem specyfiki działalności podmiotu oraz rynku, na którym prowadzi działalność,
- 2) drugi poziom - obejmuje działalność komórki do spraw zgodności oraz identyfikację, pomiar, ocenę lub kontrolę, monitorowanie i raportowanie istotnych rodzajów ryzyka, a także stwierdzanych zagrożeń i nieprawidłowości - zadania realizowane są przez wyspecjalizowane struktury organizacyjne działające na podstawie obowiązujących przepisów wewnętrznych Banku; celem tych struktur jest zapewnienie żeby działania realizowane na pierwszym poziomie były właściwie zaprojektowane w przepisach wewnętrznych Banku i skutecznie ograniczały ryzyko, wspierały pomiar, ocenę i analizę ryzyka oraz efektywność działalności. Drugi poziom wspiera podejmowanie działań mających na celu eliminację niekorzystnych odchyleń od planu finansowego w zakresie wielkości wpływających na ujęte w planie finansowym ilościowe strategiczne limity tolerancji na ryzyko. Funkcja realizowana jest w szczególności w Obszarze Zarządzania Ryzykiem, Departamencie Zgodności i właściwych komitetach,
- 3) trzeci poziom - stanowi audyt wewnętrzny, realizujący niezależne audyty elementów systemu zarządzania Bankiem, w tym systemu zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej; audyt wewnętrzny funkcjonuje odrębnie od pierwszego i drugiego poziomu i może wspierać realizowane tam działania poprzez konsultacje, ale bez możliwości wpływu na podejmowane decyzje. Funkcja realizowana jest zgodnie z przepisami wewnętrznymi Banku dotyczącymi zasad funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej.

Niezależność poziomów, polega na zachowaniu organizacyjnej odrębności w następujących płaszczyznach:

- 1) funkcja drugiego poziomu w zakresie tworzenia rozwiązań systemowych jest niezależna od funkcji pierwszego poziomu,
- 2) funkcja trzeciego poziomu jest niezależna od funkcji pierwszego i drugiego poziomu,
- 3) funkcja zarządzania ryzykiem braku zgodności podlega Prezesowi Zarządu.

Jednostki Banku zarządzające ryzykiem istotnym oraz pozostałymi ryzykami identyfikowanymi w działalności Banku w zakresie przyznaných kompetencji były w 2019 roku umiejscowione w ramach: Pionu Ryzyka Bankowego, Departamentu Wierzytelności Korporacyjnych, Centrum Restrukturyzacji i Windykacji, Centrum Ryzyka Kredytowego Klienta Detalicznego oraz Centrum Ryzyka Kredytowego Klienta Korporacyjnego, które nadzorowane są przez Wiceprezesa Zarządu nadzorującego Obszar Zarządzania Ryzykiem oraz w Departamencie Zgodności nadzorowanym przez Prezesa Zarządu nadzorującego Obszar Prezesa Zarządu.

Celem Pionu Ryzyka Bankowego jest tworzenie i wdrażanie systemowych rozwiązań w zakresie zarządzania ryzykami, które zidentyfikowane zostały jako istotne, jak również zarządzanie adekwatnością kapitałową oraz inicjowanie i koordynacja działań integracyjnych w odniesieniu do zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej Banku.

Pion Ryzyka Bankowego w zakresie zarządzania ryzykiem odpowiada w szczególności za:

- 1) identyfikację czynników i źródeł ryzyka,
- 2) pomiar, ocenę, kontrolę oraz cykliczne monitorowanie i raportowanie poziomu ryzyka,
- 3) koordynowanie działań w zakresie Strategii,
- 4) pomiar i ocenę adekwatności kapitałowej,
- 5) przygotowywanie rekomendacji dla Zarządu lub komitetów dotyczących akceptowalnego poziomu ryzyka,
- 6) tworzenie i opiniowanie przepisów wewnętrznych Banku dotyczących zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową,
- 7) rozwój systemów informatycznych i aplikacji przeznaczonych do wspierania zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową,
- 8) koordynowanie wdrożenia spójnych standardów zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej Banku,
- 9) walidację modeli stosowanych do zarządzania ryzykiem⁷.

Departament Wierzytelności Korporacyjnych odpowiada w szczególności za:

- 1) zarządzanie przejętymi wierzytelnościami trudnymi w rozumieniu odrębnych przepisów wewnętrznych Banku, w tym wypracowywanie i realizację optymalnego sposobu odzyskiwania tych wierzytelności,

⁷ Walidacja modeli podlega bezpośrednio Wiceprezesowi Zarządu nadzorującemu Obszar Zarządzania Ryzykiem.

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ Powszechniej
KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
(W MILIONACH ZŁOTYCH)**

- 2) współpracę z podmiotami Grupy Kapitałowej Banku w zakresie oceny ryzyka klienta lub transakcji oraz określania strategii postępowania z wierzytelnościami trudnymi wobec klientów wspólnych,
- 3) przygotowywanie propozycji w sprawach powierzania dochodzenia lub sprzedaży wierzytelności trudnych,
- 4) przejmowanie majątku w wyniku dochodzenia należności,
- 5) dokonywanie przeglądu i klasyfikacji wierzytelności będących w zarządzaniu Departamentu oraz udzielonych zobowiązań pozabilansowych i ustalanie poziomu odpisów z tytułu utraty ich wartości związanej z ryzykiem działalności Banku.

Centrum Restrukturyzacji i Windykacji odpowiada w szczególności za:

- 1) tworzenie rozwiązań systemowych, w tym przepisów wewnętrznych Banku, aplikacji i narzędzi wspierających proces restrukturyzacji i windykacji oraz monitorowania opóźnień w spłacie,
- 2) odzyskiwanie wierzytelności poprzez ich restrukturyzację i windykację oraz zwiększanie efektywności tych działań,
- 3) outsourcing czynności monitorujących i windykacyjnych oraz zarządzanie majątkiem przejętym w wyniku dochodzenia należności Banku oraz efektywną sprzedaż wierzytelności,
- 4) działania interwencyjne w ramach monitorowania opóźnień w spłacie wierzytelności klientów indywidualnych i instytucjonalnych Obszaru Rynku Detalicznego.

Centrum Ryzyka Kredytowego Klienta Detalicznego odpowiada w szczególności za:

- 1) projektowanie i kształtowanie efektywnego systemu oceny ryzyka kredytowego związanego z finansowaniem klientów obsługiwanych w ramach Obszaru Rynku Detalicznego i Obszaru Bankowości i Przedsiębiorstw, Analiz i Administracji, w tym modeli oceny ryzyka kredytowego, przepisów wewnętrznych Banku dotyczących zasad (polityk) i metodyk oceny ryzyka kredytowego oraz narzędzi wspierających procesy,
- 2) ocenę, podejmowanie ryzyka kredytowego w ramach przyznaných uprawnień oraz monitorowanie ryzyka kredytowego klientów i transakcji.

Centrum Ryzyka Kredytowego Klienta Korporacyjnego odpowiada w szczególności za:

- 1) ocenę, podejmowanie ryzyka kredytowego w ramach przyznaných uprawnień oraz monitorowanie ryzyka kredytowego klientów i transakcji,
- 2) usprawnianie i optymalizację procesów kredytowych i narzędzi informatycznych wykorzystywanych w ramach realizowanych zadań,
- 3) tworzenie efektywnego systemu oceny ryzyka kredytowego klienta rynku korporacyjnego zapewniającego odpowiedni poziom kosztu ryzyka,
- 4) projektowanie i kształtowanie założeń polityki kredytowej portfeli kredytowych klienta, w tym polityk branżowych oraz pomiar parametrów ryzyka portfeli korporacyjnych,
- 5) zarządzanie ryzykiem koncentracji zaangażowań Banku.

Departament Zgodności, w zakresie zarządzania ryzykiem, odpowiada w szczególności za:

- 1) zarządzanie ryzykiem braku zgodności,
- 2) zarządzanie ryzykiem postępowania,
- 3) zarządzanie ryzykiem utraty reputacji,
- 4) organizację i monitorowanie funkcji kontroli.

Bank sprawuje nadzór nad funkcjonowaniem poszczególnych podmiotów Grupy Kapitałowej Banku. W ramach tego nadzoru Bank nadzoruje systemy zarządzania ryzykiem oraz wspiera ich rozwój, jak również uwzględnia poziom ryzyka działalności poszczególnych podmiotów w ramach systemu monitorowania i raportowania ryzyka na poziomie Grupy Kapitałowej Banku.

Zasady i sposób oceny poszczególnych rodzajów ryzyka w podmiotach Grupy Kapitałowej Banku określają przepisy wewnętrzne wprowadzane przez te podmioty. Podmioty Grupy Kapitałowej Banku tworzą i aktualizują przepisy wewnętrzne dotyczące zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji formułowanych przez Bank oraz z uwzględnieniem postanowień Strategii zarządzania ryzykiem w PKO Banku Polskim SA i Grupie Kapitałowej Banku. Przepisy wewnętrzne podmiotów Grupy Kapitałowej Banku dotyczące zarządzania ryzykiem uwzględniają:

- 1) zasadę spójności i porównywalności oceny poszczególnych rodzajów ryzyka w Banku i podmiotach Grupy Kapitałowej Banku,
- 2) zakres i rodzaj powiązań podmiotów wchodzących w skład Grupy Kapitałowej Banku,
- 3) specyfikę i skalę działalności podmiotu Grupy Kapitałowej Banku oraz rynku, na którym prowadzi działalność,
- 4) rodzaje ryzyka podlegające zarządzaniu w podmiotach Grupy Kapitałowej Banku wynikające ze specyfiki ich działalności.

Jednostki Banku z Pionu Ryzyka Bankowego, Departamentu Zgodności nie rzadziej niż raz w roku, dokonują przeglądu Strategii zarządzania ryzykiem w PKO Banku Polskim SA i Grupie Kapitałowej Banku, w tym w szczególności strategicznych limitów tolerancji na ryzyko, w celu adaptacji do bieżących i prognozowanych warunków rynkowych oraz potrzeb Banku i Grupy Kapitałowej Banku. W uzasadnionych przypadkach wynikających z istotnych zmian sytuacji makroekonomicznej lub na podstawie wyników przeprowadzonych testów warunków skrajnych przegląd może zostać przeprowadzony częściej niż raz w roku. Ponadto metody zarządzania ryzykiem oraz systemy pomiaru lub oceny ryzyka dostosowuje się do skali i złożoności ryzyka, aktualnie prowadzonej i planowanej działalności Banku i jego otoczenia oraz okresowo weryfikuje się i waliduje.

Nadzór nad zarządzaniem ryzykiem w podmiotach Grupy Kapitałowej Banku jest realizowany w szczególności poprzez zaangażowanie jednostek Banku z Obszaru Zarządzania Ryzykiem oraz Departamentu Zgodności, Departamentu Planowania i Kontrolingu lub właściwych komitetów działających w Banku w opiniowanie transakcji podmiotów Grupy Kapitałowej Banku zgodnie z odrębnymi przepisami wewnętrznymi Banku. Nie rzadziej niż raz w roku ustalana jest lista podmiotów kluczowych Grupy Kapitałowej Banku, które mają istotny wpływ na profil ryzyka Grupy Kapitałowej Banku. Dla tych podmiotów, jednostki Banku z Obszaru Zarządzania Ryzykiem oraz Departament Zgodności, zgodnie z odrębnymi przepisami wewnętrznymi Banku, opiniują podejście dotyczące strategicznych limitów tolerancji na ryzyka specyficzne dla danego podmiotu oraz sposób ich raportowania.

Priorytetem Grupy Kapitałowej Banku jest utrzymanie silnej pozycji kapitałowej, w tym efektywne zarządzanie adekwatnością kapitałową, wspieranie polskiej przedsiębiorczości, satysfakcja klienta, innowacyjność, zaangażowanie się w kreowanie nowych standardów w skali rynku, przeciwdziałanie cyberzagrożeniom, przy równoczesnym utrzymaniu priorytetów w zakresie efektywności działania i skutecznej kontroli kosztów, adekwatnego poziomu funduszy własnych oraz odpowiedniej oceny i poziomu ryzyka. W tym celu w 2019 roku przeprowadzone zostały następujące działania:

- 1) W 2019 roku ryzyko walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych zostało uznane za istotne.
- 2) Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA w 2019 roku pomniejszyła portfel wyemitowanych krótkoterminowych obligacji (głównie 3-6 miesięcznych) ze stanu 4,1 mld PLN na koniec 2018 roku do 3,7 mld PLN na koniec 2019 roku.
- 3) We wrześniu 2019 roku PKO Leasing przeprowadził największą na krajowym rynku transakcję sekurytyzacji aktywów. Transakcja polegała na sprzedaży portfela wysokiej jakości wierzytelności leasingowych o łącznej wartości 2,5 mld PLN.

- 4) W 2019 roku Grupa Kapitałowa dokonała wcześniejszej spłaty finansowania otrzymanego od Europejskiego Banku Inwestycyjnego, a także spłaty zapadających emisji własnych w ramach programu EMTN oraz spłaty raty kredytu od Banku Rozwoju Rady Europy.
- 5) W 2019 roku PKO Bank Hipoteczny SA przeprowadził dwie emisje złotych listów zastawnych skierowanych do inwestorów instytucjonalnych o łącznej wartości nominalnej 500 mln PLN z okresem wykupu ok. 5 lat od dnia emisji. Wśród instytucji, które nabyły listy zastawne znaleźli się zarówno inwestorzy krajowi, jak i zagraniczni. Listy zastawne PKO Banku Hipotecznego SA są jednymi z najbezpieczniejszych instrumentów dłużnych na rynku finansowym w Polsce. Wyrazem tego jest najwyższy możliwy do osiągnięcia przez polskie papiery wartościowe rating Aa3 nadany przez agencję Moody's. Ponadto w 2019 roku PKO Bank Hipoteczny SA przeprowadził emisję listów zastawnych, denominowanych w walucie EUR, skierowaną do inwestorów instytucjonalnych o wartości nominalnej 600 mln EUR z okresem wykupu ok. 3 lat od dnia emisji oraz emisję drugiej transzy listów zastawnych serii 1 z 2016 roku o wartości nominalnej 100 mln EUR.
- 6) Po uzyskaniu odpowiednich zgód KNF, Grupa Kapitałowa Banku zaliczyła do kapitału podstawowego Tier I zysk netto Grupy osiągnięty za pierwsze półrocze 2019 roku, po pomniejszeniu o przewidywane obciążenia, w wysokości 1 038 mln PLN.
- 7) W ramach Grupy Kapitałowej Banku, do PKO Banku Hipotecznego SA przenoszone są sukcesywnie portfele kredytów hipotecznych udzielonych wcześniej przez PKO Bank Polski SA. Wartość portfela przeniesionego w 2019 roku wyniosła ok. 2,7 mld PLN.
- 8) Transakcje przeprowadzane w 2019 roku wewnątrz Grupy Kapitałowej Banku z podmiotami powiązаныmi oraz z powiązаныmi stronami Grupy Kapitałowej Banku nie miały istotnego wpływu na profil ryzyka Banku.

2.2. Kompleksowe testy warunków skrajnych i odwrotne testy warunków skrajnych

Kompleksowe testy warunków skrajnych stanowią uzupełnienie testów warunków skrajnych specyficznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka, uwzględniają zbiorczo zidentyfikowane ryzyka, w szczególności ryzyka uznane z punktu widzenia Banku lub Grupy Kapitałowej Banku za istotne. Obejmują analizę wpływu zmian w otoczeniu makroekonomicznym lub funkcjonowaniu Grupy Kapitałowej Banku na sytuację finansową Grupy Kapitałowej Banku, w szczególności: rachunek zysków i strat, sprawozdanie z sytuacji finansowej, fundusze własne, adekwatność kapitałową, w tym wymogi w zakresie funduszy własnych, kapitał wewnętrzny, miary adekwatności kapitałowej, jakość portfela kredytowego i wybrane miary płynności. Wyliczenia przeprowadza się z wykorzystaniem wewnętrznych modeli Banku, z uwzględnieniem przyjętych założeń makroekonomicznych. Dane analizowane są z wysokim stopniem szczegółowości, z uwzględnieniem podziałów na portfele oraz typy produktów.

Kompleksowe testy warunków skrajnych obejmują testy cykliczne i testy nadzorcze. Testy cykliczne przeprowadzane są raz w roku, w 3 letnim horyzoncie czasowym, na potrzeby oceny poziomu ryzyka zmian makroekonomicznych oraz aktualizacji Planu Naprawy. Scenariusze stresowe, wykorzystywane do oceny poziomu ryzyka zmian makroekonomicznych, zakładają szokowe osłabienie sytuacji gospodarczej względem scenariusza bazowego, odzwierciedlające historyczne przypadki kryzysów finansowych na świecie. Scenariusze stresowe na potrzeby Planu Naprawy, zgodnie z wymogami ustawy prawo bankowe, służą oszacowaniu wpływu dotkliwych zmian otoczenia makroekonomicznego lub funkcjonowania Banku i Grupy Kapitałowej Banku na sytuację Banku i Grupy Kapitałowej Banku w warunkach kryzysowych oraz weryfikacji skuteczności działań naprawczych. Testy nadzorcze przeprowadzane są na zlecenie zewnętrznych organów nadzorczych, w określonym horyzoncie czasowym, w oparciu o zmienne makroekonomiczne i finansowe zawarte w zadanych przez organy nadzorcze scenariuszach.

Kompleksowe testy warunków skrajnych uwzględniają zbiorczo następujące rodzaje ryzyka:

- 1) ryzyko kredytowe i koncentracji,
- 2) ryzyko rynkowe,
- 3) ryzyko płynności,
- 4) ryzyko operacyjne,
- 5) ryzyko biznesowe,
- 6) ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej.

Odwrotne testy warunków skrajnych (OTWS) uzupełniają wyniki kompleksowych testów warunków skrajnych i mają na celu ocenę odporności Banku na zmiany makroekonomiczne. OTWS w zakresie ryzyka zmian makroekonomicznych przeprowadzane są w formie analizy wrażliwości i polegają na sformułowaniu potencjalnych, negatywnych scenariuszy dotyczących płynności lub adekwatności kapitałowej Banku, a następnie znalezieniu zdarzeń przyczyniających się do ich materializacji.

2.3. Kontrola wewnętrzna

W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, który jest elementem systemu zarządzania Bankiem. Za jego zaprojektowanie, wprowadzenie i funkcjonowanie odpowiada Zarząd Banku. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i funkcjonowaniem systemu kontroli wewnętrznej oraz regularnie monitoruje i ocenia jego adekwatność i skuteczność, w tym funkcję kontroli, komórkę do spraw zgodności oraz komórkę audytu wewnętrznego. Ocena systemu kontroli wewnętrznej dokonywana jest na podstawie określonych kryteriów i z uwzględnieniem informacji przekazywanych przez Zarząd Banku, Komitet Audytu Rady Nadzorczej, komórkę do spraw zgodności i komórkę audytu wewnętrznego, ustaleń dokonanych przez biegłego rewidenta i wynikających z czynności nadzorczych uprawnionych instytucji oraz innych informacji i dokumentów istotnych z punktu widzenia adekwatności i efektywności systemu kontroli wewnętrznej. Radę Nadzorczą Banku wspiera w tym zakresie Komitet Audytu Rady Nadzorczej, który odpowiedzialny jest w szczególności za monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.

Celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku,
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
- 4) zgodności działania Banku z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, przepisami wewnętrznymi Banku, rekomendacjami nadzorczymi oraz przyjętymi przez Bank standardami rynkowymi.

System kontroli wewnętrznej jest zorganizowany w Banku na trzech niezależnych od siebie poziomach:

- 1) pierwszy poziom tworzą struktury organizacyjne Banku realizujące działalność operacyjną, w szczególności: sprzedaż produktów i obsługę klientów oraz inne struktury organizacyjne Banku realizujące zadania operacyjne generujące ryzyko, funkcjonujące na podstawie odrębnych przepisów wewnętrznych Banku,
- 2) drugi poziom obejmuje działalność komórki do spraw zgodności oraz identyfikację, pomiar, kontrolę, monitorowanie i raportowanie poszczególnych rodzajów ryzyka, a także stwierdzanych zagrożeń i nieprawidłowości – zadania realizowane są przez wyspecjalizowane struktury organizacyjne,

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
(W MILIONACH ZŁOTYCH)**

- działające na podstawie obowiązujących zasad, metodyk i procedur; celem tych struktur jest zapewnienie by działania realizowane na pierwszym poziomie były właściwie zaprojektowane i skutecznie ograniczały ryzyko, wspierały pomiar i analizę ryzyka oraz efektywność działalności,
- 3) trzeci poziom stanowi działalność komórki audytu wewnętrznego, realizującej niezależne audyty elementów systemu zarządzania Bankiem, w tym systemu zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej; audyt wewnętrzny funkcjonuje odrębnie od pierwszego i drugiego poziomu.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnia:

- 1) funkcję kontroli,
- 2) komórkę do spraw zgodności,
- 3) niezależną komórkę audytu wewnętrznego.

Funkcja kontroli zapewnia przestrzeganie mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku i obejmuje wszystkie jednostki Banku oraz usytuowane w nich stanowiska organizacyjne, odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji.

Na funkcję kontroli składają się:

- 1) mechanizmy kontrolne,
- 2) niezależne monitorowanie mechanizmów kontrolnych,
- 3) raportowanie.

Bank wyodrębnia, a następnie Zarząd zatwierdza wykaz procesów istotnych mających istotne znaczenie dla realizacji celów systemu kontroli wewnętrznej i celów biznesowych Banku oraz zapewnia dokonywanie okresowych przeglądów procesów funkcjonujących w Banku, pod kątem ich istotności.

W procesy funkcjonujące w Banku i wspierające je aplikacje wbudowane są mechanizmy kontrolne dostosowane do celów systemu kontroli wewnętrznej oraz do specyfiki prowadzonej przez Bank działalności. Mechanizmy te objęte są niezależnym monitorowaniem, w tym okresową oceną pod kątem ich adekwatności i efektywności.

Komórka do spraw zgodności jest wyodrębnioną organizacyjnie, niezależną komórką pełniącą kluczową rolę w zakresie zapewnienia zgodności i zarządzania ryzykiem braku zgodności rozumianym jako ryzyko poniesienia sankcji prawnych, powstania strat finansowych, bądź utraty reputacji wskutek niezastosowania się Banku, pracowników Banku lub podmiotów działających w jego imieniu do powszechnie obowiązujących przepisów prawa, przepisów wewnętrznych Banku oraz przyjętych przez Bank standardów rynkowych.

Celem komórki do spraw zgodności jest kształtowanie rozwiązań w zakresie zapewnienia zgodności i zarządzania ryzykiem braku zgodności oraz identyfikacja, ocena, kontrola, monitorowanie oraz raportowanie tego ryzyka w Banku.

Audyt wewnętrzny stanowi niezależną i obiektywną działalność o charakterze zapewniającym i doradczym polegającą na systematycznej i dokonywanej w uporządkowany sposób ocenie poszczególnych obszarów działania Banku oraz wskazywaniu kierunków działań wpływających na podniesienie jakości i efektywności funkcjonowania Banku.

Celem komórki audytu jest:

- 1) w ramach działalności zapewniającej - dokonywanie oceny adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w ramach pierwszego i drugiego poziomu systemu kontroli wewnętrznej z uwzględnieniem adekwatności i efektywności wybranych do audytu mechanizmów kontroli ryzyka i mechanizmów kontrolnych,
- 2) w ramach działalności doradczej - przysporzenie wartości i usprawnienie procesów w Banku.

W Banku funkcjonują mechanizmy zapewniające niezależność komórki do spraw zgodności i komórki audytu wewnętrznego:

- 1) zatwierdzenie przez Zarząd i Radę Nadzorczą Karty Audytu oraz zasad zapewnienia zgodności i zarządzania ryzykiem braku zgodności,
- 2) podległość komórki do spraw zgodności Prezesowi Zarządu,
- 3) podległość funkcjonalna komórki audytu wewnętrznego Komitetowi Audytu Rady Nadzorczej oraz administracyjna Prezesowi Zarządu,
- 4) niepodleganie komórki audytu wewnętrznego, jako trzeciego poziomu, niezależnemu monitorowaniu ze strony jednostek organizacyjnych Banku usytuowanych w ramach drugiego poziomu systemu kontroli wewnętrznej,
- 5) zapewnienie dyrektorom wyżej wymienionych komórek bezpośredniego kontaktu z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej,
- 6) uczestniczenie dyrektorów wyżej wymienionych komórek w posiedzeniach Zarządu,
- 7) uczestniczenie dyrektorów wyżej wymienionych komórek w posiedzeniach Rady Nadzorczej oraz odpowiednich Komitetów, w przypadku gdy przedmiotem ich posiedzenia są zagadnienia związane z systemem kontroli wewnętrznej lub zarządzaniem ryzykiem,
- 8) powoływanie, zatwierdzanie wysokości wynagrodzenia i odwoływanie dyrektora komórki audytu wewnętrznego następuje za zgodą Rady Nadzorczej, po uprzednim wysłuchaniu,
- 9) powoływanie i odwoływanie dyrektora komórki do spraw zgodności następuje po akceptacji Rady Nadzorczej, przy czym odwołanie poprzedzone jest wysłuchaniem,
- 10) zatwierdzanie wysokości wynagrodzenia (w tym premii) dyrektora komórki do spraw zgodności przez Komitet Audytu Rady Nadzorczej przy uwzględnieniu zasady, iż wynagrodzenie to nie może odbiegać od wynagrodzenia innych osób pełniących kluczowe funkcje w Banku i nie powinno być bezpośrednio uzależnione od wyników finansowych Banku,
- 11) informowanie KNF o zmianach na stanowisku dyrektorów wyżej wymienionych komórek wraz ze wskazaniem przyczyny zmiany,
- 12) zapewnienie pracownikom wyżej wymienionych komórek dostępu do wszelkich niezbędnych informacji (w tym poufnych i wrażliwych), pomieszczeń oraz systemów informatycznych (bez możliwości ingerencji w zasoby systemu), jak również komunikacji z pracownikami Banku, w zakresie, w którym uznają to za konieczne do wykonywania zadań,
- 13) nieuczestniczenie pracowników wyżej wymienionych komórek w realizacji bieżących zadań biznesowych,
- 14) zapewnianie rozwiązań w zakresie kontroli wynagrodzeń pracowników wyżej wymienionych komórek gwarantujących niezależność i obiektywizm wypełniania przez nich zadań oraz umożliwiających zatrudnianie osób o odpowiednich kwalifikacjach, doświadczeniach i umiejętnościach,
- 15) ochrona pracowników wyżej wymienionych komórek przed niezasadnym wypowiedzeniem stosunku pracy,
- 16) organizacyjne wyodrębnienie wyżej wymienionych komórek oraz brak możliwości wykonywania przez pracowników tych komórek innych obowiązków niż im przypisane
- 17) zapewnienie środków finansowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji przez pracowników wyżej wymienionych komórek.

Informacje dotyczące nieprawidłowości, wyniki ocen oraz inne istotne kwestie identyfikowane przez poszczególne elementy systemu kontroli wewnętrznej przedstawiane są w okresowych raportach przeznaczonych dla Zarządu, Komitetu Audytu Rady Nadzorczej lub Rady Nadzorczej.

Na stronie internetowej Banku (www.pkobp.pl) Bank zamieścił opis systemu kontroli wewnętrznej, uwzględniający w szczególności opis: celów systemu kontroli wewnętrznej; roli Zarządu, Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu Rady Nadzorczej; trzech, niezależnych poziomów, na których zorganizowany jest system kontroli wewnętrznej; poszczególnych elementów systemu kontroli wewnętrznej, tj. funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności i komórki audytu wewnętrznego.

W podmiotach Grupy Kapitałowej Banku funkcjonują systemy kontroli wewnętrznej, dostosowane do specyfiki i charakteru prowadzonej przez te podmioty działalności. Podmioty te tworzą i wprowadzają regulacje wewnętrzne, w których określają w szczególności zadania dotyczące czynności kontrolnych realizowanych w ramach systemu kontroli wewnętrznej i podział odpowiedzialności za te zadania. Sposób funkcjonowania systemów kontroli wewnętrznej w spółkach uzależniony jest od wielkości i przedmiotu działalności podmiotów wchodzących w skład Grupy Kapitałowej Banku. W większości podmiotów istnieją wyodrębnione jednostki organizacyjne lub stanowiska sprawujące te funkcje, raportujące bezpośrednio do Zarządu danego podmiotu lub do Rady Nadzorczej. W przypadkach uzasadnionych profilem działalności podmiotu oraz jego strukturą organizacyjną (niewielkie podmioty z ograniczonym spektrum działania), czynności kontrolne wykonywane są przez osoby zarządzające, bez wyodrębnienia strukturalnego funkcji lub komórki kontroli wewnętrznej.

2.4. Ocena członków organu zarządzającego, informacje dotyczące polityki rekrutacji, oceny odpowiedniości

Członkowie Zarządu podlegają ocenie przez Radę Nadzorczą począwszy od momentu rekrutacji, przez cały okres pełnienia funkcji.

Wybór członków Zarządu oraz ich ocena odbywa się na podstawie następujących przepisów Rady Nadzorczej:

- 1) Polityki dotyczącej odpowiedniości członków Zarządu i osób pełniących najważniejsze funkcje w Banku oraz w spółkach Grupy Kapitałowej Banku,
- 2) Zasad i trybu oceny odpowiedniości kandydatów na członków Zarządu Banku oraz członków Zarządu Banku.

Ocenę odpowiedniości członków Zarządu Banku przeprowadza Komitet ds. Nominacji i Wynagrodzeń Rady Nadzorczej (KNIWRN), poprzez przyjęcie raportu z tej oceny. Źródłem danych do raportu są między innymi informacje oraz dokumenty przedstawione przez kandydatów na członków Zarządu lub osoby już powołane na te stanowiska. KNIWRN przy ocenie może korzystać ze wsparcia jednostki Banku odpowiedzialnej za zasoby ludzkie lub doradcy zewnętrznego oraz innych źródeł informacji. Raport przekazywany jest Radzie Nadzorczej Banku, która w sytuacji, gdy wymagają tego przepisy i wytyczne organów nadzoru, informuje KNF o wynikach dokonanych ocen odpowiedniości.

Weryfikacja odpowiedniości członków Zarządu oraz kandydatów na członków Zarządu dokonywana jest w formie oceny indywidualnej i zbiorowej. Ocena ta prowadzona jest jako wstępna w ramach postępowania kwalifikacyjnego przed powołaniem członka Zarządu oraz okresowa - przeprowadzana raz w roku dla osób już pełniących te funkcje.

W ocenie odpowiedniości uwzględnia się kryteria wynikające z wydanych w tym zakresie wytycznych krajowego lub europejskiego organu nadzoru, wymogi określone w powszechnie obowiązujących przepisach prawa - koncentrując się przede wszystkim na ocenie posiadanych kwalifikacji, rozumianych jako wiedza, doświadczenie i umiejętności w zakresie powierzanego stanowiska, a także odpowiednio w zakresie zasad zarządzania Bankiem, struktury GKB i potencjalnych konfliktów interesów, które mogą się z tym wiązać oraz reputacji, rozumianej jako wystarczająco nieposzlakowana opinia. Dodatkowo uwzględnia się ocenę uczciwości i etyczności działania, umiejętność formułowania niezależnego osądu oraz możliwości poświęcania odpowiedniej ilości czasu na wykonywanie powierzanych obowiązków, w tym z uwzględnieniem ograniczeń w zakresie podjęcia innej działalności.

Ocena odpowiedniości zbiorowej, obok wytycznych i wymogów określonych w powszechnie obowiązujących przepisach prawa koncentruje się przede wszystkim na zapewnieniu odpowiedniego poziomu wiedzy, umiejętności i doświadczenia w kontekście charakteru i zakresu działalności Banku i istotnych ryzyk tej działalności oraz w aspekcie zdolności Zarządu jako całości do zarządzania Bankiem.

Przy wyborze członków Zarządu uwzględniana się zasada zróżnicowania członków Zarządu oraz zasady zarządzania sukcesją. Zasady te mają zapewnić ciągłość podejmowania decyzji oraz odpowiedni dobór członków Zarządu w sposób umożliwiający dotarcie do szerokiego zakresu kompetencji, wiedzy i umiejętności adekwatnych do stanowiska, gwarantujących wydawanie przez członków Zarządu - indywidualnie i jako organ - najwyższej jakości niezależnych opinii i decyzji w całym zakresie działalności Banku. Rada Nadzorcza, dokonując oceny odpowiedniości, dąży do osiągnięcia równowagi w zakresie reprezentowania płci w składzie Zarządu, jednakże cele dotyczące zróżnicowania składu Zarządu są uwzględniane przy doborze tylko w takim zakresie, w jakim nie wpłynęłyby negatywnie na funkcjonowanie i odpowiedność Zarządu. Więcej informacji na temat różnorodności jest zawarte w Sprawozdaniu Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA za 2019 rok sporządzonym łącznie ze Sprawozdaniem Zarządu z działalności PKO Banku Polskiego SA za 2019 rok, opublikowanym 12 lutego 2020 roku (10. Ład korporacyjny, punkt 10.4 Polityka różnorodności).

W trakcie sprawowania funkcji przez członków Zarządu, zgodnie z art. 395 § 2 pkt 3 k.s.h. zwyczajne walne zgromadzenie raz w roku udziela absolutorium osobno każdemu z członków Zarządu. Udzielenie absolutorium stanowi pozytywną ocenę pracy tych osób, niezależnie od zatwierdzenia przez zwyczajne walne zgromadzenie sprawozdania Zarządu z działalności spółki, a nieudzielenie takiego absolutorium stanowi wyraz negatywnej oceny pracy członka Zarządu i w konsekwencji może być podstawą odwołania go ze składu organu spółki.

W dniu 12 sierpnia 2019 r. zakończono w Banku proces okresowej oceny odpowiedniości członków Zarządu. W wyniku przeprowadzonego ww. procesu stwierdzono, że każdy z członków Zarządu spełnia indywidualnie wymogi odpowiedniości, jak również Zarząd kolegiąlnie spełnia wymogi odpowiedniości zbiorowej.

Według stanu na 31 grudnia 2019 roku było 11 członków Rady Nadzorczej i 9 członków Zarządu, na tę datę wszyscy członkowie Zarządu Banku i Rady Nadzorczej spełniali wymogi określone w art. 22aa ustawy prawo bankowe.

2.5. Ryzyko kredytowe

2.5.1. Wstęp

Ryzyko kredytowe jest rozumiane jako ryzyko poniesienia straty w wyniku niewywiązania się klienta z zobowiązań wobec Grupy Kapitałowej Banku, jako ryzyko spadku wartości ekonomicznej wierzytelności Grupy Kapitałowej Banku w wyniku pogorszenia się zdolności klienta do obsługi zobowiązań lub jako ryzyko poniesienia straty w wyniku zmiany wyceny (CVA).

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest ograniczanie strat na portfelu kredytowym oraz strat z tytułu zmiany CVA oraz minimalizacja ryzyka wystąpienia ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości do akceptowalnego poziomu przy zachowaniu oczekiwanego poziomu dochodowości i wartości portfela kredytowego poprzez kształtowanie pozycji bilansowych i pozabilansowych.

Bank oraz jego podmioty zależne wchodzące w skład Grupy Kapitałowej Banku kierują się przede wszystkim następującymi zasadami zarządzania ryzykiem kredytowym:

- 1) transakcja kredytowa wymaga wszechstronnej oceny ryzyka kredytowego, której wyrazem jest rating wewnętrzny lub ocena scoringowa,
- 2) pomiar ryzyka kredytowego transakcji kredytowych dokonywany jest na etapie rozpatrywania wniosku o zawarcie transakcji oraz cyklicznie, w ramach monitorowania z uwzględnieniem zmieniających się warunków zewnętrznych oraz zmian sytuacji finansowej kredytobiorców,
- 3) ocena ryzyka kredytowego ekspozycji istotnych ze względu na poziom ryzyka lub ich wartość jest dokonywana przez jednostki oceny ryzyka kredytowego, niezależne od jednostek biznesowych,
- 4) oferowane klientowi warunki transakcji kredytowej zależą od oceny poziomu ryzyka kredytowego generowanego przez tą transakcję,
- 5) decyzje kredytowe mogą być podejmowane jedynie przez osoby do tego uprawnione,
- 6) ryzyko kredytowe jest zdywersyfikowane w szczególności pod względem obszarów geograficznych, sektorów gospodarki, produktów oraz klientów,
- 7) w zależności od poziomu ryzyka kredytowego przyjmowane są przez Bank odpowiednie zabezpieczenia celem minimalizacji potencjalnych przyszłych strat.

W Grupie Kapitałowej Banku, w ramach ryzyka kredytowego identyfikuje się ryzyko walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych. Ryzyko to rozumiane jest jako ryzyko poniesienia straty w wyniku niewywiązania się klienta z zobowiązań wobec Banku z tytułu walutowego kredytu hipotecznego. Ryzyko to uznane zostało w Banku jako istotne.

2.5.2. Identyfikacja ryzyka

Identyfikacja ryzyka kredytowego polega na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł oraz czynników wpływających na poziom ryzyka kredytowego w bieżącej i planowanej działalności kredytowej Grupy Kapitałowej Banku.

W ramach identyfikacji ryzyka kredytowego określa się czynniki, które mają istotny wpływ na poziom ryzyka kredytowego w działalności Grupy Kapitałowej Banku oraz szacuje się ich potencjalny wpływ na prowadzoną działalność Grupy Kapitałowej Banku.

Identyfikacja ryzyka kredytowego odnosi się do istniejących i projektowanych produktów kredytowych oferowanych klientom Grupy Kapitałowej Banku, procesów realizacji tych produktów, z wykorzystaniem narzędzi informatycznych i baz danych.

2.5.3. Pomiar, szacowanie i ocena ryzyka kredytowego

Pomiar, szacowanie i ocena ryzyka kredytowego następuje na poziomie klienta, pojedynczej transakcji kredytowej i na poziomie portfeli kredytowych Grupy Kapitałowej Banku. W ramach pomiaru lub szacowania ryzyka kredytowego przeprowadza się testy warunków skrajnych ryzyka wiążącego się z walutowymi i złotowymi ekspozycjami kredytowymi. Założenia do przeprowadzenia testów warunków skrajnych zapewniają rzetelny pomiar lub szacowanie ryzyka kredytowego w Grupie Kapitałowej Banku.

Pomiar, szacowanie i ocena portfelowego ryzyka kredytowego obejmuje cykliczną ocenę tego ryzyka przy uwzględnieniu całości ekspozycji kredytowych klientów, a także różnych przekrojów portfela, takich jak grupy klientów, grupy produktów kredytowych.

2.5.4. Metody pomiaru ryzyka kredytowego

Do pomiaru i oceny portfelowego ryzyka kredytowego, wykorzystuje się różne miary, w szczególności:

- 1) prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD),
- 2) strata z tytułu niewykonania zobowiązania (LGD),
- 3) współczynnik konwersji kredytowej (CCF),
- 4) oczekiwaną stratę kredytową (EL),
- 5) wartość zagrożoną ryzykiem kredytowym (CVaR),
- 6) udział i strukturę ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości,
- 7) wskaźnik pokrycia odpisami kredytów z utratą wartości (Coverage Ratio),
- 8) koszt ryzyka kredytowego,
- 9) testy warunków skrajnych.

PKO Bank Polski SA systematycznie ulepsza zakres wykorzystywanych parametrów ryzyka kredytowego z uwzględnieniem metody wewnętrznych ratingów IRB, jak również rozszerza zakres stosowania miar ryzyka w celu pełnego pokrycia portfela kredytowego Banku tą metodą.

Wyniki pomiaru portfelowego ryzyka kredytowego uwzględnia się w szczególności przy ustalaniu opłacalności i warunków cenowych nowych lub modyfikowanych produktów kredytowych, optymalnej wysokości wartości progowych warunkujących dostępność klienta do finansowania przez Bank, wyznaczaniu odpisów na oczekiwane straty kredytowe oraz ustalaniu zasad premiowania.

Proces oceny ryzyka kredytowego w Grupie Kapitałowej Banku uwzględnia wymagania Komisji Nadzoru Finansowego określone w Rekomendacjach KNF. Bank przeprowadza analizy oraz testy warunków skrajnych uwzględniając w szczególności Rekomendacje KNF: S, T i C. Bank ustala limity, które stanowią narzędzie wewnętrzne określające apetyt na ryzyko kredytowe oraz ryzyko koncentracji. Limity są narzędziem wspierającym zarządzanie tymi ryzykami. Testy warunków skrajnych oraz analizy dotyczą wpływu potencjalnych zmian w otoczeniu makroekonomicznym na jakość portfela kredytowego Banku, a wyniki prezentowane są w raportach dla organów Banku. Powyższe informacje umożliwiają identyfikowanie i podejmowanie działań ograniczających negatywne skutki wpływu niekorzystnych sytuacji rynkowych na wynik Banku.

2.5.5. Metody ratingowe i scoringowe

Ocena ryzyka pojedynczych transakcji kredytowych jest dokonywana w Banku z wykorzystaniem metod scoringowych i ratingowych, które są tworzone, rozwijane i nadzorowane przez Obszar Zarządzania Ryzykiem. Funkcjonowanie tych metod wspierają specjalistyczne aplikacje informatyczne. Sposób

dokonywania oceny określony został w przepisach wewnętrznych Banku, których głównym celem jest zapewnienie jednolitej i obiektywnej oceny ryzyka kredytowego w procesie kredytowania.

Proces oceny ryzyka kredytowego w Banku uwzględnia wymagania KNF określone w Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie oraz Rekomendacji T dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych.

Bank ocenia ryzyko kredytowe klientów indywidualnych w dwóch wymiarach: zdolności kredytowej w ujęciu ilościowym i jakościowym. Ocena zdolności kredytowej w ujęciu ilościowym polega na zbadaniu sytuacji finansowej klienta, zaś ocena zdolności kredytowej w ujęciu jakościowym (ocena wiarygodności kredytowej) obejmuje ocenę scoringową oraz ocenę informacji o historii kredytowej klienta pozyskanych z wewnętrznych baz danych Banku oraz zewnętrznych baz danych.

W przypadku firm i przedsiębiorstw, spełniających określone kryteria, Bank ocenia ryzyko kredytowe z wykorzystaniem metody scoringowej. Ocena ta dotyczy niskokwotowych, nieskomplikowanych transakcji kredytowych i odbywa się w dwóch wymiarach: zdolności kredytowej oraz wiarygodności kredytowej klienta. Ocena zdolności kredytowej polega na zbadaniu możliwości klienta do uregulowania zobowiązań, zaś ocena wiarygodności kredytowej klienta obejmuje ocenę scoringową oraz ocenę historycznych i bieżących zachowań przedsiębiorcy oraz jego właścicieli (osób fizycznych) w współpracy kredytowej z bankami. W pozostałych przypadkach stosowana jest metoda ratingowa.

Ocena ryzyka kredytowego związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych dokonywana jest w dwóch wymiarach: klienta oraz transakcji. Miarami tej oceny jest ocena wiarygodności klienta, czyli rating oraz ocena transakcji, tj. zdolności do spłaty zobowiązania w określonej wysokości i terminach. Modele ratingowe dla klientów instytucjonalnych opracowane są z wykorzystaniem wewnętrznych danych Banku, co zapewnia, że są dostosowane do profilu ryzyka klientów Banku. Modele opierają się na statystycznej analizie zależności między niewykonaniem zobowiązania a punktową oceną ryzyka klienta. Ocena ryzyka klienta jest uzależniona od wielkości przedsiębiorstwa, dla którego dokonywana jest analiza oraz branży, w której klient prowadzi działalność gospodarczą. Dodatkowo, Bank stosuje model oceny przedsiębiorców kredytowanych w formule finansowania specjalistycznego pozwalający na adekwatną ocenę ryzyka kredytowego dużych przedsięwzięć polegających na finansowaniu nieruchomości (np. lokale biurowe, powierzchnie sklepowe, powierzchnie magazynowe oraz projektów infrastrukturalnych (np. infrastruktura telekomunikacyjna, przemysłowa, użyteczności publicznej).

Modele oceny ryzyka podlegają monitoringowi nie rzadziej niż raz na kwartał zgodnie z przepisami wewnętrznymi Banku dotyczącymi okresowej weryfikacji modeli ryzyka kredytowego, a także objęte są procesem regularnej, niezależnej walidacji przeprowadzanej przez Departament Walidacji Modeli.

Informacja o ocenach ratingowych i scoringowych jest szeroko wykorzystywana w Banku w zarządzaniu ryzykiem kredytowym, w systemie kompetencji do podejmowania decyzji kredytowych oraz w systemie pomiaru i raportowania ryzyka kredytowego.

2.5.6. Kontrola ryzyka kredytowego

Kontrola ryzyka kredytowego polega na określeniu narzędzi do diagnozowania poziomu ryzyka kredytowego oraz stosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka kredytowego do ograniczania poziomu tego ryzyka oraz przestrzeganiu mechanizmów kontrolnych, w ramach zarządzania ryzykiem kredytowym, zarówno w procesach kredytowych, jak i na poziomie portfelowym.

Głównymi narzędziami kontroli ryzyka kredytowego na poziomie Banku i Grupy Kapitałowej Banku są ustalone strategiczne limity tolerancji na ryzyko kredytowe oraz wewnętrzne limity na ryzyko kredytowe.

Strategiczne limity tolerancji na ryzyko kredytowe określają maksymalną wielkość ryzyka kredytowego, jaką Bank lub Grupa Kapitałowa Banku jest gotowa podjąć. Wartości strategicznych limitów tolerancji na ryzyko kredytowe określa strategia zarządzania ryzykiem. Wewnętrzne limity na ryzyko kredytowe obejmują:

- 1) limity określające apetyt na portfelowe ryzyko kredytowe,
- 2) limity branżowe oraz
- 3) limity kompetencyjne.

W Banku i w Grupie Kapitałowej Banku ustala się limity określające apetyt na portfelowe ryzyko kredytowe, w szczególności w ujęciu:

- 1) zaangażowań wobec klientów prowadzących działalność w segmentach branżowych,
- 2) zaangażowań wynikających z ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- 3) zaangażowań wobec grup (segmentów) klientów,
- 4) jakości portfela kredytowego,
- 5) zaangażowania w poszczególne rodzaje albo grupy produktów,
- 6) maksymalnego i jednostkowego poziomu relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i finansowych do dochodów klientów indywidualnych,
- 7) długości okresu transakcji kredytowej,
- 8) zaangażowania generowanego przez sposoby (kanały) dystrybucji produktów kredytowych.

Bank kontroluje poziom ekspozycji kredytowej wobec klientów Banku lub grup powiązanych klientów w rozumieniu ustawy prawo bankowe ustalając limity kompetencji określające maksymalny poziom uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych dotyczących transakcji kredytowych, w tym zmian ich warunków oraz maksymalne limity kompetencji dla tych poziomów, o których mowa w przepisach wewnętrznych Banku dotyczących podziału kompetencji do podejmowania decyzji kredytowych. W ramach monitorowania limitów kompetencji Bank weryfikuje w szczególności poziom kompetencji kredytowych osób uprawnionych oraz ważność nadanych tym osobom certyfikatów kompetencji kredytowych. Zadania, o których mowa wyżej, wspiera aplikacja informatyczna.

Bank i podmioty Grupy Kapitałowej Banku monitorują i kontrolują wykorzystanie strategicznych limitów tolerancji na ryzyko kredytowe oraz limitów określających apetyt na portfelowe ryzyko kredytowe oraz limitów branżowych w okresach miesięcznych i kwartalnych. Wyniki monitorowania prezentuje się odpowiednio w comiesięcznej informacji dla członków Komitetu ds. Ryzyka oraz w kwartalnym bądź miesięcznym raporcie o ryzyku kredytowym w PKO Banku Polskim SA. W przypadku, gdy poziom wykorzystania limitu strategicznego przekroczy ustaloną wartość progową uruchamia się działania w celu niedopuszczenia do przekroczenia ustalonego poziomu.

2.5.7. Prognozowanie i monitorowanie ryzyka kredytowego

Prognozowanie i monitorowanie ryzyka kredytowego polega na sporządzaniu prognoz poziomu ryzyka kredytowego oraz monitorowaniu odchyleń realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, rekomendacji i zaleceń wydanych przez zewnętrzny organ nadzoru i kontroli), a także przeprowadzania testów warunków skrajnych (specyficznych i kompleksowych). Prognozy poziomu ryzyka poddaje się wstecznej weryfikacji (*ang. backtesting*).

Monitorowanie ryzyka kredytowego odbywa się na poziomie pojedynczych transakcji kredytowych oraz na poziomie portfelowym.

Monitorowanie ryzyka kredytowego na poziomie pojedynczych transakcji kredytowych określają w szczególności przepisy wewnętrzne Banku dotyczące:

- 1) oceny ryzyka kredytowego Banku związanego z finansowaniem klientów,
- 2) metodyk lub sposobów oceny klientów,
- 3) identyfikacji grup podmiotów powiązanych,
- 4) oceny zabezpieczeń oraz kontroli nieruchomości i inwestycji,
- 5) tworzenia odpisów na oczekiwane straty kredytowe,
- 6) Systemu Wczesnego Ostrzegania (SWO),
- 7) czynności operacyjnych w procesie kredytowym.

W celu skrócenia czasu reakcji na zaobserwowane sygnały ostrzegawcze sygnalizujące wzrost poziomu ryzyka kredytowego, Bank wykorzystuje i rozwija aplikację informatyczną SWO oraz rozwija scoringowe modele oceny behawioralnej.

Monitorowanie ryzyka kredytowego na poziomie portfelowym polega na:

- 1) nadzorowaniu poziomu portfelowego ryzyka kredytowego na podstawie przyjętych narzędzi pomiaru ryzyka kredytowego z uwzględnieniem zidentyfikowanych źródeł ryzyka kredytowego oraz analizy skutków i działań podjętych w ramach zarządzania systemowego,
- 2) rekomendowaniu działań zaradczych w przypadku stwierdzenia podwyższonego poziomu ryzyka kredytowego.

2.5.8. Koncentracja ryzyka

Celem zarządzania ryzykiem koncentracji jest zapewnienie bezpiecznej struktury portfela kredytowego poprzez ograniczanie zagrożeń wynikających z nadmiernych koncentracji z tytułu ekspozycji, charakteryzujących się potencjałem do generowania strat na tyle dużych, by zagrozić kondycji finansowej Grupy Kapitałowej Banku lub zdolności do prowadzenia podstawowej działalności lub doprowadzić do istotnej zmiany profilu ryzyka Grupy Kapitałowej Banku.

Grupa Kapitałowa Banku identyfikuje koncentrację w ujęciu portfelowym i koncentrację w ujęciu podmiotowym.

Grupa Kapitałowa Banku monitoruje ryzyko koncentracji zaangażowań w odniesieniu do:

- 1) zaangażowań wobec pojedynczych klientów oraz grup powiązanych klientów, w tym dużych zaangażowań,
- 2) zaangażowań wobec grup klientów lub portfeli kredytowych narażonych na jeden czynnik ryzyka

Ryzyko koncentracji zaangażowań wobec pojedynczych klientów oraz grup powiązanych klientów monitorowane jest w odniesieniu do limitu koncentracji zaangażowań, gdzie łączna kwota jednostkowego zaangażowania nie może przekraczać 25% skonsolidowanych funduszy własnych.

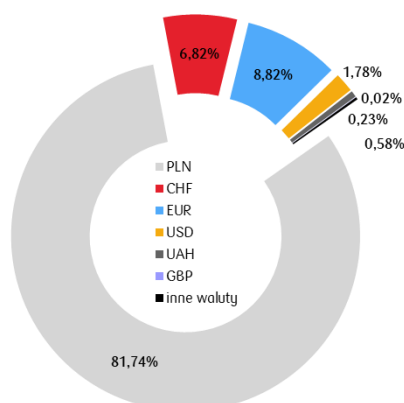
W procesie monitorowania koncentracji zaangażowań w ujęciu podmiotowym Bank uwzględnia:

- 1) codzienne monitorowanie poziomu koncentracji dużych zaangażowań w rozumieniu art. 392 CRR (w przypadku, gdy zaangażowanie osiągnie lub przekroczy próg 10% kapitału Banku, Bank niezwłocznie zgłasza informację do KNF),
- 2) miesięczną kontrolę wykorzystania limitów wynikających z art. 395 ust. 1 CRR oraz z art. 79a ust. 4 Prawa bankowego,
- 3) kwartalną kontrolę limitów wewnętrznych na ryzyko koncentracji podmiotowej,
- 4) identyfikację sygnałów ostrzegawczych oraz inicjowanie działań mających na celu nieprzekroczenie limitów,
- 5) wykonywanie testów warunków skrajnych na ryzyko koncentracji (w tym scenariuszy będących wsadem do kompleksowych testów warunków skrajnych, które umożliwiają ocenę wpływu skorelowanych ze sobą czynników ryzyka: kredytowego, stopy procentowej, walutowego, operacyjnego, płynności na poziom oczekiwanej straty kredytowej Banku).

Ponadto, Grupa Kapitałowa Banku analizuje ryzyko koncentracji wobec:

- 1) regionów geograficznych,
- 2) walut,
- 3) branż,
- 4) ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- 5) największych podmiotów,
- 6) największych grup kapitałowych.

Wykres 2.1. Struktura walutowa portfela kredytowego (bilans i pozabilans)

Największą część zaangażowania walutowego Grupy Kapitałowej Banku stanowią ekspozycje w EUR i dotyczą one portfela kredytowego Banku. Udział tych kredytów w portfelu walutowym wyniósł na koniec 2019 roku 48,3% co oznacza wzrost w relacji do końca 2018 roku o 0,2%. Kolejną grupę kredytów w walutach stanowią kredyty w CHF stanowił na koniec 2019 roku 37,4% portfela walutowego Grupy Kapitałowej, co oznacza spadek w relacji do końca 2018 roku o 4,5%.

Tabela 2.1. Zaangażowanie wobec 10 największych klientów

Lp.	2019		2018	
	Wartość*	% Funduszy własnych	Wartość*	% Funduszy własnych
1	3 793	9,6%	2 859	7,6%
2	3 753	9,5%	2 777	7,3%
3	2 900	7,4%	2 710	7,2%
4	2 718	6,9%	2 274	6,0%
5	2 679	6,8%	2 169	5,7%
6	2 584	6,6%	1 899	5,0%
7	2 453	6,2%	1 898	5,0%
8	2 271	5,8%	1 669	4,4%
9	1 793	4,5%	1 539	4,1%
10	1 548	3,9%	958	2,5%
Razem	26 490	67,2%	20 752	54,8%

*Wartość rozumiane jako zaangażowanie łączne wobec klientów niebankowych (bilansowe i pozabilansowe) będące podstawą do porównania z limitem koncentracji zaangażowań. Zestawienie nie zawiera pozycji, które są wyłączone spod limitu koncentracji.

Na 31 grudnia 2019 roku oraz na 31 grudnia 2018 roku limity koncentracji nie były przekroczone. Na 31 grudnia 2019 największe zaangażowanie wobec pojedynczego podmiotu wyniosło 9,6% skonsolidowanych funduszy własnych.

Na 31 grudnia 2019 roku największa koncentracja zaangażowania Grupy Kapitałowej Banku w grupę podmiotów powiązanych w rozumieniu ustawy prawo bankowe wyniosła 11,7% skonsolidowanych funduszy własnych.

Tabela 2.2. Zaangażowanie wobec 5 największych grup kapitałowych*

Lp.	2019		2018	
	Wartość	% Funduszy własnych	Wartość	% Funduszy własnych
1	4 593	11,7%	3 683	9,7%
2	3 839	9,7%	3 160	8,3%
3	3 591	9,1%	2 863	7,6%
4	3 183	8,1%	2 446	6,5%
5	2 912	7,4%	2 280	6,0%
Razem	18 118	46,0%	14 432	38,1%

*Zaangażowanie łączne wobec klientów niebankowych (bilansowe i pozabilansowe) będące podstawą do porównania z limitem koncentracji zaangażowań

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Tabela 2.3. Podział geograficzny ekspozycji [wzór EU CRB-C]

	2019														
	a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)	h)	i)	j)	k)	l)	m)	n)	o)
	Wartość netto														
	Polska	Luksemburg	Wielka Brytania	Niemcy	Austria	Hiszpania	Szwajcaria	Norwegia	Holandia	Francja	Stany Zjednoczone	Korea Południowa	Inne kraje	0	Razem
1 Rządy centralne lub banki centralne	74 464	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	507	74 970
2 Samorządy terytorialne	12 165	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12 165
3 Podmioty sektora publicznego	3 266	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3 266
4 Wielostronne banki rozwoju	1 064	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 068
5 Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6 Instytucje	5 330	10	951	407	907	6	540	21	108	322	347	345	692	181	10 166
7 Przedsiębiorstwa	80 633	1 880	0	563	0	682	17	505	283	58	0	0	820	953	86 392
8 Detaliczne	83 205	0	5	5	0	0	1	1	1	0	1	0	86	1 362	84 667
9 Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	106 592	1	58	16	0	1	7	6	3	6	3	1	30	174	106 897
10 Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	6 109	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	31	53	6 204
11 Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	3 110	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3 110
12 Obligacje zabezpieczone	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13 Należności od instytucji i przedsiębiorstw o krótkoterminowej ocenie kredytowej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14 Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
15 Ekspozycje w papierach kapitałowych	910	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	910
16 Inne ekspozycje	16 175	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	280	16 455
17 Metoda standardowa ogółem	393 025	1 894	1 024	990	907	689	565	532	395	385	351	345	1 659	3 510	406 272
18 Razem	393 025	1 894	1 024	990	907	689	565	532	395	385	351	345	1 659	3 510	406 272

Wykazane w tabeli, w pozycji 9 ekspozycje zabezpieczone hipoteką na nieruchomości obejmują ekspozycje detaliczne oraz ekspozycje wobec przedsiębiorstw, do wysokości efektywnie zabezpieczonej hipotekami na nieruchomości.

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Tabela 2.4. Koncentracja ekspozycji według branży [wzór EU CRB- D]

	2019																			Razem
	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Górnictwo i wydobywanie	Przetwórstwo przemysłowe	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorące powietrze i powietrze do układów klimatyzacyjnych	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	Budownictwo	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	Transport i gospodarka magazynowa	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	Informacja i komunikacja	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	Administracja publiczna i obrona narodów; obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	Edukacja	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	Pozostałe	
1 Rządy centralne lub banki centralne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	188	0	0	58 874	0	0	0	15 907	74 970	
2 Samorządy terytorialne	0	0	0	0	17	0	0	0	0	0	0	29	55	11 952	0	0	0	111	12 165	
3 Podmioty sektora publicznego	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	2 505	0	4	162	533	56	2	3 266	
4 Wielostronne banki rozwoju	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 064	0	0	0	0	0	0	3	1 068	
5 Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
6 Instytucje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5 710	0	0	0	0	0	0	4 455	10 166	
7 Przedsiębiorstwa	452	2 529	21 309	9 693	933	4 063	9 208	209	339	4 829	8 941	5 739	8 657	21	26	662	651	6 734	86 392	
8 Detaliczne	15	94	596	37	117	1 331	2 359	4 031	456	78	300	4 966	92	98	70	244	55	69 593	84 667	
9 Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	99	175	2 948	73	87	706	1 742	157	370	86	17 000	1 586	111	0	104	185	38	81 336	106 897	
10 Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	41	79	1 415	187	9	355	752	296	488	29	79	459	66	3	32	18	24	1 835	6 204	
11 Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	0	0	0	0	1 866	14	0	1	0	0	319	5	0	0	0	0	905	3 110	
12 Obligacje zabezpieczone	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
13 Należności od instytucji i przedsiębiorstw o krótkoterminowej ocenie kredytowej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
14 Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	3	
15 Ekspozycje w papierach kapitałowych	0	0	4	0	0	1	0	0	0	0	13	0	0	0	0	0	0	892	910	
16 Inne ekspozycje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16 455	16 455	
17 Metoda standardowa ogółem	608	2 876	26 272	9 991	1 167	8 321	14 076	4 693	1 652	5 022	33 300	13 069	11 466	70 952	394	1 643	823	198 230	406 272	
18 Razem	608	2 876	26 272	9 991	1 167	8 321	14 076	4 693	1 652	5 022	33 300	13 069	11 466	70 952	394	1 643	823	198 230	406 272	

2.5.9. Utrata wartości ekspozycji kredytowych

W obszarze utraty wartości Grupa Kapitałowa Banku stosuje MSSF 9, który opiera się na koncepcji strat oczekiwanych.

Model utraty wartości ma zastosowanie do aktywów finansowych, które nie są wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat obejmujących:

- 1) dłużne instrumenty finansowe obejmujące zaangażowania o charakterze kredytowym oraz papiery wartościowe,
- 2) należności leasingowe,
- 3) zobowiązania pozabilansowe finansowe oraz gwarancyjne.

Zgodnie z MSSF 9 dla inwestycji kapitałowych nie są rozpoznawane oczekiwane straty kredytowe.

Utrata wartości ekspozycji kredytowych jest mierzona jako 12 miesięczne albo dożywotnie oczekiwane straty kredytowe z aktywa. Horyzont pomiaru oczekiwanej straty zależy od tego, czy od momentu początkowego ujęcia aktywa nastąpił znaczący wzrost ryzyka kredytowego. Ze względu na to kryterium aktywa finansowe alokowane są do 4 etapów (ang. *stage*):

- 1) Etap 1 – aktywa, w przypadku których ryzyko kredytowe nie jest istotnie wyższe od ryzyka kredytowego z dnia ich początkowego ujęcia i nie rozpoznaje się w odniesieniu do nich przesłanki utraty wartości,
- 2) Etapu 2 – aktywa w przypadku których ryzyko kredytowe jest istotnie wyższe od ryzyka kredytowego z dnia początkowego ujęcia ekspozycji ale nie rozpoznaje się w odniesieniu do nich przesłanki utraty wartości,
- 3) Etapu 3 – aktywa w odniesieniu do których rozpoznaje się przesłankę utraty wartości
- 4) Etapu 4 – aktywa udzielone lub zakupione z rozpoznaną (w dacie udzielenia lub zakupu) przesłanką utraty wartości.

W celu oceny znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego dla ekspozycji hipotecznych oraz pozostałych ekspozycji detalicznych Grupa Kapitałowa Banku stosuje model oparty na kalkulacji marginalnego PD, czyli prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania w określonym miesiącu liczonym od momentu uruchomienia ekspozycji. Bank identyfikuje przesłankę istotnego wzrostu ryzyka dla danej ekspozycji w oparciu o porównanie krzywych prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania w horyzoncie trwania ekspozycji na datę początkowego ujęcia oraz na datę raportową.

W celu oceny znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego dla klientów instytucjonalnych Grupa Kapitałowa Banku stosuje model oparty na łańcuchach Markowa. Kalkulacja krzywej maksymalnego akceptowalnego pogorszenia się jakości kredytu w czasie, które nie jest identyfikowane jako istotny wzrost ryzyka kredytowego odbywa się na podstawie prawdopodobieństw niewykonania zobowiązania oszacowanych na podstawie migracji klientów pomiędzy poszczególnymi klasami ratingowymi oraz scoringowymi.

W celu identyfikacji pozostałych przesłanek istotnego wzrostu ryzyka kredytowego wykorzystuje się pełną dostępną informację jakościową i ilościową, w tym:

- 1) działania restrukturyzacyjne wprowadzające dla dłużnika udogodnienia wymuszone jego trudną sytuacją finansową (ang. *forbearance*),
- 2) opóźnienie w spłacie materialnie istotnej kwoty kapitału lub odsetek dłuższe niż 30 dni,
- 3) istotny wzrost prawdopodobieństwa niewypłacalności w porównaniu z prawdopodobieństwem niewypłacalności w dniu początkowego ujęcia ekspozycji kredytowej,
- 4) zidentyfikowane sygnały wczesnego ostrzegania w ramach procesu monitoringu świadczące o istotnym wzroście ryzyka kredytowego,
- 5) istotne podwyższenie wskaźnika LTV,
- 6) ocenę analityka w ramach procesu analizy zindywidualizowanej,

Przesłanką niewykonania zobowiązania i utraty wartości ekspozycji kredytowej jest, w szczególności:

- 1) opóźnienie w spłacie materialnie istotnej kwoty kapitału lub odsetek dłuższe niż 90 dni,
- 2) pogorszenie się w okresie kredytowania sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, wyrażające się zaklasyfikowaniem do klasy ratingowej lub klasy ryzyka wskazującej na istotne zagrożenie dla spłaty zadłużenia,
- 3) zawarcie umowy restrukturyzacyjnej lub zastosowanie ulgi w spłacie wierzytelności wymuszone względami ekonomicznymi lub prawnymi wynikającymi z trudności finansowych klienta (do czasu uznania wierzytelności za uzdrowioną),
- 4) wnioskowanie o ogłoszenie upadłości dłużnika, postawienie go w stan likwidacji lub wszczęcie wobec niego postępowania egzekucyjnego,
- 5) ogłoszenie upadłości konsumenckiej przez któregokolwiek z współkredytobiorców.

Jako *forbearance* i przesłankę utraty wartości uznaje się uzgodnione z dłużnikiem lub emitentem zmiany warunków umowy, wymuszone jego trudną sytuacją finansową (działania restrukturyzacyjne wprowadzające udogodnienia, które w innym przypadku nie byłyby przyznane). Celem *forbearance* jest przywrócenie dłużnikowi lub emitentowi zdolności wywiązania się z zobowiązań wobec Grupy Kapitałowej Banku oraz maksymalizacja efektywności zarządzania wierzytelnościami trudnymi, tj. uzyskanie możliwie najwyższych odzysków, przy jednoczesnym ograniczaniu do minimum ponoszonych w związku z tym kosztów.

Zmiany warunków spłaty dokonywane w ramach *forbearance* mogą dotyczyć:

- 1) rozłożenia zadłużenia wymagalnego na raty,
- 2) zmiany formuły spłaty (raty annuitetowe, raty malejące),
- 3) wydłużenia okresu kredytowania,
- 4) zmiany oprocentowania,
- 5) zmiany wysokości marży,
- 6) redukcji wierzytelności.

Udzielenie w ramach *forbearance* udogodnień uznawanych jako przesłanki utraty wartości skutkuje rozpoznaniem zdarzenia default i zaklasyfikowaniem ekspozycji kredytowej do portfela ekspozycji nieobsługiwanych. Wyłączenie jej z tego portfela (zaprzestanie rozpoznawania umowy *forbearance* jako przesłanki utraty wartości) następuje po 12 miesiącach od wprowadzenia *forbearance*, o ile uregulowane zostaną w tym okresie wszystkie zaległości w spłacie oraz co najmniej 6 rat wynikających z umownego harmonogramu, a aktualna sytuacja finansowa klienta nie stanowi w ocenie Grupy Kapitałowej Banku zagrożenia dla wywiązania się przez niego z warunków umowy restrukturyzacyjnej.

Ekspozycje objęte restrukturyzacją wymuszoną przestają spełniać kryteria ekspozycji ze statusem *forbearance* nie wcześniej niż po 24 miesiącach od zaprzestania rozpoznawania tego statusu jako przesłanki utraty wartości, o ile klient dokonał spłaty przynajmniej 12 rat w docelowej wysokości i na koniec tego okresu nie posiada zadłużenia przeterminowanego powyżej 30 dni.

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ Powszechniej
KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
(W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Informacje dotyczące forbearance na poziomie Grupy Kapitałowej Banku zostały opisane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA za rok zakończony 31 grudnia 2019 roku (nota 59).

W metodzie portfelowej strata oczekiwana wyznaczana jest jako iloczyn parametrów ryzyka kredytowego: prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania (PD), poziomu straty w momencie niewykonania zobowiązania (LGD) oraz wartości ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (EAD), przy czym każdy z powyższych parametrów ma postać wektora o wymiarze liczby miesięcy pokrywających horyzont szacowania straty kredytowej. W przypadku ekspozycji zaklasyfikowanych do Etapu 1 Bank stosuje maksymalnie 12-miesięczny horyzont szacowania straty oczekiwanej. W przypadku ekspozycji zaklasyfikowanych do Etapu 2, 3 lub 4 oczekiwaną stratę szacuje się w horyzoncie do daty zapadalności ekspozycji bądź jej odnowienia. W odniesieniu do ekspozycji detalicznych bez harmonogramu spłat Bank horyzont ten wyznacza w oparciu o dane behawioralne na podstawie historycznych obserwacji. Strata oczekiwana zarówno w całym okresie trwania ekspozycji, jak i w okresie 12 miesięcy jest sumą strat oczekiwanych w poszczególnych okresach zdyskontowanych efektywną stopą procentową. W celu wyznaczenia wartości aktywa na moment niewykonania zobowiązania w danym okresie Bank koryguje parametr określający wielkość ekspozycji na moment niewykonania zobowiązania o przyszłe spłaty wynikające z harmonogramu oraz potencjalne nadpłaty i niedopłaty.

W obliczeniach oczekiwanych strat kredytowych uwzględnia się szacunki dotyczące przyszłych warunków makroekonomicznych. W zakresie analizy portfelowej, wpływ scenariuszy makroekonomicznych jest uwzględniany w wysokości poszczególnych parametrów ryzyka. Metodyka kalkulacji parametrów ryzyka obejmuje badanie zależności wysokości tych parametrów od warunków makroekonomicznych w oparciu o dane historyczne. Na potrzeby kalkulacji straty oczekiwanej wykorzystuje się trzy scenariusze makroekonomiczne opracowane na podstawie własnych prognoz – bazowy oraz dwa scenariusze alternatywne. Zakres prognozowanych wskaźników obejmuje wskaźnik dynamiki PKB, stopę bezrobocia, stopę WIBOR 3M, stopę Libor CHF 3M, kurs CHF/PLN, indeks cen nieruchomości oraz stopę referencyjną NBP. Ostateczna strata oczekiwana jest średnią ważoną prawdopodobieństwem scenariuszy ze strat oczekiwanych odpowiadających poszczególnym scenariuszom. Grupa Kapitałowa Banku zapewnia zgodność scenariuszy makroekonomicznych stosowanych na potrzeby kalkulacji parametrów ryzyka ze scenariuszami makroekonomicznymi wykorzystywanymi w procesach budżetowania ryzyka kredytowego.

W przypadku identyfikacji przesłanki utraty wartości ekspozycji znaczących indywidualnie, oczekiwaną stratę kredytową z ekspozycji ustala się metodą zindywidualizowaną, jako różnicę pomiędzy jej wartością bilansową brutto (w przypadku pozabilansowej ekspozycji kredytowej - wartością jej równoważnika bilansowego), a wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych, ustalonych z uwzględnieniem możliwych scenariuszy dotyczących realizacji umowy i zarządzania ekspozycją kredytową, ważonych prawdopodobieństwem ich realizacji.

Zindywidualizowaną metodę pomiaru oczekiwanej straty stosuje się także w odniesieniu do ekspozycji indywidualnie znaczących niespełniających przesłanek utraty wartości, w przypadku których zastosowanie w tych obliczeniach parametrów portfelowych byłoby ze względu na specyfikę sprawy nieuzasadnione.

Zarówno proces oceny istotnego wzrostu ryzyka kredytowego, jak i proces kalkulacji straty oczekiwanej realizowany jest w trybie miesięcznym na poziomie indywidualnej ekspozycji. Wykorzystuje się w nim środowisko obliczeniowe umożliwiające dystrybucję wyników do jednostek wewnętrznych Grupy Kapitałowej Banku.

Przesłanki klasyfikacji ekspozycje kredytowych do kategorii pozycji zagrożonych (niewykonaniem zobowiązania) są spójne z przesłankami niewykonania zobowiązania i utraty wartości.

Jako ekspozycje przeterminowane wykazywane są ekspozycje kredytowe, w przypadku których występuje opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek dotyczące kwot przekraczających progi kwotowe uwzględniane przy rozpoznawaniu przeterminowania jako utraty wartości.

W zakresie korekty z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego, Grupa Kapitałowa Banku wykorzystuje odpis z tytułu utraty wartości aktywów, który został uwzględniony w funduszach Tier I Banku, zgodnie z Rozporządzeniem CRR oraz przepisami wykonawczymi do Rozporządzenia CRR.

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Tabela 2.5. Całkowita i średnia kwota netto ekspozycji [wzór EU CRB-B]

	2019		2018	
	a)	b)	a)	b)
	Wartość netto ekspozycji na koniec okresu	Średnia wartość netto ekspozycji w okresie	Wartość netto ekspozycji na koniec okresu	Średnia wartość netto ekspozycji w okresie
1 Rządy centralne lub banki centralne	74 970	67 892	66 174	55 572
2 Samorządy terytorialne	12 165	12 220	12 007	10 594
3 Podmioty sektora publicznego	3 266	3 165	2 981	3 011
4 Wielostronne banki rozwoju	1 068	754	207	179
5 Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0
6 Instytucje	10 166	9 730	12 391	11 439
7 Przedsiębiorstwa	86 392	87 368	81 542	77 282
8 <i>W tym: MŚP</i>	7 477	8 047	8 110	8 025
9 Detaliczne	84 667	84 876	82 758	96 455
10 <i>W tym: MŚP</i>	28 436	28 612	28 082	26 853
11 Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	106 897	100 216	92 053	73 293
12 <i>W tym: MŚP</i>	3 003	1 951	927	932
13 Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	6 204	6 244	6 708	7 029
14 Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	3 110	1 935	1 108	918
15 Obligacje zabezpieczone	0	0	0	0
16 Należności od instytucji i przedsiębiorstw o krótkoterminowej ocenie kredytowej	0	0	0	0
17 Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	3	4	5	6
18 Ekspozycje w papierach kapitałowych	910	869	834	971
19 Inne ekspozycje	16 455	16 165	15 572	15 404
20 Metoda standardowa ogółem	406 272	391 438	374 339	352 154
21 Razem	406 272	391 438	374 339	352 154

Tabela 2.6. Zapadalność ekspozycji [wzór EU CRB- E]

	2019					
	a)	b)	c)	d)	e)	f)
	Wartość ekspozycji netto					
	Na żądanie	do 1 roku	od 1 do 5 lat	powyżej 5 lat	Brak określonego terminu zapadalności	Razem
1 Rządy centralne lub banki centralne	0	14 679	47 810	12 481	0	74 970
2 Samorządy terytorialne	1 725	38	272	10 119	11	12 165
3 Podmioty sektora publicznego	2 643	14	125	484	0	3 266
4 Wielostronne banki rozwoju	0	3	0	1 064	0	1 068
11 Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0	0	0
12 Instytucje	5 347	3 053	1 610	155	0	10 166
13 Przedsiębiorstwa	41 107	6 924	11 026	22 323	5 012	86 392
14 Detaliczne	6 940	15 049	21 519	41 126	33	84 667
15 Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	1 577	166	1 626	103 527	1	106 897
16 Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 096	596	1 089	3 422	1	6 204
17 Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	39	2 119	47	905	3 110
18 Obligacje zabezpieczone	0	0	0	0	0	0
19 Należności od instytucji i przedsiębiorstw o krótkoterminowej ocenie kredytowej	0	0	0	0	0	0
20 Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	3	0	0	0	0	3
21 Ekspozycje w papierach kapitałowych	0	0	0	17	892	910
22 Inne ekspozycje	0	5 642	23	0	10 790	16 455
23 Metoda standardowa ogółem	60 438	46 202	87 219	194 766	17 646	406 272
24 Razem	60 438	46 202	87 219	194 766	17 646	406 272

ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)

Tabela 2.7 Jakość kredytowa ekspozycji według kategorii ekspozycji i instrumentu [wzór EU CR1-A]

		2019					
		a)	b)	c)	d)	e)	f)
		Wartość bilansowa brutto		Korekta z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego	Korekta z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego	Skumulowane umorzenia	Wartość ekspozycji netto (a+b-c-d)
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	Ekspozycje, których nie dotyczy niewykonanie zobowiązania						
1	Rządy centralne lub banki centralne	0	74 971	1	0	0	74 970
2	Samorządy terytorialne	0	12 180	16	0	0	12 165
3	Podmioty sektora publicznego	0	3 269	3	0	0	3 266
4	Wielostronne banki rozwoju	0	1 068	0	0	0	1 068
5	Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0	0	0
6	Institucje	0	10 169	4	0	0	10 166
7	Przedsiębiorstwa	0	86 723	331	0	0	86 392
8	W tym: MŚP	0	7 529	52	0	0	7 477
9	Detaliczne	0	85 214	548	0	51	84 667
10	W tym: MŚP	0	28 708	271	0	3	28 436
11	Zabezieczone hipoteką na nieruchomości	0	107 453	556	0	0	106 897
12	W tym: MŚP	0	3 064	61	0	0	3 003
13	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	10 348	0	4 143	0	1 434	6 204
14	Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	3 198	88	0	0	3 110
15	Obligacje zabezpieczone	0	0	0	0	0	0
16	Należności od instytucji i przedsiębiorstw o krótkoterminowej ocenie kredytowej	0	0	0	0	0	0
17	Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	0	3	0	0	0	3
18	Ekspozycje w papierach kapitałowych	0	910	0	0	0	910
19	Inne ekspozycje	0	16 466	11	0	0	16 455
20	Metoda standardowa ogółem	10 348	401 625	5 701	0	1 484	406 272
21	Razem	10 348	401 625	5 701	0	1 484	406 272
22	W tym: Pożyczki*	8 783	200 941	4 979	0	1 484	204 746
23	W tym: Dłużne papiery wartościowe*	0	66 971	4	0	0	66 966
24	W tym: Ekspozycje pozabilansowe*	483	66 265	135	0	0	66 614

* dotyczy PKO Banku Polskiego SA

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Tabela 2.8. Jakość kredytowa ekspozycji według branży [wzór EU CR1 B]

	2019					
	a)	b)	c)	d)	e)	f)
	Wartość bilansowa brutto		Korekta z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego	Korekta z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego	Skumulowane umorzenia	Wartość ekspozycji netto
	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	Ekspozycje, których nie dotyczy niewykonanie zobowiązania				(a+b-c-d)
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	52	602	45	0	10	608
Górnictwo i wydobywanie	86	2 806	16	0	3	2 876
Przetwórstwo przemysłowe	1 840	25 048	615	0	116	26 272
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorące powietrze i powietrze do układów klimatyzacyjnych	244	9 835	88	0	1	9 991
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	21	1 165	20	0	6	1 167
Budownictwo	626	8 163	468	0	119	8 321
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1 252	13 502	678	0	173	14 076
Transport i gospodarka magazynowa	240	4 596	143	0	31	4 693
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	713	1 214	275	0	51	1 652
Informacja i komunikacja	28	5 024	30	0	7	5 022
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	58	33 293	50	0	39	33 300
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	578	12 722	231	0	15	13 069
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	90	11 452	77	0	218	11 466
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	77	1 689	50	0	10	1 716
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	0	70 967	16	0	0	70 952
Edukacja	24	385	14	0	1	394
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	31	1 636	23	0	6	1 643
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	33	809	18	0	2	823
Pozostałe	4 354	196 717	2 841	0	674	198 230
Razem	10 348	401 625	5 701	0	1 484	406 272

Wartość bilansowa brutto obejmuje: kredyty i pożyczki, akcje i udziały, bony pieniężne, obligacje, lokaty międzybankowe, instrumenty pochodne, inne aktywa oraz pozycje pozabilansowe. Ekspozycje zaprezentowane w tabeli uwzględniają podziału według branż, bez podziału na typ kontrahenta.

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Tabela 2.8a Jakość kredytowa ekspozycji dla sektora budowlanego oraz sektora okołobudowlanego, takiego jak deweloperzy oraz wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe (według wewnętrznej klasyfikacji stosowanej przez Bank)

	2019				
	a)	b)		c)	d)
	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	Ekspozycje, których nie dotyczy niewykonanie zobowiązania		Korekta z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego	Wartość ekspozycji netto (a+b-c)
		Wartość bilansowa brutto	Wartość bilansowa brutto		
Sektor budowlany (w tym: budowa dróg, autostrad i mostów, roboty wykończeniowe)	256	870	2 358	194	3 290
Deweloperzy	941	7 529	4 538	465	12 544
Wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe	71	5 425	601	21	6 076

Ekspozycje na sektor budowlany w łącznej kwocie 3 484 mln PLN obejmują ekspozycje bilansowe w kwocie 1 126 mln PLN oraz ekspozycje pozabilansowe w kwocie 2 358 mln PLN.

Tabela 2.9. Jakość kredytowa ekspozycji w podziale geograficznym [wzór EU CR1-C]

	2019					
	a)	b)	c)	d)	e)	f)
	Wartość bilansowe brutto					Korekta z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego
	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	Ekspozycje, których nie dotyczy niewykonanie zobowiązania	(a+b-c-d)			
1 Polska	10 204	388 457	5 636	0	1 445	393 025
2 Wielka Brytania	12	1 014	2	0	0	1 024
3 Francja	1	386	2	0	0	385
4 Korea Południowa	1	345	1	0	0	345
5 Niemcy	0	992	2	0	0	990
6 Holandia	0	396	1	0	0	395
7 Norwegia	0	534	2	0	0	532
8 Hiszpania	0	689	0	0	0	689
9 Stany Zjednoczone	0	351	0	0	0	351
10 Szwajcaria	0	565	0	0	0	565
11 Austria	0	907	0	0	0	907
12 Luksemburg	0	1 900	6	0	0	1 894
13 Inne kraje	40	1 636	17	0	39	1 659
14 Ukraina	89	3 453	31	0	0	3 510
15 Razem	10 348	401 625	5 701	0	1 484	406 272

ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)

Tabela 2.10. Struktura czasowa ekspozycji przeterminowanych [wzór EU CR1-D]

PKO Bank Polski SA		2019					
		a)	b)	c)	d)	e)	f)
		Wartości bilansowe brutto					
		do 30 dni włącznie	od 30 dni do 60 dni włącznie	od 60 dni do 90 dni włącznie	od 90 dni do 180 dni włącznie	od 180 dni do 1 roku włącznie	powyżej 1 roku
1	Kredyty	3 536	175	120	425	615	4 396
2	Dłużne papiery wartościowe	0	0	0	0	0	0
3	Ogół ekspozycji	3 536	175	120	425	615	4 396

Tabela 2.11. Ekspozycje zagrożone i objęte restrukturyzacją w PKO Banku Polskim SA [wzór EU CR1-E]

PKO Bank Polski SA		2019												
		a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)	h)	i)	j)	k)	l)	m)
		Wartości bilansowe brutto ekspozycji normalnych i zagrożonych							Skumulowana utrata wartości i rezerwy oraz negatywne korekty wartości godziwej ze względu na ryzyko kredytowe				Otrzymane zabezpieczenia i gwarancje finansowe	
		W tym normalne, ale przeterminowane o więcej niż 30 dni i nie więcej niż 90 dni		W tym normalne objęte restrukturyzacją	W tym zagrożone			W tym ekspozycje objęte restrukturyzacją		Dla ekspozycji normalnych		Dla ekspozycji zagrożonych		Dla ekspozycji zagrożonych
010	Dłużne papiery wartościowe	66 971	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
020	Kredyty i zaliczki	209 725	479	268	8 911	8 911	8 877	6 732	-43	-32	-3 816	-3 491	147	74
030	Ekspozycje pozabilansowe	66 749	20	0	483	483	483	483	0	0	-20	-13	44	2

Tabela 2.12. Zmiany dotyczące kredytów i dłużnych papierów wartościowych, których dotyczy niewykonanie zobowiązania lub utrata wartości [wzór EU CR2- B]

		2019
		a)
		Wartość brutto ekspozycji, których dotyczy niewykonanie zobowiązania
1	Saldo początkowe	11 965
2	Kredyty i dłużne papiery wartościowe, których zaczęło dotyczyć niewykonanie zobowiązania lub obniżenie wartości od ostatniego okresu sprawozdawczego	1 685
3	Przywrócono status ekspozycji, których nie dotyczy niewykonanie zobowiązania	417
4	Kwoty umorzone	-1 484
5	Inne zmiany	-2 236
6	Saldo końcowe	10 348

2.5.10. Raportowanie o ryzyku kredytowym

Raportowanie o ryzyku kredytowym obejmuje cykliczne informowanie o skali narażenia na ryzyko portfela kredytowego.

W Banku sporządzane są miesięczne i kwartalne raporty dotyczące ryzyka kredytowego. Poza informacją dotyczącą Banku, raporty zawierają również informację o poziomie ryzyka kredytowego podmiotów Grupy Kapitałowej Banku, w których zidentyfikowano istotny poziom ryzyka kredytowego (m.in. w Grupie Kapitałowej KREDOBANK SA, Grupie Kapitałowej PKO Leasing SA, PKO Banku Hipotecznym SA).

Ponadto w Banku opracowywane są w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym raporty dotyczące ekspozycji kredytowych z tytułu transakcji instrumentów pochodnych zawartych z instytucjami finansowymi i instytucjonalnymi podmiotami niefinansowymi, przy czym raporty miesięczne i kwartalne dotyczą także Grupy Kapitałowej Banku. Raporty zawierają informacje o ekspozycjach kredytowych z tytułu instrumentów pochodnych zawartych z instytucjami finansowymi i instytucjonalnymi podmiotami niefinansowymi oraz informacje na temat wykorzystania limitów. Odbiorcami raportów są przede wszystkim: KKB, KZAP, KR, Zarząd oraz Rada Nadzorcza.

2.5.11. Działania zarządcze dotyczące ryzyka kredytowego

Celem działań zarządczych jest kształtowanie i optymalizacja systemu zarządzania ryzykiem kredytowym oraz poziomu ryzyka kredytowego w Grupie Kapitałowej Banku.

Działania zarządcze w zarządzaniu ryzykiem kredytowym obejmują w szczególności:

- 1) wydawanie przepisów wewnętrznych regulujących system zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku i Grupie Kapitałowej Banku,
- 2) wydawanie zaleceń, wytycznych postępowania, wyjaśnień i interpretacji przepisów wewnętrznych Banku i Grupy Kapitałowej Banku,
- 3) podejmowanie decyzji dotyczących akceptowalnego poziomu ryzyka kredytowego, w tym w szczególności decyzji kredytowych,
- 4) opracowywanie i udoskonalanie narzędzi oraz mechanizmów kontroli ryzyka kredytowego umożliwiających utrzymanie poziomu ryzyka kredytowego w granicach akceptowanych przez Bank i Grupę Kapitałową Banku,
- 5) opracowywanie i monitorowanie funkcjonowania mechanizmów kontrolnych w zarządzaniu ryzykiem kredytowym,
- 6) opracowywanie i udoskonalanie metod i modeli oceny ryzyka kredytowego,
- 7) rozwijanie i doskonalenie narzędzi informatycznych wykorzystywanych w zarządzaniu ryzykiem kredytowym,
- 8) planowanie działań oraz wydawanie rekomendacji i zaleceń.

Do podstawowych narzędzi zarządzania ryzykiem kredytowym stosowanych w Grupie Kapitałowej Banku należą, w szczególności:

- 1) minimalne warunki transakcji (parametry ryzyka) określone dla danego typu transakcji (np. minimalna wartość wskaźnika LtV, maksymalna kwota kredytu, wymagane zabezpieczenie),
- 2) reguły określania dostępności do kredytowania, w tym punkty odjęcia – minimalna liczba punktów przyznawanych w wyniku oceny wiarygodności z wykorzystaniem systemu scoringowego (dla klienta indywidualnego, firm i przedsiębiorstw), bądź klasa ratingu klienta (dla klienta instytucjonalnego), od których można dokonać z klientem transakcji kredytowej,
- 3) limity koncentracji – limity określone w art. 395 ust. 1 Rozporządzenia CRR oraz w ustawie prawo bankowe lub wewnętrzne limity określające apetyt na ryzyko koncentracji,
- 4) limity branżowe – określające apetyt na ryzyko kredytowe ograniczające poziom ryzyka związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych prowadzących działalność w branżach charakteryzujących się wysokim poziomem ryzyka kredytowego,
- 5) limity określające apetyt na portfelowe ryzyko kredytowe wynikające między innymi z Rekomendacji S i T,
- 6) limity kredytowe określające maksymalne zaangażowanie Grupy Kapitałowej Banku wobec określonego kontrahenta bądź kraju z tytułu operacji rynku hurtowego oraz limity rozliczeniowe i limity na okres zaangażowania,
- 7) limity kompetencyjne określające maksymalny poziom uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych wobec klientów Banku; limity zależą przede wszystkim od kwoty zaangażowania kredytowego Banku w stosunku do klienta (lub grupy klientów powiązanych) i okresu transakcji kredytowej; wysokość limitów kompetencyjnych zależy od poziomu podejmowania decyzji kredytowej (w strukturze organizacyjnej Banku),
- 8) minimalne marże kredytowe – marże na ryzyko kredytowe związane z dokonaniem przez Grupę Kapitałową Banku określonej transakcji kredytowej z danym klientem instytucjonalnym, przy czym oferowane klientowi oprocentowanie nie powinno być niższe od stawki referencyjnej powiększonej o marżę na ryzyko kredytowe. W przypadku, gdy stawka referencyjna osiągnie wartość równą lub niższą niż 0, do określenia stopy procentowej przyjmuje się jej wartość na poziomie równym 0.

Szczególną rolę w ustalaniu warunków transakcji kredytowej stanowi polityka zabezpieczeń. Prowadzona przez Bank i podmioty Grupy Kapitałowej Banku polityka zabezpieczeń ma na celu należyte zabezpieczenie ryzyka kredytowego, na jakie narażona jest Grupa Kapitałowa Banku, w tym przede wszystkim ustanowienie najbardziej płynnych zabezpieczeń. Zabezpieczenie może zostać uznane za płynne, jeśli możliwe jest jego zbycie bez istotnego obniżenia jego

cenę i w czasie, który nie naraża Banku na zmianę wartości zabezpieczenia ze względu na właściwą danemu zabezpieczeniu fluktuację cen. Grupa Kapitałowa Banku dąży do dywersyfikacji zabezpieczeń (w zakresie form jak i przedmiotów zabezpieczenia). Grupa Kapitałowa Banku ocenia zabezpieczenia pod kątem faktycznej możliwości ich wykorzystania jako ewentualne źródło dochodzenia swoich roszczeń.

2.5.12. Stosowanie technik ograniczania ryzyka kredytowego i ryzyka kredytowego kontrahenta

Głównymi technikami ograniczania ryzyka kredytowego są adekwatna ocena ryzyka klienta i transakcji, system limitów (opisane w sekcjach powyżej) oraz zabezpieczenia kredytowe.

Polityka zabezpieczeń Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA określa zasady ustanawiania zabezpieczeń, jak również aktualizacji ich wartości oraz sposoby postępowania w przypadku przekroczenia stosowanych limitów, w celu zabezpieczenia przed ryzykiem. Stosowane są odpowiednie metody określone w przepisach wewnętrznych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego.

Podstawą oceny wartości nieruchomości, zabezpieczeń rzeczowych i praw jest wartość rynkowa. Wartość rynkową ustala się na podstawie oszacowania Grupy Kapitałowej Banku lub wyceny sporządzonej przez niezależnego rzeczoznawcę zweryfikowanej zgodnie z odrębnymi przepisami dotyczącymi oceny zabezpieczeń, w tym oceny nieruchomości.

W ocenie zabezpieczenia uwzględnia się w szczególności:

- 1) sytuację majątkową, ekonomiczno-finansową albo społeczno-finansową podmiotów udzielających zabezpieczenia osobistego,
- 2) stan i wartość rynkową przedmiotów zabezpieczenia rzeczowego oraz ich podatność na deprecjację w okresie utrzymywania zabezpieczenia (wpływ zużycia technologicznego przedmiotu zabezpieczenia na jego wartość),
- 3) stan i wartość rynkową nieruchomości oraz dane adekwatne do rodzaju nieruchomości umożliwiające efektywne oszacowanie poziomu ryzyka związanego z portfelem danego typu zabezpieczeń i zarządzania tym ryzykiem,
- 4) potencjalne korzyści ekonomiczne wynikające z określonego sposobu zabezpieczenia wiarygodności, w tym w szczególności możliwość pomniejszenia odpisów z tytułu utraty wartości,
- 5) sposób ustanowienia zabezpieczenia, w tym typowy czas trwania i złożoność czynności formalnych, jak również niezbędne koszty (koszty utrzymania zabezpieczenia i egzekucji z zabezpieczenia), z wykorzystaniem przepisów wewnętrznych dotyczących oceny zabezpieczeń,
- 6) złożoność, czasochłonność oraz uwarunkowania ekonomiczne i prawne skutecznej realizacji zabezpieczenia, w kontekście ograniczeń egzekucyjnych oraz obowiązujących zasad podziału sum uzyskanych z egzekucji indywidualnej lub w postępowaniu upadłościowym, kolejność zaspokajania się z zabezpieczenia.

Ustanawianie określonych typów zabezpieczeń uzależnione jest od produktu oraz segmentu klienta.

Przy udzielaniu kredytów przeznaczonych na finansowanie nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych zabezpieczenie obligatoryjnie ustanawiane jest w postaci hipoteki na nieruchomości.

Do czasu skutecznego ustanowienia zabezpieczenia (w zależności od rodzaju kredytu oraz jego kwoty) może zostać przyjęte zabezpieczenie przejściowe w innej formie.

Przy udzielaniu kredytów konsumpcyjnych przyjmuje się najczęściej zabezpieczenie osobiste (poręczenie cywilne, poręczenie wekslowe) albo ustanawia się zabezpieczenia na rachunku bankowym, na samochodzie lub papierach wartościowych.

Zabezpieczenie kredytów przeznaczonych na finansowanie firm i przedsiębiorstw oraz klientów korporacyjnych ustanawia się m.in. na wiarygodnościach gospodarczych, rachunkach bankowych, rzeczach ruchomych, nieruchomościach czy papierach wartościowych lub formie gwarancji (powszechnie stosowane w przypadku firm i przedsiębiorstw).

Przy wyliczaniu wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego, Grupa Kapitałowa Banku nie wykorzystuje kredytowych instrumentów pochodnych jako zabezpieczania ryzyka zgodnie z Rozporządzeniem CRR (art 453 d).

Tabela 2.13. Techniki ograniczania ryzyka kredytowego – przegląd ekspozycji [wzór EU CR3]

	2019				
	a)	b)	c)	d)	e)
	Ekspozycje niezabezpieczone	Ekspozycje zabezpieczone	Ekspozycje zabezpieczone w formie zabezpieczenia rzeczowego	Ekspozycje zabezpieczone przez gwarancje finansowe	Ekspozycje zabezpieczone przez pochodne instrumenty kredytowe
1 Kredyty ogółem*	278 665	6 087	3 609	2 478	0
2 Dłużne papiery wartościowe ogółem	51 035	0	0	0	0
3 Ogół ekspozycji	329 700	6 087	3 609	2 478	0
4 W tym ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	5 576	164	90	75	0

*W wierszu kredyty ogółem prezentowane są wszystkie ekspozycje po odjęciu dłużnych papierów wartościowych, ujętych w oddzielnym wierszu

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Tabela 2.14. Metoda standardowa – ekspozycja na ryzyko kredytowe (bez instrumentów pochodnych) i efekty ograniczania ryzyka kredytowego [wzór EU CR4]

	2019											
	a)		b)		c)		d)		e)		f)	
	Ekspozycje przed zastosowaniem współczynników konwersji kredytowej i ograniczeniem ryzyka kredytowego		Ekspozycje po zastosowaniu współczynników konwersji kredytowej i ograniczeniu ryzyka kredytowego		Aktywa ważone ryzykiem i ich zagęszczenie							
Kategorie ekspozycji	Kwota bilansowa	Kwota pozabilansowa	Kwota bilansowa	Kwota pozabilansowa	Aktywa ważone ryzykiem	Zagęszczenie aktywów ważonych ryzykiem						
1 Rządy centralne lub banki centralne	74 970	0	76 984	82	6 917	9%						
2 Samorządy regionalne lub władze lokalne	10 253	1 912	10 584	438	2 204	20%						
3 Podmioty sektora publicznego	568	2 698	445	1 302	845	48%						
4 Wielostronne banki rozwoju	1 064	0	1 064	0	0	0%						
5 Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0	0	0%						
6 Instytucje	3 117	4 647	3 251	2 588	2 055	35%						
7 Przedsiębiorstwa	47 330	37 603	43 114	8 562	50 614	98%						
8 Detaliczne	68 603	16 058	67 119	2 818	48 144	69%						
9 Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	105 396	1 501	105 312	318	68 240	65%						
10 Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	5 740	464	5 576	112	6 919	122%						
11 Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	1 385	1 725	1 369	1	2 055	150%						
12 Obligacje zabezpieczone	0	0	0	0	0	0%						
13 Instytucje i przedsiębiorstwa posiadające krótkoterminową ocenę kredytową	0	0	0	0	0	0%						
14 Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	3	0	3	0	3	100%						
15 Ekspozycje kapitałowe	910	0	910	0	2 247	247%						
16 Inne pozycje	16 448	7	16 448	4	5 370	33%						
17 Razem	335 788	66 614	332 178	16 224	195 614	56%						

Łączna wartość ekspozycji nie obejmuje instrumentów pochodnych, transakcji odkupu, transakcji udzielania lub zaciągania pożyczek papierów wartościowych lub towarów, transakcji z długim terminem rozliczenia oraz transakcji z obowiązkiem uzupełnienia zabezpieczenia kredytowego w kwocie 3 870 mln PLN.

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Tabela 2.15. Metoda standardowa – ekspozycje w podziale na klasę aktywów i wagę ryzyka [wzór EU CR5]

Kategorie ekspozycji	Waga ryzyka																Razem	W tym bez ratingu
	0%	2%	4%	10%	20%	35%	50%	70%	75%	100%	150%	250%	370%	1250%	Inne kwestie	Odliczone		
1 Rządy centralne lub banki centralne	72 020	0	0	1 538	548	0	0	0	0	499	0	2 462	0	0	0	0	77 066	0
2 Samorządy regionalne lub władze lokalne	0	0	0	0	11 021	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11 021	572
3 Podmioty sektora publicznego	0	0	0	0	94	0	1 652	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 747	521
4 Wielostronne banki rozwoju	1 068	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 068	1 068
5 Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6 Instytucje	771	0	0	0	3 774	0	3 043	0	0	221	10	0	0	0	0	0	7 820	0
7 Przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	570	0	0	52 565	0	0	0	0	0	0	53 134	1 506
8 Detaliczne	0	0	0	0	0	0	0	0	69 943	0	0	0	0	0	0	0	69 943	69 943
9 Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	0	0	0	0	0	74 705	0	0	99	7 305	23 521	0	0	0	0	0	105 630	105 630
10 Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3 226	2 462	0	0	0	0	0	5 688	5 688
11 Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 370	0	0	0	0	0	1 370	1 370
12 Obligacje zabezpieczone	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13 Instytucje i przedsiębiorstwa posiadające krótkoterminową ocenę kredytową	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14 Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	3	3
15 Ekspozycje kapitałowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18	0	891	0	0	0	0	910	910
16 Inne pozycje	10 438	0	0	0	805	0	0	0	0	5 209	0	0	0	0	0	0	16 451	16 451
17 Razem	84 297	0	0	1 538	16 242	74 705	5 265	0	70 042	69 046	27 363	3 354	0	0	0	0	351 851	203 662

W tabeli 2.15 przedstawiona została całkowita kwota ekspozycji pozycji bilansowych i pozabilansowych Grupy Kapitałowej Banku w wysokości 351 851 mln PLN, co stanowi łączną ekspozycję po odliczeniu korekt z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego i odpisów z tytułu utraty wartości oraz po zastosowaniu odpowiednich współczynników konwersji dla ekspozycji pozabilansowych, tj. po przemnożeniu kwot ekspozycji pozycji pozabilansowych przez odpowiadające im współczynniki 0%, 20%, 50% lub 100%.

Tabela 2.15a Całkowita kwota ekspozycji pozycji bilansowych i pozabilansowych Grupy Kapitałowej Banku z uwzględnieniem podziału ekspozycji pozabilansowych według współczynników konwersji

2019											
Ekspozycje po odliczeniu korekt wartości i rezerw	Techniki ograniczania ryzyka kredytowego mające wpływ na kwotę ekspozycji – ochrona kredytowa rzeczywista	W pełni skorygowana wartość ekspozycji			Podział ekspozycji pozabilansowych według współczynników konwersji				Ekspozycje pozabilansowe po zastosowaniu współczynników konwersji	Wartość ekspozycji	
		(c = a-b)	w tym:		0%	20%	50%	100%			
			Ekspozycje bilansowe	Ekspozycje pozabilansowe							
(a)	(b)	(c = a-b)	(d)	(e = f+g+h+i)	(f)	(g)	(h)	(i)	(j = f*0%+g*20%+h*50%+i*100%)	(k = d+j)	
Całkowite ekspozycje	406 272	4 508	401 764	335 627	66 137	20 018	27 353	16 026	2 740	16 224	351 851

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ Powszechniej
KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
(W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Według stanu na 31 grudnia 2019 roku, Bank nie stosował kompensowania pozycji bilansowych i pozabilansowych zgodnie z art. 205 Rozporządzenia CRR, dlatego art. 453 lit. a Rozporządzenia CRR dotyczący ujawnienia informacji o zasadach i procedurach dotyczących kompensowania pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz zakresu, w jakim dana jednostka takie kompensowanie wykorzystuje, nie ma zastosowania.

Według stanu na 31 grudnia 2019 roku, Bank wykorzystywał na potrzeby wyznaczenia ekwiwalentu bilansowego dla transakcji pochodnych wpływ umów o kompensowaniu zobowiązań zgodnie z art. 298 Rozporządzenia CRR. Umowy takie zawierane są przede wszystkim z kontrahentami instytucjonalnymi. Umożliwiają one rozliczenia, również w przypadku niewypłacalności jednej ze stron, wszystkich transakcji objętych daną umową, jedną kwotą będącą sumą wartości rynkowych poszczególnych transakcji. Wykorzystywane umowy o kompensowaniu zobowiązań spełniają warunki z artykułów 295-297 Rozporządzenia CRR.

2.5.13. Korzystanie z zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej (ECAI) oraz inne informacje dotyczące ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta

W procesie wyliczania wymogów w zakresie funduszy własnych Bank wykorzystuje oceny wiarygodności kredytowej nadawane przez następujące zewnętrzne instytucje wiarygodności kredytowej (agencje ratingowe):

- 1) Moody's Investors Service,
- 2) Standard and Poor's Ratings Services,
- 3) Fitch Ratings.

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA nie wykorzystuje ocen agencji kredytów eksportowych w procesie wyliczania wymogów w zakresie funduszy własnych.

Przy wyliczaniu wymogów z tytułu funduszy własnych na ryzyko kredytowe Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA korzysta z ocen wiarygodności kredytowej przyznanych przez instytucje oceny wiarygodności kredytowej (ECAI). Oceny wiarygodności kredytowej stosowane przy wyznaczaniu wag ryzyka dla ekspozycji wobec kontrahentów znajdujących się w kategoriach:

- 1) rządy centralne lub banki centralne,
- 2) instytucje,
- 3) przedsiębiorstwa,
- 4) samorządy regionalne lub władze lokalne.

Zasady stosowania ratingów zewnętrznych oraz sposób przenoszenia oceny emitenta i emisji na poszczególne ekspozycje są zgodne z Rozporządzeniem CRR.

Proces przenoszenia oceny emitenta i emisji na pozycje spoza portfela handlowego na potrzeby wyliczania wymogów w zakresie funduszy własnych jest zgodny z przepisami Rozporządzenia CRR, części III, tytuł II, rozdział 2.

PKO Bank Polski SA współpracuje na rynku hurtowym z instytucjami finansowymi, których siedziby znajdują się na terytorium 68 krajów. Bank, w ramach wyznaczonych limitów, może zawierać transakcje z 403 kontrahentami, w tym z bankami krajowymi i zagranicznymi, zakładami ubezpieczeń, funduszami emerytalnymi i funduszami inwestycyjnymi. Zakres zawieranych transakcji obejmuje transakcje lokacyjno-depozytowe, transakcje na papierach wartościowych, wymiany walutowej oraz transakcje pochodne.

Bank posiada dostęp do dwóch izb rozliczeniowych (w jednej, jako uczestnik pośredni, w drugiej bezpośrednio), za pośrednictwem których rozlicza określone w Rozporządzeniu EMIR⁸ transakcje pochodne na stopę procentową z wybranymi kontrahentami krajowymi i zagranicznymi.

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego transakcji pochodnych oraz transakcji na papierach wartościowych Bank zawiera z kontrahentami umowy ramowe (na standardzie ZBP, ISDA i ICMA). Umożliwiają one kompensację wzajemnych wymagalnych (redukcja ryzyka rozliczeniowego) oraz niewymagalnych zobowiązań stron (redukcja ryzyka przedrozliczeniowego) wynikających z transakcji, jak również skorzystanie z mechanizmu nettingu upadłościowego (*close-out netting*) w momencie rozwiązywania umowy ramowej na skutek wystąpienia przypadku naruszenia lub przypadku uzasadniającego rozwiązanie w stosunku do jednej lub dwóch stron umowy.

Dodatkowo Bank zawiera z kontrahentami umowy zabezpieczające (CSA – *Credit Support Annex* na standardzie ISDA lub Umowę zabezpieczającą według standardów ZBP), na podstawie których każda ze stron, po spełnieniu przesłanek określonych w tej umowie, zobowiązuje się do ustanowienia stosownego zabezpieczenia wraz z prawem do jego potrącenia.

Dla transakcji kredytowych z instytucjami finansowymi mającymi siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej stosuje się międzynarodowe standardy umów kredytowych *Loan Market Association*.

Zawarcie umowy ramowej z kontrahentem stanowi podstawę weryfikacji wysokości wewnętrznego limitu na kontrahenta oraz długości okresów zaangażowań Banku w terminowe transakcje finansowe lub operacje sprzedaży papierów wartościowych ze zobowiązaniem do ich odkupu.

Bank na bieżąco monitoruje sytuację finansową kontrahentów oraz ustala adekwatne do wysokości ponoszonego ryzyka limity na ekspozycje przedrozliczeniową i rozliczeniową pojedynczych kontrahentów. Bank wyznacza limity kredytowe i rozliczeniowe. Limit kredytowy określa maksymalne zaangażowanie Banku wobec określonego kontrahenta bądź kraju z tytułu operacji rynku hurtowego. Limit rozliczeniowy określa maksymalną, akceptowalną wysokość wpływów od pojedynczego kontrahenta lub kraju w jednym dniu.

Zgodnie z obowiązującą w Banku metodologią, wysokość limitów dla instytucji finansowych uzależniona jest m. in. od ratingu kontrahenta oraz poziomu funduszy własnych Banku i kontrahenta, a w przypadku instytucji niefinansowych również od ankiety skarbowej określającej zapotrzebowanie klienta na transakcje zabezpieczające.

Bank zarządza ryzykiem korekty wyceny instrumentów pochodnych z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta w ramach zarządzania ryzykiem kredytowym. Ocena ryzyka kredytowego kontrahenta stanowi podstawę do szacowania korekt CVA i DVA.

Wysokość kapitału wewnętrznego na ryzyko kredytowe niewypłacalności kontrahentów będących instytucją finansową, krajem lub bankiem centralnym wyznacza się w oparciu o ekwiwalent bilansowy transakcji bilansowych i pozabilansowych. W zależności od posiadanego ratingu ekspozycje zalicza się do poszczególnych stopni jakości kredytowej i przypisuje odpowiednią wagę ryzyka wyliczoną w oparciu o metody wewnętrzne. Monitorowanie i raportowanie poziomów kapitału wewnętrznego na ryzyko kontrahenta stanowi jeden z elementów zarządzania tym ryzykiem.

Na 31 grudnia 2019 roku Bank miał podpisane umowy zabezpieczające CSA z kontrahentami, w których wysokość zabezpieczenia powiązana jest z ratingiem Banku. W przypadku obniżenia ratingu Banku poniżej poziomu określonego daną umową, ma to wpływ na obliczenie zgodnie z metodą opisaną w umowie, wysokości zabezpieczenia składanego przez Bank na bazie dziennej lub konieczność wniesienia przez Bank dodatkowego zabezpieczenia wstępnego. Na dzień raportu wielkość wypływu tytułem złożenia dodatkowego zabezpieczenia w przypadku spadku ratingu Banku o 3 notche wyniosłaby ok. 926 mln PLN.

⁸ EMIR (ang. *European Market Infrastructure Regulation*) - Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 z 4 lipca 2012 roku w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji, które weszło w życie 16 sierpnia 2012 roku.

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ Powszechniej
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Dodatnia wartość godziwa brutto instrumentów pochodnych zawartych z instytucjami finansowymi na 31 grudnia 2019 roku wyniosła 1 420 mln PLN. Wartość tę obliczono sumując dodatnie rynkowe wartości dla wszystkich trwających transakcji. Wartość netto ekspozycji kredytowej po uwzględnieniu saldowania transakcji dla kontrahentów posiadających umowy ramowe wyniosła 482 mln PLN (z wyłączeniem transakcji centralnie rozliczanych). Korzyści z saldowania wyniosły 938 mln PLN. Wartość przyjętego od kontrahentów zabezpieczenia w ramach umów CSA i umów zabezpieczających ZBP wyniosła 568 mln PLN.

Na 31 grudnia 2019 roku Bank nie posiadał żadnych kredytowych instrumentów pochodnych.

Na 31 grudnia 2019 roku Bank uwzględnił korekty z tytułu wyceny kredytowej w wycenie pochodnych instrumentów finansowych zawartych z niefinansowymi podmiotami gospodarczymi na podstawie przeprowadzonej analizy odzyskiwalności ekspozycji. W korekcie Bank uwzględnił wartość rynkową ryzyka kredytowego z punktu widzenia Banku. Analizą zostały objęte wszystkie istotne ekspozycje z tytułu dodatniej dla Banku wyceny pochodnych instrumentów finansowych zawartych z niefinansowymi podmiotami gospodarczymi. W szczególności w korekcie uwzględniono ryzyko niewykonania umów zawartych z kontrahentem, na podstawie m.in. analizy sytuacji ekonomiczno-finansowej podmiotów, prawdopodobieństwo spłat poszczególnych kontraktów, jak również wartość odzyskiwalną z zabezpieczeń.

Instytucje finansowe, z którymi Bank zawiera transakcje na rynku międzybankowym, posiadają zróżnicowany poziom ratingów zewnętrznych pomiędzy AAA a CCC (tabela 2.16).

Tabela 2.16. Jakość zaangażowań* wobec instytucji finansowych**

	PKO Bank Polski SA
Rating	2019
AAA	38,623%
AA	14,717%
A	24,343%
BBB	21,978%
BB	0,201%
B	0,000%
CCC	0,001%
Brak ratingu	0,138%
Razem	100,000%

*Zaangażowanie stanowi sumę zaangażowania nominalnego z tytułu lokat i papierów wartościowych oraz sumę wycen instrumentów pochodnych, z uwzględnieniem ich nettowania dla kontrahentów, z którymi obowiązują umowy ramowe o kompensowaniu

**Zaangażowanie wobec instytucji spoza Grupy Kapitałowej Banku

Powyższe zestawienie bazuje na ratingach zewnętrznych przyznanych przez agencje Moody's, Standard and Poor's Ratings Services i Fitch, zmapowanych na jednolitą skalę ratingową.

Wartość ekspozycji na ryzyko kontrahenta wyliczana jest metodą wyceny według wartości rynkowej zgodnie z częścią trzecią, tytułem II, rozdziałem 6, sekcją 3 Rozporządzenia CRR. Do określenia aktualnego kosztu odtworzenia wszystkich umów o dodatniej wartości, Bank przypisuje umowom ich bieżącą wartość rynkową.

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA nie posiadała na koniec 2019 roku kredytowych instrumentów pochodnych, wykorzystywanych do celów zmniejszania wymogów kapitałowych.

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Tabela 2.17 Analiza ekspozycji podlegających ramom CCR (z wyłączeniem wymogów kapitałowych lub ekspozycji rozliczanych przez kontrahenta centralnego) [wzór EU CCR1]

	2019						
	a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)
	Wartość referencyjna	Koszt odtworzenia/aktualna wartość rynkowa	Potencjalne przyszłe ekspozycje kredytowe	Efektywna EPE	Mnożnik	EAD po ograniczeniu ryzyka kredytowego	Aktywa ważone ryzykiem
1	Wycena wg wartości rynkowej	699	2 581			3 402	1 870
2	Pierwotna ekspozycja	0				0	0
3	Metoda standardowa	0			0	0	0
4	Metoda modeli wewnętrznych (dla instrumentów pochodnych i transakcji finansowania z użyciem papierów wartościowych)			0	0	0	0
5	W tym transakcje finansowania papierów wartościowych			0	0	0	0
6	W tym instrumenty pochodne i transakcje z długim terminem rozliczenia			0	0	0	0
7	W tym w ramach umów o kompensowaniu międzyproduktowym			0	0	0	0
8	Uproszczona metoda ujmowania zabezpieczeń finansowych (dla transakcji finansowania z użyciem papierów wartościowych)					0	0
9	Kompleksowa metoda ujmowania zabezpieczeń finansowych (dla transakcji finansowania z użyciem papierów wartościowych)					47	47
10	Wartość zagrożona dla transakcji finansowania z użyciem papierów wartościowych					0	0
11	Razem						1 917

Tabela 2.18. Ekspozycje wobec kontrahentów centralnych [wzór EU CCR8]

	2019		
	a)	b)	
	EAD po ograniczeniu ryzyka kredytowego	Aktywa ważone ryzykiem	
1	Ekspozycje wobec kwalifikujących się kontrahentów centralnych (łącznie)	403	
2	Ekspozycje dla transakcji z kwalifikującymi się kontrahentami centralnymi (z wyłączeniem początkowych depozytów zabezpieczających i wkładów do funduszy na wypadek niewykonania zobowiązania); w tym:	1 055	356
3	(i) instrumenty pochodne będące przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym;	1 047	355
4	(ii) giełdowe instrumenty pochodne;	8	1
5	(iii) transakcje finansowania z użyciem papierów wartościowych;	0	0
6	(iv) pakiety kompensowania, dla których zatwierdzono kompensowanie międzyproduktowe.	0	0
7	Wyodrębnione początkowe depozyty zabezpieczające	54	0
8	Niewyodrębnione początkowe depozyty zabezpieczające	0	0
9	Wniesione z góry wkłady do funduszy na wypadek niewykonania zobowiązania	33	0
10	Alternatywny sposób obliczania wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ekspozycji		47
11	Ekspozycje wobec niekwalifikujących się kontrahentów centralnych (łącznie)	0	0
12	Ekspozycje dla transakcji z niekwalifikującymi się kontrahentami centralnymi (z wyłączeniem początkowych depozytów zabezpieczających i wkładów do funduszy na wypadek niewykonania zobowiązania); w tym:	0	0
13	(i) instrumenty pochodne będące przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym;	0	0
14	(ii) giełdowe instrumenty pochodne;	0	0
15	(iii) transakcje finansowania z użyciem papierów wartościowych;	0	0
16	(iv) pakiety kompensowania, dla których zatwierdzono kompensowanie międzyproduktowe.	0	0
17	Wyodrębnione początkowe depozyty zabezpieczające	0	0
18	Niewyodrębnione początkowe depozyty zabezpieczające	0	0
19	Wniesione z góry wkłady do funduszy na wypadek niewykonania zobowiązania	0	0
20	Wkłady nieruchomości do funduszy na wypadek niewykonania zobowiązania	0	0

Tabela 2.19. Narzut kapitałowy CVA [wzór EU CCR2]

		2019	
		a)	b)
		Wartość ekspozycji	Aktywa ważone ryzykiem
1	Wszystkie portfele podlegające metodzie zaawansowanego pomiaru	0	0
2	(i) wartość zagrożona (z uwzględnieniem mnożnika ×3)		0
3	(i) wartość zagrożona w warunkach skrajnych (z uwzględnieniem mnożnika ×3)		0
4	Wszystkie portfele podlegające metodzie standardowej	1 289	290
EU4	W oparciu o metodę wyceny pierwotnej ekspozycji	0	0
5	Całość podlegająca narzutowi kapitałowemu CVA	0	0

Tabela 2.20. Metoda standardowa - wpływ kompensowania i ustanowionego zabezpieczenia na wartość ekspozycji [wzór EU CCR5-A]

		2019				
		a)	b)	c)	d)	e)
		Dodatnia wartość godziwa brutto lub wartość bilansowa netto	Korzyści wynikające z kompensowania	Skompensowana bieżąca ekspozycja kredytowa	Ustanowione zabezpieczenie	Wartość netto ekspozycji kredytowej
1	Instrumenty pochodne	3 440	1 786	1 654	426	1 228
2	Transakcje finansowania z użyciem papierów wartościowych	1 131	0	1 131	1 124	7
3	Kompensowanie międzyproduktowe	0	0	0	0	0
4	Razem	4 571	1 786	2 785	1 551	1 235

Tabela 2.21. Struktura zabezpieczeń dla ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta [wzór EU CCR5-B]

		2019															
		a)		b)		c)		d)		e)		f)					
		Zabezpieczenie stosowane w transakcjach dotyczących instrumentów pochodnych						Zabezpieczenie stosowane w transakcjach finansowania papierów wartościowych									
		Wartość godziwa otrzymanych zabezpieczeń				Wartość godziwa przekazanych zabezpieczeń				Wartość godziwa otrzymanych zabezpieczeń				Wartość godziwa przekazanych zabezpieczeń			
		Wyodrębnione		Niewyodrębnione		Wyodrębnione		Niewyodrębnione		Wyodrębnione		Niewyodrębnione		Wyodrębnione		Niewyodrębnione	
Razem		474		0		600		0		1 081		50					

Tabela 2.22. Ekspozycje na kredytowe instrumenty pochodne [wzór EU CCR6]

		2019			
		a)		b)	c)
		Kredytowe instrumenty pochodne pełniące funkcję zabezpieczenia			Inne kredytowe instrumenty pochodne
		Ochrona nabyta		Ochrona sprzedana	
Wartości referencyjne					
Jednopodmiotowe swapy ryzyka kredytowego		0	0	0	
Indeksowane swapy ryzyka kredytowego		0	0	0	
Swapy przychodu całkowitego		0	0	0	
Opcje kredytowe		0	0	0	
Inne kredytowe instrumenty pochodne		0	0	0	
Wartości referencyjne ogółem		0	0	0	
Wartości godziwe					
Dodatnia wartość godziwa (aktywa)		0	0	0	
Ujemna wartość godziwa (pasywa)		0	0	0	

ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)

Tabela 2.23. Metoda standardowa – ekspozycje na ryzyko kredytowe kontrahenta według kategorii ekspozycji i wag ryzyka [wzór EU CCR3]

2019														
Kategorie ekspozycji		Waga ryzyka											Razem	W tym bez ratingu
		0%	2%	4%	10%	20%	50%	70%	75%	100%	150%	Inne kwestie		
1	Rządy centralne lub banki centralne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Samorządy regionalne lub władze lokalne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Podmioty sektora publicznego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Wielostronne banki rozwoju	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
5	Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Instytucje	771	0	0	0	492	717	0	0	0	0	0	0	1 981
7	Przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	7	0	0	1 452	0	0	0	1 459
8	Detaliczne	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	6
9	Instytucje i przedsiębiorstwa posiadające krótkoterminową ocenę kredytową	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10	Inne pozycje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11	Razem	774	0	0	0	492	724	0	6	1 452	0	0	3 449	806

2.5.14. Ekspozycja na pozycje sekurytyzacyjne

Grupa Kapitałowa Banku nie dokonuje obliczeń kwot ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytułu II rozdział 5 Rozporządzenia CRR ani wymogu w zakresie funduszy własnych zgodnie z art. 337 lub 338 Rozporządzenia CRR, dlatego nie ujawnia informacji zgodnie z art. 449.

Szczegółowe informacje w zakresie sekurytyzacji zostały zaprezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku za rok zakończony 31 grudnia 2019 roku (nota 67 Informacje o sekurytyzacji portfela leasingowego i pakietowej sprzedaży wierzytelności).

2.5.15. Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym

PKO Bank Polski SA oraz jego podmioty zależne objęte konsolidacją ostrożnościową posiadają zaangażowania kapitałowe⁹ w innych podmiotach, które są zaklasyfikowane do portfela bankowego.

Ekspozycje, znajdujące się w portfelu bankowych według stanu na 31 grudnia 2019 roku, ze względu na rodzaj zaangażowania oraz na cel nabycia, dzielą się na następujące grupy:

- 1) zaangażowania w podmioty zależne nieobjęte konsolidacją ostrożnościową – w grupie tej znajdują się spółki, które uzupełniają podstawową ofertę Banku w zakresie usług ubezpieczeniowych oraz świadczą usługi w obszarze technologii informatycznych i komputerowych, a także zamknięte fundusze inwestycyjne utworzone w celu wsparcia podmiotów (w tym start-upów) oferujących technologiczne innowacje głównie dla sektora finansowego oraz w celu optymalizacji działań zarządczych i sprzedażowych w zakresie nadzorowanych portfeli aktywów,
- 2) zaangażowania w podmioty stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia – inwestycje w spółki świadczące usługi finansowe oraz technologiczne; w grupie tej znajduje się m.in. spółka Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService sp. z o.o., wspólnie z którą PKO Bank Polski SA oferuje kompleksowe usługi w zakresie posadowienia terminali POS oraz rozliczania transakcji dokonywanych instrumentami płatniczymi z wykorzystaniem tych terminali,
- 3) zaangażowania z mniejszościowym udziałem w kapitale podmiotów, w tym:
  - a) inwestycje Banku w spółki świadczące usługi finansowe lub przyczyniające się do rozwoju rynków finansowych, w tym tworzące infrastrukturę rynków finansowych,
  - b) jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych – głównie inwestycje spółki PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA (PKO TFI SA) w jednostki uczestnictwa zarządzanych przez siebie nowych funduszy inwestycyjnych; aktywa nabywane są celem zapewnienia środków wymaganych do powstania funduszu,
  - c) pozostałe zaangażowania kapitałowe - inwestycje Banku i inwestycje spółek zależnych objętych konsolidacją ostrożnościową w większości przeznaczone do sprzedaży; w grupie tej znajdują się m.in. akcje i udziały nabyte w ramach restrukturyzacji wierzytelności kredytowych, w tym przejęte na własność przedmioty zabezpieczenia.

Tabela 2.24. Ekspozycje kapitałowe – portfel bankowy

	2019		2018	
	Wartość bilansowa	Wartość godziwa*	Wartość bilansowa	Wartość godziwa*
Inwestycje wyceniane metodą praw własności (podmioty zależne nieobjęte konsolidacją ostrożnościową, wspólne przedsięwzięcia i stowarzyszone)	1 369	1 396	1 633	1 590
Udziały w innych podmiotach	87	87	25	25
Kapitałowe papiery wartościowe	370	370	284	284
Akcje dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym	24	24	43	43
Akcje niedopuszczone do obrotu na rynku regulowanym**	346	346	241	241
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych PKO TFI SA	3	3	5	5
Razem	1 830	1 857	1 947	1 903

*W tym dla akcji dopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym – wartość rynkowa.

**W pozycji tej są również wykazywane akcje niedopuszczone do obrotu na rynku regulowanym spółek publicznych.

Ekspozycje kapitałowe prezentowane w powyższej tabeli podlegają okresowej wycenie.

Inwestycje w podmioty zależne nieobjęte konsolidacją ostrożnościową, wspólne przedsięwzięcia i stowarzyszone wyceniane są metodą praw własności. Udział Grupy Kapitałowej Banku w wyniku finansowym wyżej wymienionych podmiotów od dnia nabycia ujmuje się w rachunku zysków i strat, zaś jej udział w zmianach stanu innych dochodów całkowitych od dnia nabycia – w innych dochodach całkowitych. Wartość bilansową inwestycji koryguje się o łączne zmiany stanu poszczególnych elementów kapitału od dnia ich nabycia.

Każdorazowo, na koniec okresu sprawozdawczego, oceniane jest istnienie przesłanek, które wskazują na możliwość wystąpienia utraty wartości inwestycji dokonanych w podmiotach zależnych nieobjętych konsolidacją ostrożnościową, wspólnych przedsięwzięciach i stowarzyszonych. W przypadku istnienia takiej przesłanki, dokonywane jest oszacowanie wartości odzyskiwalnej, tj. wartości użytkowej inwestycji lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży składnika aktywów, w zależności od tego, która z nich jest wyższa (test na utratę wartości). W przypadku, gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną, w rachunku zysków i strat ujmowany jest odpis z tytułu utraty wartości. Wartość użytkowa jest ustalana na podstawie wartości szacunkowej oczekiwanych przyszłych przepływów środków pieniężnych z tytułu dalszego posiadania akcji lub udziałów, na podstawie planów finansowych podmiotów, z wykorzystaniem stopy dyskontowej ustalonej dla zaangażowań kapitałowych Banku. Za wartość godziwą przyjmuje się bieżącą ofertę kupna lub wartość oszacowaną na podstawie technik wyceny powszechnie stosowanych przez uczestników rynku.

⁹ Przedmiotowa informacja dotyczy zaangażowania kapitałowego w postaci: akcji, udziałów, jednostek uczestnictwa oraz certyfikatów inwestycyjnych. Bank do portfela bankowego w ramach konsolidacji ostrożnościowej klasyfikuje: jednostki zależne nieobjęte konsolidacją ostrożnościową, jednostki stowarzyszone, wspólne przedsięwzięcia oraz wyżej wymienione papiery wartościowe i udziałowe stanowiące aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu.

Akcje i udziały w pozostałych spółkach wyceniane są według wartości godziwej ustalonej według wartości rynkowej dla spółek, dla których istnieje aktywny rynek lub na podstawie wewnętrznych modeli wyceny – dla spółek, dla których nie istnieje aktywny rynek. Skutki zmiany wartości godziwej akcji i udziałów ujmowane są w rachunku zysków i strat.

Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych oraz tytuły uczestnictwa wyceniane są według wartości godziwej ze skutkiem ujmowanym w rachunku zysków i strat.

Wartość godziwa zaangażowań kapitałowych, ustalona na podstawie wewnętrznych modeli wyceny, została opisana w sprawozdaniach finansowych Banku i Grupy Kapitałowej Banku za 2019 rok w notach dotyczących hierarchii wartości godziwej.

W 2019 roku Grupa Kapitałowa Banku (według konsolidacji ostrożnościowej) zrealizowała skumulowany zysk brutto ze sprzedaży papierów wartościowych stanowiących ekspozycje kapitałowe portfela bankowego w wysokości 0,4 mln PLN. Całkowita wartość niezrealizowanych zysków brutto Grupy Kapitałowej Banku z aktualizacji wyceny ekspozycji kapitałowych portfela bankowego (według stanu na koniec 2019 roku wynosiła 563,5 mln PLN). Wyżej wymieniona wartość uwzględnia niezrealizowany zysk Grupy Kapitałowej Banku w wysokości 178,5 mln PLN z tytułu przeszacowania do wartości godziwej ceny nabycia udziałów jednej ze spółek.

W 2019 roku PKO Bank Polski SA z tytułu posiadanych akcji i udziałów stanowiących ekspozycje kapitałowe portfela bankowego otrzymał dywidendę brutto w łącznej wysokości 73,5 mln PLN.

2.6. Ryzyko stopy procentowej

2.6.1. Wstęp

Ryzyko stopy procentowej to ryzyko poniesienia straty na pozycjach bilansowych i pozabilansowych Grupy Kapitałowej Banku, wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w wyniku zmian stóp procentowych na rynku.

W Banku stosuje się podział na portfele z punktu widzenia zarządzania ryzykiem stopy procentowej:

- bankowy – obejmuje pozycje bilansowe oraz pozabilansowe niezaliczone do portfela handlowego, w szczególności pozycje wynikające z działalności podstawowej Banku, transakcje zawierane w celach inwestycyjnych i płynnościowych oraz ich transakcje zabezpieczające,
- handlowy – obejmuje operacje wykonywane na instrumentach finansowych w ramach działalności na rachunek własny i działalności klientowskiej.

Bank aktywnie zarządza ryzykiem stopy procentowej wynikającym zarówno z pozycji portfela handlowym, jak i bankowym.

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian rynkowych stóp procentowych do akceptowalnego poziomu poprzez odpowiednie kształtowanie struktury pozycji bilansowych i pozabilansowych.

2.6.2. Identyfikacja, pomiar i ocena ryzyka stopy procentowej

Identyfikacja ryzyka stopy procentowej polega na identyfikacji aktualnych i potencjalnych jego źródeł oraz na szacowaniu istotności jego potencjalnego wpływu na działalność Banku i Grupy Kapitałowej Banku.

Proces oraz organizacja zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Grupie Kapitałowej Banku są zgodne z zasadami opisanymi w punkcie 2.1.

Proces zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest nadzorowany przez Radę Nadzorczą, która regularnie otrzymuje informacje o profilu ryzyka Banku i Grupy Kapitałowej Banku oraz o najważniejszych działaniach podejmowanych w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej. Rada Nadzorcza zatwierdza także raporty potwierdzające zgodność pomiędzy profilem ryzyka stopy procentowej a tolerancją na ryzyko stopy procentowej określoną na poziomie Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku. Zarząd odpowiada za zarządzanie ryzykiem stopy procentowej Banku, w tym za nadzorowanie i monitorowanie działań podejmowanych przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej. Zarząd uchwała przepisy wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Strategia zarządzania ryzykiem w PKO Banku Polskim SA i Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA określa akceptowalny poziom ryzyka stopy procentowej zarówno w Banku jak i Grupie Kapitałowej Banku oraz określa zasady zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Grupie Kapitałowej Banku. Dodatkowo Strategia zarządzania ryzykiem stopy procentowej w portfelu bankowym w PKO Banku Polskim SA określa podejście do zarządzania ryzykiem stopy procentowej w tym portfelu.

Przypisanie transakcji do modeli biznesowych według MSSF 9 oraz podział pomiędzy portfelem handlowym a bankowym określa Polityka Inwestycyjna Banku w zakresie instrumentów finansowych.

Bank sprawuje nadzór nad funkcjonowaniem zarządzania ryzykiem stopy procentowej w poszczególnych podmiotach zależnych Grupy Kapitałowej Banku. W ramach nadzoru Bank wpływa na metody zarządzania ryzykiem stopy procentowej w tych podmiotach oraz wspiera ich rozwój. Bank uwzględnia także poziom ryzyka stopy procentowej w działalności poszczególnych podmiotów w ramach systemu monitorowania i raportowania ryzyka stopy procentowej na poziomie Grupy Kapitałowej Banku.

Ryzyko stopy procentowej generowane w działalności podstawowej Banku jest przenoszone za pomocą systemu cen transferowych w celu scentralizowanego zarządzania tym ryzykiem. Model biznesowy Banku zakłada aktywne zarządzanie ryzykiem stopy procentowej za pomocą odpowiedniego kształtowania oferty produktowej oraz wykorzystania dostępnych instrumentów finansowych, w ramach przyjętych w Banku limitów i wartości progowych na ryzyko stopy procentowej.

W celu określenia poziomu ryzyka stopy procentowej Bank wykorzystuje miarę wrażliwości dochodu odsetkowego, miarę wrażliwości wartości ekonomicznej, model wartości zagrożonej (VaR), analizy szokowe oraz luki przeszacowań.

Wrażliwość dochodu odsetkowego na skokowe przesunięcie krzywej dochodowości określa potencjalny efekt finansowy tego przesunięcia wyrażony zmianą wysokości dochodu odsetkowego w danym horyzoncie czasowym. Zmiana ta wynika z niedopasowania terminów przeszacowań aktywów, pasywów oraz zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych (w szczególności instrumentów pochodnych) wrażliwych na zmiany stóp procentowych.

Wrażliwość wartości ekonomicznej (Basis Point Value - BPV) odzwierciedla zmianę wartości godziwej pozycji w portfelu wynikającą z równoległego przesunięcia krzywych dochodowości o jeden punkt bazowy w górę.

Miara IR VaR to potencjalna wartość straty, która może wystąpić w normalnych warunkach rynkowych w określonym czasie (tzn. horyzoncie) oraz z założonym poziomem prawdopodobieństwa z tytułu zmian krzywych stóp procentowych. VaR dla potrzeb zarządzania ryzykiem rynkowym wyznacza się przy poziomie ufności 99% i 10-dniowym okresie utrzymania pozycji. Do zarządzania ryzykiem stopy procentowej wykorzystuje się między innymi wartość VaR wyznaczoną dla poszczególnych instrumentów finansowych oraz dla portfeli Banku, a także w podziale na rodzaje działalności Banku.

Analizy szokowe (*stress-testy*, *crash-testy*) służą do oszacowania potencjalnych strat wynikających z utrzymywanej struktury bilansu i pozycji pozabilansowych w przypadku wystąpienia sytuacji na rynku, która nie jest standardowo opisana za pomocą miar statystycznych. Dodatkowo Bank stosuje analizy szokowe w postaci odwróconych *stress-testów* ryzyka stopy procentowej.

W Banku stosowane następujące rodzaje scenariuszy analiz szokowych:

- a) *stress-testy* hipotetyczne - w których arbitralnie przyjmowane są zmiany stóp procentowych: równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych w poszczególnych walutach o ± 50 p.b., ± 100 p.b., ± 200 p.b., wartości przekraczające 200 p.b. oraz scenariusze nierównoległego wygięcia krzywych dochodowości,
- b) *stress-testy* historyczne - w których zmiany stóp procentowych są przyjmowane na podstawie zachowań stóp procentowych w przeszłości, obejmujące: największą historyczną zmianę, wygięcie krzywej dochodowości z uwzględnieniem pozycji na portfelach, największe historyczne nierównoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych dla papierów wartościowych oraz instrumentów pochodnych je zabezpieczających,
- c) *crash-testy* - w których zmiany stóp procentowych przyjmuje się na podstawie zachowania stóp procentowych w przeszłości w taki sposób, aby maksymalizować potencjalną stratę Banku,
- d) odwrócone *stress-testy* - których celem jest znalezienie takich scenariuszy:
  - przesunięcia krzywych dochodowości,
  - zmiany średniego terminu przeszacowania rachunków bieżących ludności oraz
  - wzrostu zrywalności lokat stałoprocentowych objętych strategią zabezpieczającą przy zmianie stóp procentowych,
- e) Test Nadzorczy zgodnie z Wytycznymi EBA ws. IRRBB, których wyniki odpowiadałyby zadanej zmianie wartości pozycji bilansowych i pozabilansowych Banku.

Luka przeszacowań prezentuje różnicę między wartością bieżącą pozycji aktywnych oraz pasywnych narażonych na ryzyko stopy procentowej, podlegających przeszacowaniu w danym przedziale czasowym, przy czym pozycje te ujmowane są w dacie transakcji.

W procesie pomiaru ryzyka stopy procentowej, w odniesieniu do sald kredytów oraz depozytów o nieokreślonym terminie przeszacowania, Bank stosuje podejście oparte na replikowanych profilach ryzyka stopy procentowej z uwzględnieniem niestabilności sald tych produktów (określonej na podstawie ich kształtowania się w przeszłości). Ponadto, Bank cyklicznie monitoruje wpływ przedterminowej spłaty kredytów na miary ryzyka stopy procentowej i według ostatnich analiz uznaje ten wpływ za nieistotny.

2.6.3. Kontrola ryzyka stopy procentowej

Kontrola ryzyka stopy procentowej obejmuje ustalanie dostosowanych do skali i złożoności działalności Grupy Kapitałowej Banku limitów i wartości progowych dotyczących ryzyka stopy procentowej, w szczególności strategicznych limitów tolerancji na ryzyko stopy procentowej.

2.6.4. Monitorowanie ryzyka stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej Banku monitorowane jest w cyklach dziennych, natomiast Grupy Kapitałowej Banku w cyklach miesięcznych. W 2019 roku ryzyko stopy procentowej Grupy Kapitałowej Banku było zdeterminowane głównie niedopasowaniem terminów przeszacowań aktywów i zobowiązań.

2.6.4. 1. Portfel bankowy

Bank, w celu monitorowania ryzyka stopy procentowej stosuje miary ryzyka stopy procentowej odzwierciedlające zidentyfikowane cztery główne rodzaje ryzyka stopy procentowej:

- a) ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania,
- b) ryzyko krzywej dochodowości,
- c) ryzyko bazowe, oraz
- d) ryzyko opcji klienta.

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Wrażliwość dochodu odsetkowego w portfelu bankowym Grupy Kapitałowej na skokowe przesunięcie krzywej dochodowości o 100 p.b. w horyzoncie jednego roku we wszystkich walutach przedstawia poniższa tabela 2.25.:

Tabela 2.25. Wrażliwość dochodu odsetkowego w portfelu bankowym Grupy Kapitałowej

NAZWA MIARY	31.12.2019	31.12.2018
Wrażliwość dochodu odsetkowego (mln PLN)	904	1 000

Poniższa tabela przedstawia miarę wrażliwości wartości ekonomicznej (BPV) portfela bankowego Grupy Kapitałowej we wszystkich walutach na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na 31 grudnia 2018 roku:

Tabela 2.26. Wrażliwości wartości ekonomicznej (BPV) portfela bankowego Grupy Kapitałowej

NAZWA MIARY	31.12.2019	31.12.2018
Wrażliwość cenowa (mln PLN)	3	8

Celem przeprowadzania testów warunków skrajnych jest oszacowanie potencjalnych strat z pozycji w stopie procentowej w przypadku sytuacji na rynku, która nie jest standardowo opisana za pomocą miar statystycznych.

Analizę stress-testową narażenia Grupy Kapitałowej na ryzyko stopy procentowej przedstawia poniższa tabela 2.27.:

Tabela 2.27. Analiza stress-testowa narażenia Grupy Kapitałowej na ryzyko stopy procentowej

NAZWA MIARY ¹	31.12.2019	31.12.2018
Równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych o +200 p.b.	207	761
Równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych o -200 p.b.	-426	-1 318
Równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych o zadany wzrost dla każdej z walut	275	930
Równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych o zadany spadek dla każdej z walut	-290	-1 079
Wzrost długoterminowych stóp	26	755
Spadek długo terminowych stóp	-114	-1 088
Gwałtowny szok stóp	108	-528
Umiarkowany szok stóp	-106	471

¹ Wyniki analizy stress-testowej prezentowane są wyłącznie dla portfela bankowego Banku, dla walut stanowiących co najmniej 5% łącznych aktywów finansowych w portfelu bankowym. Zaprezentowane stres-testy to Test Nadzorczy zgodny z wytycznymi EBA ws. IRRBB.

2.6.4. 2.Portfel handlowy

Bank w celu monitorowania ryzyka stopy procentowej w portfelu handlowym stosuje miarę wartości zagrożonej VaR.

IR VaR w portfelu handlowym Banku przedstawia poniższa tabela 2.28.:

Tabela 2.28. Miara VaR w portfelu handlowym Banku

NAZWA MIARY	31.12.2019	31.12.2018
VaR 10-dniowy przy poziomie ufności 99% (mln PLN) ¹		
Wartość średnia	5	6
Wartość maksymalna	10	11
Wartość na koniec roku	6	5

¹ W związku z charakterem działalności spółek Grupy Kapitałowej miara wartości zagrożonej prezentowana jest dla portfela handlowego Banku.

2.6.5. Raportowanie ryzyka stopy procentowej

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka stopy procentowej w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym, przy czym raporty miesięczne i kwartalne dotyczą także Grupy Kapitałowej Banku. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko stopy procentowej oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko. Pomiar narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej dokonywany jest w trybie dziennym. Odbiorcami raportów są przede wszystkim: KZAP, KR, Zarząd, Komitet ds. Ryzyka oraz Rada Nadzorcza.

2.6.6. Działania zarządcze dotyczące ryzyka stopy procentowej

Do głównych narzędzi zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Grupie Kapitałowej Banku należą:

- 1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
- 2) limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej,
- 3) określanie charakterystyk oraz poziomu narażenia poszczególnych produktów na ryzyko stopy procentowej,
- 4) określenie dopuszczalnych typów transakcji opartych na stopie procentowej.

W Grupie Kapitałowej Banku zostały ustanowione limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej, m.in. na wrażliwość dochodu odsetkowego, na wrażliwość wartości ekonomicznej, a także limity i wartości progowe strat oraz limity instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych.

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ Powszechniej
KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
(W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Metody zarządzania ryzykiem stopy procentowej w podmiotach Grupy Kapitałowej Banku określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez te podmioty, dla których ryzyko stopy procentowej jest istotne. Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych przez Bank.

Akceptowalny poziom ryzyka zarówno na poziomie Banku jak i Grupy Kapitałowej Banku określany jest w ramach Strategii zarządzania ryzykiem w PKO Banku Polskim SA i Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA.

Bank co najmniej raz do roku przeprowadza przegląd procesu zarządzania ryzykiem w celu weryfikacji spójności procesu zarządzania ryzykiem stopy procentowej z procesem zarządzania pozostałymi ryzykami, wymogami regulacyjnymi oraz ze stopniem dopasowania do skali i złożoności ryzyka stopy procentowej na jakie narażony jest Bank, co zapewnia utrzymanie stałej skuteczności instrumentów zabezpieczających i środków ograniczających ryzyko. Dodatkowo skuteczność procesu zarządzania ryzykiem jest stale monitorowana w ramach raportów określonych w rozdziale 2.6.5 niniejszego Raportu.

2.7. Ryzyko walutowe

2.7.1. Wstęp

Ryzyko walutowe to ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian kursów walutowych, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji.

Celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian kursów walut do akceptowalnego poziomu poprzez odpowiednie kształtowanie struktury walutowej pozycji bilansowych oraz pozabilansowych. Akceptowalny poziom ryzyka zarówno dla Banku, jak i Grupy Kapitałowej Banku określany jest w ramach wprowadzonej przez Zarząd i zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Strategii zarządzania ryzykiem w PKO Banku Polskim SA i Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA.

Ogólna struktura zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem walutowym, zawarta jest w rozdziale 2.1 niniejszego Raportu. Zgodnie z obowiązującymi w Banku, wprowadzonymi przez Zarząd, Zasadami zarządzania ryzykiem walutowym, pozycja walutowa generowana z działalności bankowej (np. spłata przez klienta zaciągniętego kredytu walutowego w PLN, przewalutowanie kredytu) jest codziennie przenoszona do Departamentu Skarbu. Oznacza to, że pozycja walutowa Banku na koniec dnia może się składać wyłącznie z wygenerowanej w tym dniu niedomkniętej pozycji w działalności bankowej oraz ograniczonej limitami pozycji walutowej pochodzącej z działalności handlowej, co powoduje, że narażenie Banku na ryzyko walutowe jest niskie.

2.7.2. Identyfikacja, pomiar i ocena ryzyka walutowego

Identyfikacja ryzyka walutowego polega na identyfikacji aktualnych i potencjalnych jego źródeł oraz na szacowaniu istotności jego potencjalnego wpływu na działalność Banku i Grupy Kapitałowej Banku.

Proces oraz organizacja zarządzania ryzykiem walutowym w Grupie Kapitałowej Banku są zgodne z zasadami opisanymi w rozdziale 2.1 niniejszego Raportu.

Proces zarządzania ryzykiem walutowym jest nadzorowany przez Radę Nadzorczą, która regularnie otrzymuje informacje o profilu ryzyka Banku i Grupy Kapitałowej Banku oraz o najważniejszych działaniach podejmowanych w zakresie zarządzania tym ryzykiem. Rada Nadzorcza zatwierdza także raporty potwierdzające zgodność pomiędzy profilem ryzyka walutowego a tolerancją na ryzyko walutowe określoną na poziomie Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku. Zarząd odpowiada za zarządzanie ryzykiem walutowym Banku, w tym za nadzorowanie i monitorowanie działań podejmowanych przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym. Zarząd uchwała przepisy wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem walutowym.

Strategia zarządzania ryzykiem w PKO Banku Polskim SA i Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA określa akceptowalny poziom ryzyka walutowego zarówno w Banku jak i Grupie Kapitałowej Banku oraz określa zasady zarządzania ryzykiem walutowym w Grupie Kapitałowej Banku.

Bank sprawuje nadzór nad funkcjonowaniem zarządzania ryzykiem walutowym w poszczególnych podmiotach zależnych Grupy Kapitałowej Banku. W ramach nadzoru Bank wpływa na metody zarządzania ryzykiem walutowym w tych podmiotach oraz wspiera ich rozwój. Bank uwzględnia także poziom ryzyka walutowego w działalności poszczególnych podmiotów w ramach systemu monitorowania i raportowania ryzyka walutowego na poziomie Grupy Kapitałowej Banku.

W celu określenia poziomu ryzyka walutowego Bank wykorzystuje model wartości zagrożonej (VaR) oraz analizy szokowe.

Analizy szokowe (*stress-testy*, *crash-testy*) dla ryzyka walutowego służą do oszacowania potencjalnej straty z zajętych pozycji walutowych w przypadku wystąpienia nadzwyczajnej sytuacji na rynku walutowym, która nie jest standardowo opisana za pomocą miar statystycznych. Dodatkowo Bank stosuje analizy szokowe w postaci odwróconego *stress-testu* z tytułu ryzyka walutowego.

W Banku przeprowadzane są analizy *stress-testowe*, analizy *crash-testowe* oraz analizy odwróconych *stress-testów* z wykorzystaniem następujących scenariuszy zmian kursów walutowych:

- 1) scenariusze hipotetyczne – w których przyjmuje się hipotetyczną aprecjację lub deprecjację kursów walutowych (10-procentową oraz 30-procentową),
- 2) scenariusze historyczne – scenariusze zachowań kursów walutowych zaobserwowane w przeszłości,
- 3) odwrócone *stress-testy* – badające potencjalne zmiany kursów walutowych skutkujące stratą Banku na określonym poziomie funduszy własnych Banku.

2.7.3. Kontrola ryzyka walutowego

Głównym narzędziem kontrolowania ryzyka walutowego zarówno na poziomie Banku jak i Grupy Kapitałowej Banku są ustalone strategiczne limity tolerancji na ryzyko walutowe oraz wprowadzane przez KZAP limity określające dopuszczalne narażenie poszczególnych portfeli Banku na ryzyko walutowe.

W Grupie Kapitałowej Banku zostały ustanowione limity i wartości progowe na ryzyko walutowe m.in. na pozycje walutowe, wartość zagrożoną obliczaną w horyzoncie 10-dniowym oraz stratę na rynku walutowym.

2.7.4. Monitorowanie ryzyka walutowego

W 2019 roku ryzyko walutowe Grupy Kapitałowej Banku kształtowało się na niskim poziomie, gdyż Bank, co do zasady, prowadzi politykę ograniczania pozycji w walutach głównych, tj. EUR, USD, CHF i GBP. VaR 10-dniowy dla pozycji walutowej Banku na 31 grudnia 2019 roku wyniósł 9 mln PLN.

VaR i analiza testów warunków skrajnych aktywów finansowych Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku (łącznie dla wszystkich walut) narażonych na ryzyko walutowe według stanu na 31 grudnia 2019 roku oraz według stanu na 31 grudnia 2018 roku przedstawiały się następująco:

Tabela 2.29. Wrażliwość aktywów finansowych narażonych na ryzyko walutowe

MIARA RYZYKA WALUTOWEGO	31.12.2019	31.12.2018
VaR 10 - dniowy przy poziomie ufności 99% (mln PLN) ¹	9	4
Zmiana kursu CHF względem PLN o 10% (test warunków skrajnych) ²	24	3
Zmiana kursu EUR względem PLN o 10% (test warunków skrajnych) ²	19	68
Zmiana kursów wszystkich walut obcych względem PLN o 10% (test warunków skrajnych) ²	25	60

¹ W związku z charakterem działalności spółek Grupy Kapitałowej miara wartości zagrożonej prezentowana jest dla Banku.

² Scenariusze stress-testowe zakładają aprecjację lub deprecjację PLN wobec poszczególnych walut obcych; w zależności od tego, która zmiana wygeneruje większą stratę.

Podobnie jak w przypadku ryzyka stopy procentowej, biorąc pod uwagę charakter prowadzonej działalności pozostałych podmiotów Grupy Kapitałowej Banku generujących istotne ryzyko walutowe oraz specyfikę rynku, na którym działają, Bank nie wyznacza skonsolidowanej miary wrażliwości VaR. Podmioty te wykorzystują własne miary ryzyka do zarządzania ryzykiem walutowym. Miarę VaR 10-dniowy stosuje KREDOBANK SA, jej wartość według stanu na 31 grudnia 2019 roku wyniosła 0,1 mln PLN, a według stanu na 31 grudnia 2018 roku 0,24 mln PLN.

2.7.5. Raportowanie ryzyka walutowego

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka walutowego w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym, przy czym raporty miesięczne i kwartalne dotyczą także Grupy Kapitałowej Banku. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko walutowe oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko. Odbiorcami raportów są przede wszystkim: KZAP, KR, Zarząd, Komitet ds. Ryzyka oraz Rada Nadzorcza.

2.7.6. Działania zarządcze dotyczące ryzyka walutowego

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem walutowym w Grupie Kapitałowej Banku są:

- 1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem walutowym,
- 2) limity i wartości progowe na ryzyko walutowe,
- 3) określenie dopuszczalnych typów transakcji walutowych oraz stosowanych w tych transakcjach kursów walutowych.

Metody zarządzania ryzykiem walutowym w podmiotach Grupy Kapitałowej Banku określają przepisy wewnętrzne wprowadzane przez te podmioty, dla których ryzyko walutowe jest istotne. Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych przez Bank.

Akceptowalny poziom ryzyka walutowego zarówno na poziomie Banku jak i Grupy Kapitałowej Banku określany jest w ramach Strategii zarządzania ryzykiem w PKO Banku Polskim SA i Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA.

Bank co najmniej raz do roku przeprowadza przegląd procesu zarządzania ryzykiem w celu weryfikacji spójności procesu zarządzania ryzykiem walutowym z procesem zarządzania pozostałymi ryzykami, wymogami regulacyjnymi oraz ze stopniem dopasowania do skali i złożoności ryzyka walutowego na jakie narażony jest Bank, co zapewnia utrzymanie stałej skuteczności instrumentów zabezpieczających i środków ograniczających ryzyko. Dodatkowo skuteczność procesu zarządzania ryzykiem jest stale monitorowana w ramach raportów określonych w rozdziale 2.7.8 niniejszego Raportu.

2.8. Ryzyko płynności, w tym ryzyko finansowania

2.8.1. Wstęp

Ryzyko płynności to ryzyko braku możliwości terminowego wywiązania się ze zobowiązań w wyniku braku płynnych środków. Sytuacja braku płynności może wynikać z niewłaściwej struktury bilansu, niedopasowania przepływów pieniężnych, nieotrzymania płatności od kontrahentów, nagłego wycofania środków przez klientów lub innych wydarzeń na rynku.

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie, poprzez odpowiednie kształtowanie struktury bilansu oraz zobowiązań pozabilansowych, niezbędnej wysokości środków finansowych koniecznych do wywiązania się z bieżących i przyszłych (również potencjalnych) zobowiązań z uwzględnieniem charakteru prowadzonej działalności oraz potrzeb mogących się pojawić w wyniku zmian otoczenia rynkowego.

W ramach zarządzania ryzykiem płynności Bank zarządza również:

- 1) ryzykiem finansowania, które uwzględnia ryzyko utraty posiadanych źródeł finansowania oraz braku możliwości odnowienia wymagalnych środków finansowania lub utraty dostępu do nowych źródeł finansowania,
- 2) ryzykiem płynności produktu, w celu oszacowania którego, określa koszt upłynnienia płynnych papierów wartościowych, który następnie jest wykorzystywany w głównych miarach ryzyka płynności, testach warunków skrajnych oraz w ramach systemu wewnętrznych cen transferowych w Banku.

Proces oraz organizacja zarządzania ryzykiem płynności w Grupie Kapitałowej Banku są zgodne z opisanymi w rozdziale 2.1 niniejszego Raportu.

Proces zarządzania ryzykiem płynności jest nadzorowany przez Radę Nadzorczą, która regularnie otrzymuje informacje o profilu ryzyka Banku i Grupy Kapitałowej Banku oraz o najważniejszych działaniach podejmowanych w zakresie zarządzania ryzykiem płynności. Rada Nadzorcza zatwierdza także raporty potwierdzające zgodność pomiędzy profilem ryzyka płynności a tolerancją na ryzyko płynności określoną na poziomie Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku. Zarząd odpowiada za zarządzanie ryzykiem płynności Banku, w tym za nadzorowanie i monitorowanie działań podejmowanych przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem płynności. Zarząd uchwała przepisy wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem płynności.

Strategia zarządzania ryzykiem w PKO Banku Polskim SA i Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA określa akceptowalny poziom ryzyka płynności zarówno w Banku jak i Grupie Kapitałowej Banku oraz określa zasady zarządzania ryzykiem płynności w Grupie Kapitałowej Banku.

Bank sprawuje nadzór nad funkcjonowaniem zarządzania ryzykiem płynności w poszczególnych podmiotach zależnych Grupy Kapitałowej Banku. W ramach nadzoru, Bank wpływa na metody zarządzania ryzykiem płynności w tych podmiotach oraz wspiera ich rozwój. Bank uwzględnia także poziom ryzyka płynności w działalności poszczególnych podmiotów w ramach systemu monitorowania i raportowania ryzyka płynności na poziomie Grupy Kapitałowej Banku.

Funkcje skarbowe oraz zarządzania ryzykiem płynności są w Banku rozdzielone pomiędzy Obszar Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej a Obszar Zarządzania Ryzykiem, natomiast w ramach poszczególnych podmiotów Grupy Kapitałowej Banku są scentralizowane. Wewnętrzny transfer płynności w ramach Grupy Kapitałowej Banku ograniczany jest do poziomu zgłaszanego zapotrzebowania na finansowanie oraz przyznanych limitów. Bank dokonuje również sprzedaży wybranej części portfela kredytów mieszkaniowych PKO Bankowi Hipotecznemu, w ramach której PKO Bank Hipoteczny przeprowadza emisję długoterminowych listów zastawnych w walutach PLN i EUR, których zabezpieczeniem są wyżej wspomniane wierzytelności.

Grupa Kapitałowa Banku, posiada różnego rodzaju długoterminowe źródła zewnętrznego finansowania, w ramach których należy wymienić kredyty pozyskane od międzynarodowych instytucji finansowych, emisje obligacji w ramach Programu Emisji Obligacji Własnych PKO Banku Polskiego SA na rynku krajowym oraz programu Euro Medium Term Notes (EMTN) na rynku zagranicznym, emisje obligacji na rynku zagranicznym za pośrednictwem PKO Finance AB w ramach programu EMTN, emisje listów zastawnych przez PKO Bank Hipoteczny SA oraz sekurytyzacje aktywów przez PKO Leasing SA.

2.8.2. Identyfikacja pomiar i ocena ryzyka płynności

Identyfikacja ryzyka płynności polega na identyfikacji aktualnych i potencjalnych jego źródeł oraz na szacowaniu istotności jego potencjalnego wpływu na działalność Banku i Grupy Kapitałowej Banku.

Podstawą polityki Grupy Kapitałowej Banku w zakresie płynności jest utrzymywanie odpowiedniego poziomu nadwyżki płynności oraz nadzorczych i wewnętrznych miar ryzyka płynności i finansowania, poprzez wzrost portfela płynnych papierów wartościowych oraz stabilnych źródeł finansowania (w szczególności stabilnej bazy depozytowej). W ramach zarządzania ryzykiem płynności wykorzystuje się również instrumenty rynku pieniężnego, w tym operacje otwartego rynku NBP.

W Grupie Kapitałowej Banku wykorzystywane są m.in. następujące miary ryzyka płynności:

- 1) kontraktowa luka płynności – zestawienie wszystkich pozycji bilansu ze względu na ich umowny termin zapadalności i wymagalności,
- 2) urealniona luka płynności – zestawienie poszczególnych kategorii bilansu ze względu na ich urealniony termin zapadalności lub wymagalności,
- 3) wskaźnik pokrycia wypływów netto (LCR) – miara określająca relację płynnych aktywów wysokiej jakości do wypływów netto w horyzoncie 30 dni w warunkach skrajnych (miara nadzorcza określona w Rozporządzeniu CRR),
- 4) wskaźnik pokrycia stabilnego finansowania netto (NSFR) – miara określająca relację pozycji zapewniających stabilne finansowanie do pozycji wymagających stabilnego finansowania,
- 5) nadwyżka płynności – miara określająca zdolność Banku do utrzymania płynności w każdym dniu w trakcie okresu zwanego „horyzontem przeżycia”, w warunkach skrajnych, uwzględniających scenariusze o różnym stopniu dotkliwości i prawdopodobieństwa,
- 6) rezerwa płynności – różnica pomiędzy najbardziej płynnymi aktywami, a oczekiwanymi i potencjalnymi zobowiązaniami, które stają się wymagalne w danym okresie,
- 7) krajowe wskaźniki nadzorcze M3-M4 – miary określone w uchwale 386/2008 KNF w sprawie wiążących banki norm płynności,
- 8) wskaźnik relacji stabilnych środków finansowania do aktywów niepłynnych – relacja stanu stabilnej bazy depozytowej, funduszy własnych oraz stabilnych rynkowych źródeł finansowania do kredytów, aktywów trwałych oraz niepłynnych papierów wartościowych,
- 9) wskaźnik koncentracji długoterminowych rynkowych źródeł finansowania – relacja długoterminowych źródeł finansowania, grupowanych łącznie według zdefiniowanego okresu wymagalności, do bazy depozytowej i wszystkich długoterminowych źródeł finansowania,
- 10) miary stabilności portfela depozytów i kredytów,
- 11) wskaźniki wczesnego ostrzeżenia – monitorowanie ich poziomu ma na celu wczesne wykrycie niekorzystnych zjawisk mogących mieć negatywny na sytuację płynnościową Banku lub sektora finansowego, (których przekroczenie uruchamia płynnościowe plany awaryjne),
- 12) testy warunków skrajnych (stress-testy płynności).

Podstawowym celem przeprowadzania testów warunków skrajnych (stress-testu) w ramach zarządzania ryzykiem płynności jest zidentyfikowanie i określenie czynników stanowiących największe zagrożenie prowadzące do ograniczenia płynności Banku oraz ich wpływu na płynność Banku, gdyby doszło do ich materializacji.

W Banku w pomiarze ryzyka płynności wykorzystywane są następujące rodzaje scenariuszy:

- 1) scenariusz horyzontu przeżycia Banku w warunkach skrajnych,
- 2) scenariusze masowego wycofywania depozytów przez klientów niefinansowych,
- 3) scenariusze wrażliwości wpływów i wypływów na zmianę warunków rynkowych,
- 4) scenariusze oddziaływania skrajnych warunków rynkowych na oczekiwane straty na portfelu kredytów mieszkaniowych,
- 5) scenariusze prognozowanego ryzyka płynności w warunkach szokowych,
- 6) scenariusze dotyczące dodatkowego zabezpieczenia zawartych instrumentów pochodnych na wypadek obniżenia oceny kredytowej Banku,
- 7) stress testy dotyczące płynności śróddziennej,
- 8) stress-testy odwrócone.

Wyniki testów warunków skrajnych wykorzystywane są w szczególności w:

- 1) monitorowaniu ekspozycji Banku na ryzyko płynności w warunkach skrajnych,
- 2) procesie ustalania limitów i wartości progowych nałożonych na miary ryzyka płynności,
- 3) kontrolowaniu utrzymania nadwyżki płynności, w każdym dniu w trakcie okresu zwanego „horyzontem przeżycia”,
- 4) procesie planowania finansowego w Banku,
- 5) określaniu symptomów uruchamiających płynnościowe plany awaryjne Banku,
- 6) określaniu poziomów wskaźników powodujących uruchomienie Planu Naprawy.

2.8.3. Kontrola ryzyka płynności

Kontrola ryzyka płynności obejmuje ustalanie dostosowanych do skali oraz złożoności Banku i Grupy Kapitałowej Banku, limitów strategicznych tolerancji na ryzyko płynności, limitów i wartości progowych określających akceptowalny poziom narażenia podmiotów Grupy Kapitałowej Banku na ryzyko płynności krótko-, średnio- i długoterminowej.

2.8.4. Monitorowanie ryzyka płynności

Prezentowane poniżej urealnione luki płynności zawierają zestawienie zapadających aktywów i wymagalnych zobowiązań oraz dodatkowo zostały urealnione w zakresie niektórych pozycji bilansowych oraz pozabilansowych w celu właściwego zobrazowania pozycji płynnościowej Banku i podmiotów Grupy Kapitałowej Banku.

Najważniejsze urealnienia dotyczą:

- 1) osadu depozytów (z wyłączeniem rynku międzybankowego) i ich wymagalności – depozyty klientów (rachunki bieżące, konta oszczędnościowe oraz depozyty terminowe) zostały zakwalifikowane do odpowiednich przedziałów czasowych uwzględniając ich stabilność (utrzymanie się odpowiedniego poziomu salda lub odnawialność po terminie wymagalności),
- 2) kredytów w rachunkach bieżących oraz kart kredytowych i ich zapadalności – oczekiwane przepływy, dotyczące spłat kredytów w rachunkach bieżących i kredytów kartowych oraz realizacji zobowiązań pozabilansowych dotyczących tych produktów zostały zakwalifikowane do odpowiednich przedziałów czasowych, uwzględniających spłacalność i odnawialność tych kredytów,
- 3) płynnych papierów wartościowych i ich terminu zapadalności – oczekiwane przepływy zostały zakwalifikowane do odpowiednich przedziałów czasowych, zgodnie z możliwym terminem ich upłynięcia (zastawu, sprzedaży),
- 4) transakcji zabezpieczających złożonych w związku z realizacją umów CSA – spodziewane wpływy bądź wypływy zostały zakwalifikowane do odpowiednich przedziałów czasowych, zgodnie z szacowaną wartością lokat do złożenia przez Bank lub depozytów należnych Bankowi,
- 5) rynkowych źródeł finansowania – oczekiwane przepływy zostały zakwalifikowane do odpowiednich przedziałów, zgodnie z planowanym odnowieniem zapadających rynkowych źródeł finansowania,
- 6) udzielonych oraz otrzymanych zobowiązań pozabilansowych – oczekiwane przepływy zostały zakwalifikowane do odpowiednich przedziałów, zgodnie z szacowanym terminem i stopniem wykorzystania zobowiązań pozabilansowych (w szczególności przyznanych kredytów).

Poniższe tabele prezentują dane dotyczące luki okresowej oraz skumulowanej luki okresowej Banku i podmiotów Grupy Kapitałowej Banku, według stanu na 31 grudnia 2019 roku oraz według stanu na 31 grudnia 2018 roku.

Tabela 2.30. Urealniona luka płynności* - aktywa i zobowiązania bilansowe i pozabilansowe

2018	a'vista	0-1 miesiąc	1-3 miesiące	3-6 miesiące	6-12 miesiące	1-2 lata	2-5 lat	powyżej 5 lat
PKO Bank Polski SA								
Luka okresowa	22 430	22 576	-3 039	-398	8 871	14 112	18 632	-141 162
Luka skumulowana	22 921	45 497	42 457	42 060	50 931	65 043	83 675	-57 487
Podmioty Grupy Kapitałowej Banku								
Luka okresowa	1 042	233	-5 431	-6 021	-6 011	-1 671	-4 149	23 683
Luka skumulowana	551	784	-4 646	-10 668	-16 679	-18 350	-22 500	1 184
Razem - Luka okresowa	23 472	22 809	-8 470	-6 419	2 860	12 441	14 482	-117 478
Razem - Luka skumulowana	23 472	46 281	37 811	31 392	34 252	46 693	61 175	-56 303

2019	a'vista	0-1 miesiąc	1-3 miesiące	3-6 miesiące	6-12 miesiące	1-2 lata	2-5 lat	powyżej 5 lat
PKO Bank Polski SA								
Luka okresowa	13 368	25 861	-9 437	-5 561	-928	8 177	30 644	-131 302
Luka skumulowana	13 368	39 229	29 792	24 231	23 303	31 480	62 124	-69 179
Podmioty Grupy Kapitałowej Banku								
Luka okresowa	-2 014	4 922	1 345	-1 724	-2 389	-3 153	-12 439	16 277
Luka skumulowana	-2 014	2 908	4 254	2 529	140	-3 012	-15 451	826
Razem - Luka okresowa	11 355	30 783	-8 092	-7 285	-3 317	5 024	18 205	-115 025
Razem - Luka skumulowana	11 355	42 138	34 046	26 760	23 443	28 468	46 673	-68 353

* Wyznaczona jako suma urealnionej luki płynności PKO Banku Polskiego SA, PKO Banku Hipotecznego, PKO Leasingu SA, PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA i KREDOBANK oraz kontraktowej luki płynności pozostałych spółek Grupy Kapitałowej Banku. Dane na dzień 31.12.2018 r. sprowadzone do poziomów porównywalności z danymi na dzień 31.12.2019 r.

We wszystkich przedziałach urealniona skumulowana luka płynności Grupy Kapitałowej Banku wykazywała wartości dodatnie. Oznacza to skumulowaną nadwyżkę zapadających aktywów nad wymagalnymi zobowiązaniami.

Poniższa tabela przedstawia nadwyżkę płynności Banku według stanu na 31 grudnia 2019 roku oraz według stanu na 31 grudnia 2018 roku.

Tabela 2.31. Nadwyżka płynności Banku

MIARA	2019	2018
Nadwyżka płynności w horyzoncie do 30 dni	11 572	21 323

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ Powszechniej
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Bank utrzymuje wysoki, bezpieczny poziom nieobciążonych, wysokiej jakości aktywów płynnych, które stanowią zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy skrajnych płynności (nadwyżka płynności). Do aktywów łatwo zbywalnych zaliczane są: gotówka (pomniejszona o minimalny stan utrzymywany w bankomatach i oddziałach Banku), środki na rachunkach nostro (z wyłączeniem średniego poziomu rezerwy obowiązkowej), lokaty międzybankowe ulokowane w innych bankach oraz płynne papiery wartościowe.

Tabela 2.32. Pozycje nadwyżki płynności dotyczące aktywów płynnych w Banku

POZYCJA	2019	2018
Gotówka	3 806	5 075
Rachunki nostro i lokaty	4 791	16 335
Bony i obligacje skarbowe	57 563	39 884
Bony pieniężne	1 000	2 900
Inne płynne papiery wartościowe	2 467	988

Poniższa tabela przedstawia nadzorcze miary płynności Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku według stanu na 31 grudnia 2019 roku oraz według stanu na 31 grudnia 2018 roku.

Tabela 2.33. Nadzorcze miary płynności [wzór LIQ 2]

PKO Bank Polski SA		
Miara	2019	2018
M3	14,92	17,44
M4	1,25	1,22
GRUPA KAPITAŁOWA BANKU		
Miara	2019	2018
LCR	146,3%	132,0%
NSFR	123,1%	117,7%

W okresie od 31 grudnia 2018 roku do 31 grudnia 2019 roku wartości wskaźników miar nadzorczych utrzymywały się powyżej limitów nadzorczych.

Struktura źródeł finansowania Banku została opisana w rocznym sprawozdaniu finansowym Banku za rok zakończony 31 grudnia 2019 roku opublikowanym 12 lutego 2020 roku (nota 64. Zarządzanie ryzykiem płynności, Struktura źródeł finansowania). Bank stosuje strategię polegającą na wykorzystaniu jako podstawowego źródła finansowania we wszystkich walutach stabilnej części bazy depozytowej. Istotny udział w finansowaniu Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku (w szczególności w przypadku walut obcych) stanowią także emisje obligacji denominowanych w EUR, CHF, PLN i USD oraz listów zastawnych denominowanych w EUR i PLN. Nadwyżki finansowania pozyskanego z rynku w danej walucie (emisje papierów wartościowych) wykorzystywane są do zarządzania walutowymi potrzebami płynnościowymi Banku przy zastosowaniu transakcji pochodnych (przede wszystkim CIRS, FX swap).

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ Powszechnej
KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
(W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Tabela 2.34. - Wskaźnik pokrycia wypływów netto Grupy Kapitałowej Banku (średnia za 2019 rok) [wzór LIQ1]

		2019							
Zakres konsolidacji (indywidualne/skonsolidowane)		Całkowita wartość nieważona (średnia)				Całkowita wartość ważona (średnia)			
Waluta i jednostki (PLN mln)									
Koniec kwartału (DD miesiąc RRR)		31-03-2019	30-06-2019	30-09-2019	31-12-2019	31-03-2019	30-06-2019	30-09-2019	31-12-2019
Liczba punktów danych użytych do obliczenia średnich		12	12	12	12	12	12	12	12
AKTYWA PŁYNNE WYSOKIEJ JAKOŚCI									
1	Aktywa płynne wysokiej jakości ogółem					49 633	52 112	56 555	60 173
WYPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH									
2	Depozyty detaliczne i depozyty klientów będących małymi przedsiębiorstwami, w tym:	155 429	160 270	165 715	167 626	11 150	11 788	12 527	13 153
3	<i>Depozyty stabilne</i>	112 778	113 290	113 760	114 296	5 639	5 665	5 688	5 761
4	<i>Depozyty mniej stabilne</i>	42 630	46 958	51 932	53 307	5 490	6 101	6 817	7 369
5	Niezabezpieczone finansowanie hurtowe	69 798	71 151	73 153	73 391	22 065	24 040	25 972	26 694
6	<i>Depozyty operacyjne (wszyscy kontrahenci) i depozyty w ramach sieci współpracy banków spółdzielczych</i>	44 878	35 409	26 001	22 396	9 718	7 864	6 045	5 153
7	<i>Depozyty nieoperacyjne (wszyscy kontrahenci)</i>	24 081	34 796	46 302	50 136	11 507	15 230	19 076	20 665
8	<i>Dług niezabezpieczony</i>	839	946	851	859	839	946	851	876
9	Zabezpieczone finansowanie hurtowe					3	2	0	0
10	Dodatkowe wymogi	47 017	47 754	49 409	49 771	8 208	7 735	7 394	7 075
11	<i>Wypływy związane z ekspozycją na instrumenty pochodne i inne wymogi w zakresie zabezpieczeń</i>	3 510	3 034	2 530	2 342	3 510	3 034	2 530	1 993
13	<i>Instrumenty kredytowe i instrumenty wsparcia płynności</i>	43 506	44 720	46 879	47 430	4 697	4 701	4 864	5 082
14	Inne zobowiązania umowne związane z finansowaniem	2 129	2 022	2 274	2 327	1 216	805	982	1 043
15	Inne zobowiązania warunkowe związane z finansowaniem	19 289	19 111	18 365	18 206	3 702	3 740	3 755	3 821
16	WYPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH OGÓŁEM					46 344	48 109	50 632	51 787
WPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH									
17	Zabezpieczone transakcje kredytowe (np. z udzielonym przyrzeczeniem odkupu)	621	1 032	1 408	1 504	150	140	124	121
18	Wpływy z w pełni obsługiwanych ekspozycji	11 863	12 309	11 744	11 143	9 248	9 650	9 185	8 112
19	Inne wpływy środków pieniężnych	1 911	1 890	1 871	1 830	1 077	1 017	959	836
20	WPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH OGÓŁEM	14 395	15 232	15 023	14 477	10 475	10 807	10 268	9 068
EU-20c	<i>Wpływy podlegające ograniczeniu wynoszącemu 75%</i>	14 395	15 232	15 023	14 477	10 475	10 807	10 268	9 068
WARTOŚĆ SKORYGOWANA OGÓŁEM									
21	ZABEZPIECZENIE PRZED UTRATĄ PŁYNNOŚCI					49 633	52 112	56 555	60 173
22	WYPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NETTO OGÓŁEM					35 868	37 302	40 364	42 719
23	WSKAŹNIK POKRYCIA WYPŁYWÓW NETTO (%)					138%	140%	141%	141%

Wskaźnik pokrycia wypływów netto wyznaczany jest jednostkowo przez każdy podmiot Grupy Kapitałowej Banku objęty wymogiem wyznaczania tego wskaźnika oraz skonsolidowany dla Grupy Kapitałowej Banku razem. Lista spółek uwzględnionych w ramach konsolidacji jest określana zgodnie z zakresem konsolidacji ostrożnościowej.

Według stanu na koniec grudnia 2019 roku Grupa Kapitałowa Banku posiadała 3 waluty, dla których stosunek wartości zobowiązań w danej walucie do łącznej wartości zobowiązań we wszystkich walutach wynosił co najmniej 5%: PLN, EUR oraz CHF. Grupa Kapitałowa Banku posiadała wskaźnik LCR powyżej 100% dla wszystkich walut łącznie oraz dla waluty PLN.

Według stanu na koniec grudnia 2019 roku wypływy z tytułu instrumentów pochodnych wyznaczone zgodnie z Rozporządzeniem CRR wynosiły 0,5 mld PLN, natomiast wpływ scenariusza niekorzystnych warunków rynkowych na instrumenty pochodne, transakcje finansowania oraz inne umowy stanowił 0,2% całkowitej nieważonej wartości wypływów ujmowanych we wskaźniku pokrycia wypływów netto.

2.8.5. Raportowanie ryzyka płynności

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka płynności w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym, przy czym raporty miesięczne oraz kwartalne dotyczą także Grupy Kapitałowej Banku. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko płynności oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko. Odbiorcami raportów są przede wszystkim: KZAP, KR, Zarząd, Komitet ds. Ryzyka oraz Rada Nadzorcza.

2.8.6. Działania zarządcze dotyczące ryzyka płynności

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem płynności w Grupie Kapitałowej Banku są:

- 1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem płynności, w tym w szczególności płynnościowe plany awaryjne,
- 2) limity i wartości progowe ograniczające ryzyko płynności,
- 3) transakcje depozytowe, lokacyjne, pochodne, w tym walutowe transakcje strukturalne, oraz transakcje kupna i sprzedaży papierów wartościowych,
- 4) transakcje zapewniające długoterminowe finansowanie działalności kredytowej.

Metody zarządzania ryzykiem płynności w podmiotach Grupy Kapitałowej Banku określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez podmioty, dla których ryzyka płynności jest istotne. Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych przez Bank.

Akceptowalny poziom ryzyka zarówno na poziomie Banku jak i Grupy Kapitałowej Banku określany jest w ramach Strategii zarządzania ryzykiem w PKO Banku Polskim SA i Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA.

Bank co najmniej raz do roku przeprowadza przegląd procesu zarządzania ryzykiem (z uwzględnieniem wytycznych ILAAP) w celu weryfikacji czy proces zarządzania ryzykiem płynności jest odpowiedni do skali i złożoności ryzyka płynności na jakie narażony jest Bank oraz spójny z procesem zarządzania pozostałymi ryzykami i wymogami regulacyjnym. Działanie to zapewnia utrzymanie stałej skuteczności instrumentów zabezpieczających i środków ograniczających ryzyko. Dodatkowo skuteczność procesu zarządzania ryzykiem jest stale monitorowana w ramach raportów określonych w rozdziale 2.8.5 niniejszego Raportu.

2.9. Ryzyko operacyjne

2.9.1. Wstęp

Ryzyko operacyjne jest rozumiane jako ryzyko powstania straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi, systemów lub zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko operacyjne uwzględnia ryzyko prawne, a nie obejmuje ryzyka utraty reputacji i ryzyka biznesowego.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zwiększenie bezpieczeństwa prowadzonej przez Grupę Kapitałową Banku działalności operacyjnej przez udoskonalanie efektywnych, dostosowanych do profilu i skali działalności mechanizmów identyfikacji, oceny, pomiaru, kontroli, monitorowania, ograniczania i raportowania ryzyka operacyjnego.

Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym realizowane jest przez każdego pracownika Grupy Kapitałowej Banku w zakresie swoich zadań i obowiązków i polega na zapobieganiu materializacji zdarzeń operacyjnych powstających przy obsłudze produktów, realizacji procesów i eksploatacji aplikacji oraz na reagowaniu na występujące zdarzenia operacyjne. Reagowanie obejmuje:

- 1) identyfikowanie zdarzeń oraz wyjaśnianie przyczyn ich powstawania,
- 2) określanie skutków zdarzeń operacyjnych,
- 3) rejestrowanie danych o zdarzeniach operacyjnych i ich skutkach,
- 4) monitorowanie informacji o zdarzeniach operacyjnych i ich skutkach,
- 5) likwidowanie negatywnych skutków zdarzeń operacyjnych,
- 6) wdrażanie działań naprawczych i prewencyjnych.

Profil ryzyka operacyjnego Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku rozumiany jako skala i struktura ekspozycji na ryzyko operacyjne, określony jest przez strategiczne limity tolerancji na ryzyko operacyjne.

Przepisy wewnętrzne Banku jednoznacznie określają podział kompetencji pomiędzy Radą Nadzorczą, a Zarządem w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym. Rada Nadzorcza, w ramach zarządzania ryzykiem operacyjnym, nadzoruje proces zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym:

- 1) zatwierdza strategiczne limity tolerancji na ryzyko operacyjne Banku i Grupy Kapitałowej Banku,
- 2) zatwierdza strategię zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- 3) ocenia proces zarządzania ryzykiem operacyjnym, w szczególności na podstawie cyklicznych raportów ryzyka operacyjnego uwzględniających roczną ocenę adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Zarząd, w ramach zarządzania ryzykiem operacyjnym, ustala proces zarządzania ryzykiem operacyjnym, w szczególności:

- 1) wyznacza cel zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- 2) kształtuje strategię zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- 3) podejmuje uchwały w sprawie zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym, strategicznych limitów tolerancji na ryzyko operacyjne oraz znacznych zmian i rozszerzeń podejścia AMA,
- 4) akceptuje wartość korekty kierowniczej dotyczącej wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego zgodnie z podejściem AMA,
- 5) przyjmuje raporty i informacje na temat ryzyka operacyjnego.

Prawidłowość realizacji procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym weryfikowana jest cyklicznie w ramach:

- 1) przeglądu strategii i procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym mającego na celu ocenę adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- 2) samooceny utrzymania zgodności z wymogami dotyczącymi podejścia AMA,
- 3) walidacji podejścia AMA,
- 4) audytu wewnętrznego.

Podmioty wchodzące w skład Grupy Kapitałowej Banku zarządzają ryzykiem operacyjnym spójnie z zasadami zarządzania tym ryzykiem w Banku, z uwzględnieniem zakresu i rodzaju powiązań podmiotów wchodzących w skład Grupy Kapitałowej Banku, specyfiki i skali działalności poszczególnych podmiotów.

2.9.2. Identyfikacja, pomiar i ocena ryzyka operacyjnego

2.9.2.1. Identyfikacja, metoda pomiaru i oceny ryzyka operacyjnego

Dla potrzeb zarządzania ryzykiem operacyjnym, Bank gromadzi dane wewnętrzne i zewnętrzne o zdarzeniach operacyjnych oraz przyczynach i skutkach ich powstania, dane o czynnikach otoczenia biznesowego, wyniki samooceny ryzyka operacyjnego, dane dotyczące wartości wskaźników ryzyka operacyjnego oraz dane dotyczące jakości systemu kontroli wewnętrznej.

Samoocena ryzyka operacyjnego obejmuje identyfikację i ocenę ryzyka operacyjnego dla produktów, procesów i aplikacji informatycznych Banku oraz zmian organizacyjnych i jest przeprowadzana cyklicznie oraz przed wprowadzaniem nowych lub zmienianych produktów, procesów i aplikacji Banku z wykorzystaniem zgromadzonych danych o zdarzeniach operacyjnych oraz informacji pozyskiwanych w trakcie pomiaru, monitorowania, współpracy z podmiotami Grupy Kapitałowej Banku oraz raportowania ryzyka operacyjnego, w tym audytów wewnętrznych oraz audytów bezpieczeństwa.

W 2019 roku decydujący wpływ na profil ryzyka operacyjnego Grupy Kapitałowej Banku miały PKO Bank Polski SA oraz Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA.

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ Powszechnej
KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
(W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Pomiar ryzyka operacyjnego w Banku ma na celu określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka operacyjnego przy wykorzystaniu ustalonych miar ryzyka. Pomiar ryzyka operacyjnego obejmuje:

- 1) obliczanie wskaźników ryzyka operacyjnego: *KRI* i *RI*,
- 2) obliczanie wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego zgodnie z podejściem *AMA* (Bank z uwzględnieniem oddziału w Niemczech) oraz *BIA* (oddział w Czechach oraz podmioty Grupy Kapitałowej Banku objęte konsolidacją ostrożnościową),
- 3) testy warunków skrajnych,
- 4) obliczanie kapitału wewnętrznego dla Grupy Kapitałowej Banku.

Wymóg *BIA* w zakresie działalności prowadzonej przez Bank objętej podejściem *BIA* obliczany jest zgodnie z Rozporządzeniem CRR (część III, tytuł III) i dotyczy tej części działalności prowadzonej przez Bank, do której Bank posiada zezwolenie KNF uzyskane w związku z łączeniem podejścia *BIA* i *AMA* do obliczania wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego.

Bank szacuje parametry rozkładów wykorzystywanych do pomiaru ryzyka operacyjnego na podstawie danych wewnętrznych i zewnętrznych o zdarzeniach operacyjnych. Algorytm szacowania tych parametrów uwzględnia progi strat, od których gromadzone są informacje o zdarzeniach operacyjnych. Wysokość progów dla zdarzeń wewnętrznych została ustalona z uwzględnieniem ekonomicznego kosztu gromadzenia informacji o zdarzeniach operacyjnych i ich wartości dodanej w pomiarze ryzyka operacyjnego. Wykorzystywane zewnętrzne dane o zdarzeniach operacyjnych pochodzą m. in. z systemu wymiany informacji na temat zdarzeń z obszaru ryzyka operacyjnego, prowadzonego przez Związek Banków Polskich (ZORO). Dodatkowo w pomiarze ryzyka operacyjnego uwzględniane są dane makroekonomiczne oraz dane obrazujące rozmiar działalności operacyjnej i biznesowej Banku.

Wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego zgodnie z podejściem *AMA* odpowiada wartości zagrożonej na ryzyko operacyjne, powiększonej o wynik analizy scenariuszowej oraz skorygowanej o wartość korekty z tytułu zmian jakości kontroli wewnętrznej i korekty kierowniczej, zgodnie z poniższą formułą:

$$AMA = (LDA + AS) * (1 + KW) + KK$$

gdzie:

AMA	-	wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego (wymóg <i>AMA</i>),
LDA	-	wartość zagrożona,
AS	-	wynik analizy scenariuszowej,
KW	-	korekta z tytułu zmian jakości kontroli,
KK	-	korekta kierownicza.

Miara wymogu *AMA* obejmuje potencjalnie poważne przypadki skrajne, osiągając normę ostrożnościową porównywalną z poziomem ufności 99,9% przez okres jednego roku.

Wyliczenia wartości zagrożonej dokonuje się za pomocą podejścia rozkładu strat (*LDA*). W ramach tego podejścia, na podstawie historycznych wewnętrznych i zewnętrznych danych o zdarzeniach operacyjnych oraz o otoczeniu operacyjnym, mierzy się potencjalną stratę, która nie zostanie przekroczona w ciągu najbliższego roku.

Celem analizy scenariuszowej jest uwzględnienie w wymogu *AMA* ryzyka operacyjnego związanego z typami zdarzeń operacyjnych, które nie zostały pokryte podejściem *LDA*.

Korekta z tytułu zmian jakości kontroli pozwala na uwzględnienie możliwości pogorszenia jakości kontroli w Banku skutkującej wzrostem częstotliwości lub dotkliwości zdarzeń operacyjnych.

Celem korekty kierowniczej jest uwzględnienie w kalkulacji wymogu *AMA* nadzwyczajnych zdarzeń, które ze względu na swoją specyfikę nie zostały uwzględnione w wymogu *AMA* w ramach podejścia *LDA* ani w ramach analizy scenariuszowej.

W ramach pomiaru ryzyka przeprowadzane są testy warunków skrajnych, które dotyczą potencjalnych następstw realizacji skrajnie niekorzystnych, lecz możliwych, scenariuszy. Ma to na celu określenie wrażliwości wyników Banku na realizację scenariusza testowego oraz ustalenie czy wymóg *AMA* pokrywa łączną kwotę strat wynikających z realizacji tych scenariuszy. Dotychczasowe wyniki testów warunków skrajnych nie podważają dostatecznego konserwatywności wymogu *AMA*. Dodatkowo Bank dokonuje testowania wstecznego poprawności obliczonego wymogu *AMA*. Wyniki testowania wstecznego potwierdzają dostateczny konserwatywność wymogu *AMA*.

Departament Walidacji Modeli, jako niezależna jednostka Banku, cyklicznie dokonuje walidacji stosowanego podejścia *AMA*. Celem walidacji podejścia *AMA* jest niezależna ocena stopnia realizacji przez model potrzeb biznesowych znanych w momencie przeprowadzania walidacji.

2.9.2.2. Polityka ubezpieczeniowa Banku

W celu zminimalizowania niekorzystnych skutków finansowych zdarzeń operacyjnych PKO Bank Polski SA prowadzi politykę ubezpieczeniową polegającą na zapewnieniu ciągłej i efektywnej ochrony ubezpieczeniowej w zamian za akceptowalny poziom kosztów. PKO Bank Polski SA dąży do stosowania jednolitych zasad ubezpieczenia dla całej Grupy Kapitałowej Banku tak aby zoptymalizować zakres oraz koszty ochrony ubezpieczeniowej poprzez wykorzystanie efektu skali.

Program ubezpieczeniowy Banku jest na bieżąco monitorowany pod kątem identyfikacji potrzeby niezbędnych zmian.

2.9.2.3. Wpływ ubezpieczeń

Bank w obliczaniu wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego uwzględnia wpływ ubezpieczeń.

Wykorzystywane przez Bank do pomniejszenia wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego polisy ubezpieczeniowe spełniają kryteria określone w art. 323 Rozporządzenia CRR i są zgodne z przepisami wewnętrznymi Banku w zakresie wyliczenia wartości pomniejszeń wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ubezpieczeń. Polisy ubezpieczeniowe Banku dotyczą przede wszystkim ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk oraz odpowiedzialności cywilnej Banku. Przy wyliczeniu pomniejszeń z tytułu posiadanych ubezpieczeń Bank uwzględnia udział własny oraz franszyzę.

Zgodnie z art. 323 Rozporządzenia CRR obniżenie wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu uznania ubezpieczeń i innych mechanizmów transferu ryzyka nie przekracza wartości 20% wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego przed uwzględnieniem technik ograniczania ryzyka.

2.9.3. Kontrola ryzyka operacyjnego

Celem kontroli ryzyka operacyjnego jest dążenie do utrzymania poziomu ryzyka operacyjnego Banku i Grupy Kapitałowej Banku na ustalonym poziomie.

Kontrola ryzyka operacyjnego obejmuje ustalenie dostosowanych do skali i złożoności działalności Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku mechanizmów kontroli ryzyka w postaci limitów ryzyka operacyjnego, w szczególności strategicznych limitów tolerancji na ryzyko operacyjne, limitów strat oraz wskaźników ryzyka operacyjnego, wraz z wartościami progowymi i krytycznymi.

Strategiczne limity tolerancji na ryzyko operacyjne określa Zarząd i zatwierdza Rada Nadzorcza. Dodatkowo Zarząd określa poziomy wykorzystania strategicznych limitów tolerancji na ryzyko operacyjne dla Banku oraz dla Grupy Kapitałowej Banku, których przekroczenie jest sygnałem do podjęcia działań zarządczych ograniczających ryzyko operacyjne.

W Banku funkcjonuje system limitów strat przypisanych poszczególnym jednostkom Banku lub pionom funkcjonalnym zarządzających ryzykiem operacyjnym związanym z poszczególnymi obszarami systemowego zarządzania ryzykiem operacyjnym, którego celem jest określenie maksymalnego, dopuszczalnego poziomu ryzyka operacyjnego dla poszczególnych jednostek Banku lub pionów funkcjonalnych, zapewniającego niedopuszczenie do przekroczenia strategicznych limitów tolerancji na ryzyko operacyjne.

2.9.4. Monitorowanie ryzyka operacyjnego

Monitorowanie ryzyka operacyjnego ma na celu obserwację odchyleń od założonych punktów odniesienia (w szczególności limitów, wartości progowych, pomiarów z poprzedniego okresu, rekomendacji i zaleceń) w celu diagnozowania obszarów wymagających działań zarządczych.

Bank regularnie monitoruje w szczególności:

- 1) stopień wykorzystania strategicznych limitów tolerancji dla Banku, Grupy Kapitałowej Banku oraz limitów strat na ryzyko operacyjne dla Banku,
- 2) zdarzenia operacyjne i ich skutki,
- 3) wyniki samooceny ryzyka operacyjnego,
- 4) wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego zgodnie z podejściem *BIA* w zakresie działalności oddziału w Czechach oraz zgodnie z podejściem *AMA* w zakresie pozostałej działalności prowadzonej przez Bank, a dla podmiotów Grupy Kapitałowej Banku objętych konsolidacją ostrożnościową zgodnie z podejściem *BIA*,
- 5) wyniki testów warunków skrajnych, w tym odwrotnych testów warunków skrajnych,
- 6) wartości wskaźników ryzyka operacyjnego w relacji do wartości progowych i krytycznych,
- 7) poziom ryzyka dla Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku, obszarów i narzędzi zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku takich jak samoocena, wskaźniki ryzyka operacyjnego, limity strat,
- 8) skuteczność i terminowość podejmowanych działań zarządczych w ramach redukcji lub transferu ryzyka operacyjnego,
- 9) działania zarządcze związane z występowaniem podwyższonego lub wysokiego poziomu ryzyka operacyjnego oraz ich skuteczność w zakresie obniżenia poziomu ryzyka operacyjnego.

2.9.5. Raportowanie ryzyka operacyjnego

Raportowanie informacji dotyczących ryzyka operacyjnego prowadzi się na potrzeby wyższej kadry kierowniczej, KRO, KR, Zarządu oraz Rady Nadzorczej w cyklach miesięcznych i kwartalnych.

Odbiorcami informacji miesięcznych są KRO, wyższa kadra kierownicza, jednostki Banku odpowiedzialne za systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym. Informacja miesięczna zawiera w szczególności informacje o:

- 1) liczbie i skutkach zdarzeń operacyjnych,
- 2) strukturze zdarzeń operacyjnych,
- 3) wartościach wskaźników ryzyka operacyjnego.

Odbiorcami raportów kwartalnych są KRO, KR, Zarząd oraz Rada Nadzorcza. Raporty kwartalne zawierają w szczególności informacje na temat:

- 1) profilu ryzyka operacyjnego Banku wynikającego z procesu identyfikacji i oceny zagrożeń dla produktów, procesów i aplikacji Banku, pomiaru *LDA*,
- 2) poziomu ryzyka operacyjnego dla Banku, obszarów i narzędzi zarządzania ryzykiem operacyjnym takich jak samoocena, wskaźniki ryzyka operacyjnego, limity strat,
- 3) wyników pomiaru i monitorowania ryzyka operacyjnego,
- 4) działań podjętych celem ograniczenia ryzyka operacyjnego oraz oceny skuteczności podejmowanych działań w celu obniżenia poziomu ryzyka operacyjnego.

2.9.6. Działania zarządcze dotyczące ryzyka operacyjnego

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym realizuje się na poziomie całego Banku oraz na poziomach poszczególnych obszarów systemowego zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym polega na tworzeniu rozwiązań służących kontroli poziomu ryzyka operacyjnego, umożliwiającym realizację celów Banku. Głównymi obszarami systemowego zarządzania ryzykiem operacyjnym są:

- 1) bezpieczeństwo,
- 2) informatyka,
- 3) rozliczenia,
- 4) zasoby ludzkie,

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

- 5) działalność biznesowa,
- 6) administracja,
- 7) wsparcie (w szczególności zarządzanie ubezpieczeniami, powierzanie wykonania czynności podmiotom zewnętrznym, budowa i wdrażanie wewnętrznego modelu pomiaru ryzyka operacyjnego oraz systemów identyfikowania, oceny, monitorowania i limitowania ryzyka operacyjnego itp.).

Działania zarządcze podejmuje się w następujących przypadkach:

- 1) z inicjatywą KRO lub Zarządu,
- 2) z inicjatywą jednostek Banku zarządzających ryzykiem operacyjnym,
- 3) gdy ryzyko operacyjne przekroczyło poziom ustalony przez Zarząd lub KRO.

W szczególności w przypadku, gdy poziom ryzyka operacyjnego osiągnął stan podwyższony lub wysoki Bank stosuje następujące podejścia i instrumenty zarządzania ryzykiem operacyjnym:

- 1) redukcja ryzyka – łagodzenie wpływu czynników ryzyka lub skutków jego materializacji przez wprowadzenie lub wzmocnienie instrumentów zarządzania ryzykiem operacyjnym takich jak:
  - a) instrumenty kontrolne (m.in. autoryzacja, kontrola wewnętrzna, rozdzielność funkcji),
  - b) instrumenty zarządzania zasobami ludzkimi (dobór kadr, podnoszenie kwalifikacji pracowników, systemy motywacyjne),
  - c) ustalenie lub weryfikacja wartości progowych i krytycznych wskaźników ryzyka operacyjnego,
  - d) ustalenie lub weryfikacja limitów ryzyka operacyjnego,
  - e) plany awaryjne,
- 2) transfer ryzyka – przeniesienie odpowiedzialności za pokrycie ewentualnych strat na podmiot zewnętrzny:
  - a) ubezpieczenia,
  - b) outsourcing,
- 3) unikanie ryzyka – rezygnacja z działalności generującej ryzyko lub wyeliminowanie prawdopodobieństwa wystąpienia czynnika ryzyka.

2.9.7. Poniesione straty i działania zarządcze ograniczające ryzyko operacyjne

W 2019 roku w Banku zostały ujawnione zdarzenia z tytułu ryzyka operacyjnego, z wyłączeniem strat powiązanych z procesem kredytowania, które obejmowały straty zaprezentowane w tabeli 2.35 na łączną kwotę netto w wysokości 586,94 mln PLN (612,04 mln PLN brutto).

Najistotniejsze zdarzenia operacyjne zostały ujawnione w kategorii Klienci, produkty i praktyki operacyjne i dotyczyły zawiązania rezerwy w kwocie ok. 127 mln PLN na poczet zwrotu kosztów z tytułu przedterminowej spłaty kredytów konsumenckich wynikających z wyroku TSUE C-383/18, jak również wzrostu kosztu ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych o ok 447 mln PLN (do łącznego poziomu 451 mln PLN). Zdarzenia te są wynikiem obserwowanej rosnącej zmienności otoczenia prawnego, na którą Bank nie ma bezpośredniego wpływu.

Tabela 2.35. Straty* z tytułu zdarzeń ujawnionych

KATEGORIE ZDARZEŃ - PKO BANK POLSKI SA		2019	
Kategoria ogólna	Kategoria szczegółowa	Wysokość straty brutto**	Wysokość straty netto***
Oszustwa wewnętrzne	Działania nieuprawnione	0,46	0,06
	Kradzież i oszustwo	2,04	0,83
Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	Stosunki pracownicze	3,48	1,40
	Podziały i dyskryminacja	0,15	0,00
Klienci, produkty i praktyki operacyjne	Obsługa klientów, ujawnianie informacji o klientach, zobowiązania względem klientów	2,11	2,03
	Niewłaściwe praktyki biznesowe lub rynkowe	0,01	0,01
	Wady produktów	574,70	574,65
Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	Klasyfikacja klienta i ekspozycje	0,07	0,05
	Systemy	0,36	0,32
Wykonywanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	Wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji	4,31	1,67
	Napływ i dokumentacja klientów	0,06	0,01
	Zarządzanie rachunkami klientów	0,22	0,04
	Kontrahenci niebędący klientami banku (np. izby rozliczeniowe)	0,87	0,00
Szkody związane z aktywami rzeczowymi	Sprzedawcy i dostawcy	0,04	0,03
	Kłęski żywiołowe i inne zdarzenia	1,34	0,91
Oszustwa zewnętrzne	Kradzież i oszustwo	21,82	4,93
Razem		612,04	586,94

* Straty nie uwzględniają strat z tytułu ryzyka operacyjnego powiązanych z ryzykiem kredytowym, które traktowane są jako straty ryzyka kredytowego do celów obliczania minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych

** Straty brutto według stanu na 31.12.2019 roku obejmują zgodnie z Rekomendacją M straty zrealizowane (np. rezerwy, odpisy, koszty), jak i straty niezrealizowane (straty potencjalne); nie uwzględniają z kolei odzysków bezpośrednich ani odzysków z tytułu mechanizmu transferu ryzyka

*** Straty netto według stanu na 31.12.2019 roku obejmują straty zrealizowane (np. rezerwy, odpisy, koszty)

W celu ograniczania strat z tytułu ryzyka operacyjnego w Banku podejmowane są działania zarządcze mające zarówno charakter doraźny, jak i systemowy. Działania doraźne obejmują bezpośrednie reagowanie na identyfikowane źródła ryzyka, niwelowanie nieprawidłowości o charakterze

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ Powszechniej
KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
(W MILIONACH ZŁOTYCH)**

odwracalnym oraz odzyskiwanie utraconych środków. Na działania systemowe składają się m.in. zabezpieczenia systemów informatycznych, doskonalenie sposobów autoryzacji transakcji, blokowanie przelewów na rachunki zidentyfikowane jako przestępcze, rozwój systemu antyfraudowego, doskonalenie procesów, optymalizacja kontroli wewnętrznej, szkolenia, transfer ryzyka (ubezpieczenia, outsourcing).

Bank stale podnosi zabezpieczenia systemów IT, w szczególności w zakresie aplikacji wykorzystywanych przez klientów Banku - dotyczy to m.in. aktywnego zwalczania stron phishingowych podszywających się pod serwisy Banku, śledzenie rozwoju złośliwego oprogramowania atakującego klientów Banku, rozwoju mechanizmów detekcji zainfekowanych komputerów klientów oraz doskonalenia reguł i rozszerzania zakresu prowadzonego monitoringu transakcji elektronicznych.

Wprowadzona w 2016 roku weryfikacja 3D Secure znacznie ograniczyła liczbę transakcji internetowych, które nie są autoryzowane przez klientów Banku. Akceptanci, którzy nie prowadzą przedmiotowej weryfikacji, w przypadku powstania procesu reklamacyjnego Chargeback, są zobligowani do zwrotu środków reklamowanych przez klienta.

Działająca w strukturach Banku specjalistyczna komórka CERT realizuje strategię zapewnienia bezpieczeństwa informatycznego usług świadczonych przez Bank. CERT PKO BP jest członkiem międzynarodowego forum zrzeszającego zespoły reagujące - FIRST oraz należy do grupy roboczej europejskich zespołów reagujących - TERENA TF-CSIRT i działającej przy niej organizacji Trusted Introducer. Udział w międzynarodowych organizacjach pozwala zespołowi CERT Banku na bardziej skuteczne i szybsze reagowanie na zagrożenia cyberbezpieczeństwa poprzez współpracę operacyjną oraz wymianę doświadczeń i wiedzy z podobnymi jednostkami na całym świecie. Członkostwo jest również potwierdzeniem wysokiego poziomu realizowanych usług oraz uznaniem dla profesjonalizmu i umiejętności w zakresie zapewniania bezpieczeństwa informatycznego Banku. Przekłada się to na postrzeganie Banku jako organizacji spełniającej najwyższe standardy nie tylko krajowe, ale również międzynarodowe w zakresie cyberbezpieczeństwa.

Dodatkowo przedstawiciele Banku angażują się w prace realizowane w ramach Bankowego Centrum Cyberbezpieczeństwa (BCC), działającego w ramach Związku Banków Polskich. Celem BCC jest realizacja kompleksowych i długofalowych działań na kilku poziomach: wewnątrzsektorowym, międzysektorowym (m.in. współpraca z instytucjami z sektora telekomunikacji, transportu czy energetyki), ogólnokrajowym (współpraca z administracją państwową, organami ścigania) i międzynarodowym, zmierzających do zwiększenia poziomu bezpieczeństwa bankowości mobilnej i elektronicznej oraz przygotowanie narzędzi (struktury, procedury, mechanizmy wymiany informacji) umożliwiających zarządzanie sytuacją kryzysową (np. w przypadku zmasowanego ataku cyberprzestępców na sektor bankowy).

W ramach współpracy w zakresie wymiany informacji o zagrożeniach, w 2019 roku Bank korzystał z informacji o złośliwym oprogramowaniu, incydentach czy atakach phishingowych, w szczególności z danych o trendach i nowych zagrożeniach z CIRCL - The Computer Incident Response Center Luxembourg oraz NIPC - instytucji biorących udział w NATO Industry Cyber Partnership, którego członkiem jest PKO Bank Polski SA, jako jedyny bank z Polski.

W zakresie fizycznego bezpieczeństwa obiektów oraz przechowywanych w nich wartości pieniężnych i przetwarzanych informacji, w Banku stosowane są zabezpieczenia techniczne (budowlane, mechaniczne i elektroniczne), ochrona fizyczna stacjonarna oraz zdalna ochrona w formie monitorowania sygnałów alarmowych z zapewnionym dojazdem grup interwencyjnych. Bieżące działania Banku w zakresie ochrony fizycznej i monitorowania sygnałów alarmowych oraz realizowane zabezpieczenia techniczne mają na celu minimalizację zagrożeń związanych z przechowywaniem znacznych ilości gotówki, takich jak napady i włamania oraz inne zagrożenia fizycznego bezpieczeństwa, jak pożary, zniszczenia mienia, wandalizm i terroryzm. Zabezpieczenia techniczne i ochrona fizyczna podnoszą jednocześnie bezpieczeństwo infrastruktury teleinformatycznej Banku oraz przetwarzanych w Banku informacji, zwłaszcza stanowiących tajemnicę bankową i dane osobowe. Zabezpieczenie techniczne obiektów Banku i stacjonarna ochrona fizyczna oraz monitorowanie sygnałów alarmowych zapewniają poziom bezpieczeństwa wymagany przepisami prawa i adekwatny do oceny ryzyka operacyjnego. Bezpieczeństwo wewnątrz obiektów zapewniane jest poprzez fizyczne ograniczenie i kontrolę dostępu osób do stref chronionych, w których przechowywane są wartości pieniężne i depozyty oraz przetwarzania danych chronionych i kluczowe elementy Sieci Informatycznej Banku, poprzez stosowanie systemów alarmowych, systemów kontroli dostępu i systemów telewizji dozorowej.

W 2019 roku:

- 1) Bank dostosował się do zaleceń dyrektywy PSD2 - wprowadzono zmiany dla klientów w serwisie iPKO i Inteligo, aplikacji mobilnej iKO oraz obsłudze kart płatniczych, m.in. poprzez wprowadzenie dodatkowego uwierzytelnienia niektórych operacji, maskowanie haseł jednorazowych czy skrócenie sesji w serwisie.
- 2) Rozbudowana została funkcjonalność polegająca na definiowaniu limitów płatności zlecanych poprzez bankowość internetową oraz umożliwiająca samodzielne zarządzanie nimi przez klientów z poziomu serwisu www oraz automatycznego serwisu telefonicznego (IVR).
- 3) Doskonalono systemy wykrywania incydentów, anomalii oraz zaawansowanych typów złośliwego oprogramowania, a także automatyzację wielu działań związanych z obsługą incydentów.
- 4) Bank został operatorem usługi kluczowej w rozumieniu ustawy o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa oraz wdrożył tryb pracy 24/7/365 w zakresie reagowania na incydenty.

W Banku kontynuowane są działania zmierzające do przygotowania pierwszego w polskiej bankowości kompleksowego rozwiązania biometrycznego. Jego celem jest opracowanie systemu umożliwiającego bezpieczną i skuteczną weryfikację osoby na podstawie jej niepowtarzalnych cech fizycznych czy behawioralnych, wykorzystujących innowacyjną technologię biometryczną. W 2019 roku prowadzone były prace dotyczące aspektu rozwiązania dla identyfikacji i weryfikacji klienta w Oddziałach Laboratoryjnych, Systemu Kontroli Dostępu oraz koncepcji dla wymiaru klienta mobilnego, w tym także aspektu Centrum Autoryzacji Biometrycznej - Oddziały Laboratoryjne zostały oddane do testów UAT, natomiast Biometryczna Kontrola Dostępu została wprowadzona w Centrali Banku. Dodatkowo Bank otrzymał pozytywną decyzję Narodowego Centrum Badań i Rozwoju na finansowanie, pozwalającą na podjęcie kolejnych badań nad wykorzystaniem biometrii w ePUAP (BIOPUAP). Wykorzystanie danych biometrycznych w bankowości wprowadzi nową jakość w podejściu do bezpieczeństwa, szybkości autoryzacji oraz kosztów obsługi klienta. Zastosowana technologia jest bezpieczna i odporna na fałszerstwa. Danych biometrycznych nie da się skopiować i wykorzystać przez osoby trzecie. Rozwiązanie przygotowywane przez Bank będzie uzupełnieniem dotychczasowych metod autoryzacji oraz punktem wyjścia do prac nad nowymi technologiami wykorzystywanymi w bankowości.

2.10. Ryzyko biznesowe

2.10.1. Wstęp

Ryzyko biznesowe (strategiczne) to ryzyko nieosiągnięcia założonych celów finansowych, w tym poniesienia strat, wynikające z niekorzystnych zmian zachodzących w otoczeniu biznesowym, podjęcia niekorzystnych decyzji, nieprawidłowego wprowadzenia podjętych decyzji lub braku podjęcia odpowiednich działań, które miałyby być odpowiedzią na zachodzące w otoczeniu biznesowym zmiany.

Celem zarządzania ryzykiem biznesowym jest utrzymywanie na akceptowalnym poziomie potencjalnych, negatywnych konsekwencji finansowych wynikających z niekorzystnych zmian zachodzących w otoczeniu biznesowym, z podjęcia niekorzystnych decyzji, nieprawidłowego wprowadzenia podjętych decyzji lub braku podjęcia odpowiednich działań, które miałyby być odpowiedzią na zmiany zachodzące w otoczeniu biznesowym.

2.10.2. Identyfikacja, pomiar i ocena ryzyka biznesowego

Identyfikacja ryzyka biznesowego polega na rozpoznaniu i określeniu czynników zarówno aktualnych, jak i potencjalnych, które wynikają z bieżącej i planowanej działalności Grupy Kapitałowej Banku i które mogą znacznie wpływać na sytuację finansową Grupy Kapitałowej Banku, powstanie lub zmianę wysokości przychodów i kosztów Grupy Kapitałowej Banku. Identyfikacja ryzyka biznesowego odbywa się poprzez jakościową ocenę ryzyka biznesowego oraz identyfikację i analizę czynników, które miały wpływ na znaczne odchylenia realizacji przychodów oraz kosztów od ich prognozowanych wartości.

Pomiar ryzyka biznesowego ma na celu określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka biznesowego przy wykorzystaniu ustalonych miar ryzyka. Pomiar ryzyka biznesowego obejmuje:

- 1) wyliczenie kapitału wewnętrznego,
- 2) przeprowadzanie testów warunków skrajnych
- 3) przeprowadzanie odwrotnych testów warunków skrajnych.

Ocena poziomu ryzyka biznesowego dokonywana jest w ujęciu kwartalnym, w oparciu o poziom ryzyka wynikający z:

- 1) poziomu wyliczonych strategicznych limitów tolerancji,
- 2) jakościowej oceny ryzyka biznesowego,
- 3) wyników testowania wstecznego kapitału wewnętrznego na ryzyko biznesowe.

2.10.3. Kontrola ryzyka biznesowego

Celem kontroli ryzyka biznesowego jest dążenie do utrzymania poziomu ryzyka biznesowego Grupy Kapitałowej Banku na akceptowalnym poziomie.

Kontrola ryzyka biznesowego obejmuje ustalenie i cykliczny przegląd mechanizmów kontroli ryzyka w postaci limitów tolerancji na ryzyko biznesowe, wraz z jego wartościami progowymi i krytycznymi, adekwatnymi do skali i złożoności działalności Grupy Kapitałowej Banku.

2.10.4. Monitorowanie ryzyka biznesowego

Celem monitorowania ryzyka biznesowego jest diagnozowanie obszarów wymagających działań zarządczych. Monitorowaniu podlegają w szczególności:

- 1) strategiczne limity tolerancji na ryzyko biznesowe,
- 2) wyniki testów warunków skrajnych,
- 3) wyniki odwrotnych testów warunków skrajnych,
- 4) poziom kapitału wewnętrznego,
- 5) odchylenia realizacji ryzyka biznesowego od prognozy,
- 6) wyniki jakościowej oceny ryzyka biznesowego.

2.10.5. Raportowanie ryzyka biznesowego

Raportowanie ryzyka biznesowego Grupy Kapitałowej Banku prowadzone jest w okresach kwartalnych. Odbiorcami raportów ryzyka biznesowego są KZAP, KR, Zarząd, Komitet ds. Ryzyka oraz Rada Nadzorcza. Raporty zawierają m.in. wyniki pomiaru ryzyka biznesowego, w szczególności kapitał wewnętrzny, stopień wykorzystania strategicznego limitu tolerancji na ryzyko biznesowe, wyniki jakościowej oceny ryzyka biznesowego, prognozę kapitału wewnętrznego na pokrycie ryzyka biznesowego, testowanie wsteczne prognozy oraz wyniki monitoringu wysokości przychodów i kosztów Banku, wyniki testów warunków skrajnych oraz odwrotnych testów warunków skrajnych, wyniki corocznej oceny adekwatności i skuteczności zarządzania ryzykiem, w tym przeglądu procesu zarządzania ryzykiem biznesowym, informacje na temat ryzyka biznesowego w podmiotach Grupy Kapitałowej Banku, w szczególności kapitał wewnętrzny oraz stopień wykorzystania strategicznego limitu tolerancji na ryzyko biznesowe.

2.10.6. Działania zarządcze dotyczące ryzyka biznesowego

Działania zarządcze polegają w szczególności na:

- 1) weryfikacji i aktualizacji kwartalnych prognoz finansowych, z uwzględnieniem działań zmierzających do ograniczenia poziomu ryzyka biznesowego,
- 2) monitorowaniu poziomu strategicznego limitu tolerancji na ryzyko biznesowe.

2.11. Ryzyko modeli

2.11.1. Wstęp

Ryzyko modeli jest to ryzyko poniesienia strat w wyniku podejmowania błędnych decyzji biznesowych na podstawie funkcjonujących modeli. W ramach Grupy Kapitałowej Banku ryzyko modeli zarządzane jest zarówno na poziomie danego podmiotu Grupy Kapitałowej Banku (właściciela modelu), jak i na poziomie Banku jako podmiotu dominującego Grupy Kapitałowej Banku.

Celem zarządzania ryzykiem modeli jest ograniczanie ryzyka poniesienia strat w wyniku podejmowania błędnych decyzji biznesowych na podstawie funkcjonujących modeli poprzez odpowiednio zdefiniowany i realizowany proces zarządzania modelami.

Wszystkie modele istotne w Banku oraz modele podmiotów Grupy Kapitałowej Banku istotne dla Grupy Kapitałowej Banku objęte są procesem regularnej, niezależnej walidacji przeprowadzanej przez jednostkę walidacyjną PKO Banku Polskiego SA.

2.11.2. Identyfikacja, pomiar i ocena ryzyka modeli

Identyfikacja ryzyka modeli polega w szczególności na:

- 1) gromadzeniu informacji o wykorzystywanych, a także planowanych do wdrożenia modelach,
- 2) cyklicznym określaniu istotności modeli.

Ocena ryzyka modeli ma na celu określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka modeli. Ocena pozwala na ustalenie profilu ryzyka oraz zidentyfikowanie modeli, które generują najwyższe ryzyko narażając Grupę Kapitałową Banku na potencjalne straty. Oceny dokonuje się na poziomie pojedynczego modelu, a także w ujęciu zagregowanym na poziomie poszczególnych podmiotów Grupy Kapitałowej Banku.

2.11.3. Kontrola ryzyka modeli

Celem kontroli ryzyka modeli jest utrzymanie zagregowanej oceny ryzyka modeli na poziomie akceptowanym przez Grupę Kapitałową Banku. Kontrola ryzyka modeli polega na określeniu mechanizmów wykorzystywanych do diagnozowania poziomu ryzyka modeli oraz narzędzi ograniczania poziomu tego ryzyka. W ramach narzędzi wykorzystywanych do diagnozowania ryzyka modeli wyróżnia się strategiczny limit tolerancji na ryzyko modeli oraz wartości progowe ryzyka modeli.

2.11.4. Monitorowanie i raportowanie ryzyka modeli

Celem monitorowania ryzyka modeli jest diagnozowanie obszarów wymagających działań zarządczych. Monitorowanie ryzyka modeli, obejmuje:

- 1) aktualizację poziomu ryzyka modeli,
- 2) ocenę wykorzystania strategicznego limitu tolerancji na ryzyko modeli oraz wartości progowych ryzyka modeli,
- 3) weryfikację statusu wykonania oraz ocenę skuteczności realizacji działań w ramach ograniczania ryzyka modeli.

Wyniki monitorowania są cyklicznie prezentowane w raportach skierowanych do KR, Zarządu, Komitetu ds. Ryzyka Rady Nadzorczej oraz Rady Nadzorczej i zawierają kompleksową ocenę ryzyka modeli, a w szczególności:

- 1) informacje o stopniu wykorzystania strategicznego limitu tolerancji na ryzyko modeli,
- 2) informacje o poziomie ryzyka modeli (w ujęciu jednostkowym i skonsolidowanym),
- 3) mapę ryzyka modeli,
- 4) ocenę skuteczności zaleceń podejmowanych w celu obniżenia poziomu ryzyka modeli,
- 5) ewentualne propozycje nowych działań zarządczych ograniczających ryzyko modeli.

2.11.5. Działania zarządcze dotyczące ryzyka modeli

Celem podejmowania działań zarządczych jest kształtowanie procesu zarządzania ryzykiem modeli oraz poziomu tego ryzyka poprzez ustalenie akceptowalnych poziomów ryzyka oraz podejmowanie decyzji o zastosowaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem modeli.

2.12. Ryzyko zmian makroekonomicznych

2.12.1. Wstęp

Ryzyko zmian makroekonomicznych jest to ryzyko pogorszenia sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej Banku w wyniku niekorzystnego wpływu zmiany warunków makroekonomicznych.

Celem zarządzania ryzykiem zmian makroekonomicznych jest identyfikacja czynników makroekonomicznych mających znaczący wpływ na działalność Grupy Kapitałowej Banku oraz podejmowanie działań mających na celu ograniczenie niekorzystnego wpływu potencjalnych zmian sytuacji makroekonomicznej na sytuację finansową Grupy Kapitałowej Banku.

2.12.2. Identyfikacja, pomiar i ocena ryzyka zmian makroekonomicznych

Identyfikacja ryzyka zmian makroekonomicznych polega na określeniu scenariuszy potencjalnych zmian makroekonomicznych oraz określeniu czynników ryzyka mających największy wpływ na sytuację finansową Grupy Kapitałowej Banku. Ryzyko zmian makroekonomicznych powstaje w wyniku oddziaływania czynników zależnych (w szczególności struktura bilansu i plany reakcji przygotowywane na potrzeby scenariuszy stresowych)

i niezależnych od działań Grupy Kapitałowej Banku (czynniki makroekonomiczne). Grupa Kapitałowa Banku identyfikuje czynniki wpływające na poziom ryzyka zmian makroekonomicznych w trakcie przeprowadzania kompleksowych testów warunków skrajnych.

Pomiar ryzyka zmian makroekonomicznych ma na celu określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka zmian makroekonomicznych i obejmuje:

- 1) wyznaczenie w ramach kompleksowych testów warunków skrajnych wyniku finansowego, wraz z jego składowymi oraz miar ryzyka,
- 2) przeprowadzanie odwrotnych testów warunków skrajnych,
- 3) wyliczanie kapitału wewnętrznego.

Ocena poziomu ryzyka zmian makroekonomicznych dokonywana jest w cyklu rocznym, w oparciu o wyniki cyklicznych kompleksowych testów warunków skrajnych (scenariusze dla oceny ryzyka zmian makroekonomicznych). Poziom ryzyka zmian makroekonomicznych określa się jako umiarkowany, podwyższony lub wysoki.

2.12.3. Kontrola ryzyka zmian makroekonomicznych

Celem kontroli ryzyka zmian makroekonomicznych jest dążenie do ograniczenia niekorzystnego wpływu potencjalnych zmian sytuacji makroekonomicznej na sytuację finansową Grupy Kapitałowej Banku.

Kontrola ryzyka zmian makroekonomicznych polega na określeniu dostosowanego do skali działalności Grupy Kapitałowej Banku dopuszczalnego poziomu ryzyka zmian makroekonomicznych i jego wpływu na funkcjonowanie i sytuację finansową Grupy Kapitałowej Banku. Dopuszczalny poziom ryzyka zmian makroekonomicznych oznacza sytuację, w której wyniki kompleksowych testów warunków skrajnych nie wskazują na konieczność podejmowania działań naprawczych, lub działania naprawcze, konieczne do podjęcia będą wystarczające do poprawy sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej Banku.

2.12.4. Monitorowanie ryzyka zmian makroekonomicznych

Monitorowanie ryzyka zmian makroekonomicznych polega na analizie sytuacji makroekonomicznej, czynników makroekonomicznych, na które Grupa Kapitałowa Banku jest wrażliwa, poziomu ryzyka zmian makroekonomicznych oraz wyników kompleksowych testów warunków skrajnych.

2.12.5. Raportowanie ryzyka zmian makroekonomicznych

Raportowanie ryzyka zmian makroekonomicznych realizowane jest w cyklu kwartalnym w postaci raportu przekazywanego KZAP, KR, Zarządowi, Komitetowi ds. Ryzyka Rady Nadzorczej oraz Radzie Nadzorczej.

Raportuje się w szczególności:

- 1) wyniki pomiaru ryzyka zmian makroekonomicznych, w szczególności kapitał wewnętrzny,
- 2) poziom ryzyka zmian makroekonomicznych,
- 3) wyniki kompleksowych testów warunków skrajnych,
- 4) wyniki odwrotnych testów warunków skrajnych.

2.12.6. Działania zarządcze dotyczące ryzyka zmian makroekonomicznych

Działania zarządcze polegają w szczególności na:

- 1) ustalaniu akceptowalnych poziomów ryzyka,
- 2) podjęciu działań mających na celu obniżenie poziomu ryzyka w przypadku wystąpienia podwyższonego lub wysokiego poziomu ryzyka zmian makroekonomicznych.

2.13. Zarządzanie ryzykiem w PKO Banku Hipotecznym SA

W PKO Banku Hipotecznym SA obowiązuje system zarządzania ryzykiem spójny z systemem obowiązującym w Grupie Kapitałowej Banku.

Specjalistyczny charakter banku hipotecznego sprawia, że:

- 1) zarządzanie ryzykiem kredytowym dotyczy głównie kompetencji w zakresie segmentu kredytów hipotecznych, oceny zdolności kredytowej klienta detalicznego i oceny bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości (BHWN),
- 2) głównym źródłem finansowania jest emisja długoterminowych listów zastawnych, kompetencje w zakresie zarządzania płynnością koncentrują się w obszarze emisji instrumentów na krajowym i zagranicznym rynku długu zabezpieczonego.

PKO Bank Hipoteczny SA buduje portfel kredytów hipotecznych w drodze sprzedaży agencyjnej oraz nabywania wierzytelności od podmiotu dominującego. Portfel kredytów hipotecznych stanowi podstawę puli zabezpieczającej emisję listów zastawnych.

Bankowo-hipoteczna wartość nieruchomości jest to ustalona przez PKO Bank Hipoteczny SA wartość, która w ocenie banku odzwierciedla poziom ryzyka związanego z nieruchomością jako przedmiotem zabezpieczenia udzielanych kredytów oraz służy do określenia kwoty, do jakiej może być udzielony kredyt zabezpieczony hipoteką na danej nieruchomości lub do decyzji, czy wierzytelność zabezpieczona na przedmiotowej nieruchomości może być nabyta przez bank.

PKO Bank Hipoteczny SA ustala BHWN w oparciu o ekspertyzę bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości, która jest wykonywana z zachowaniem należytej staranności i ostrożności, uwzględniając jedynie te cechy nieruchomości i nakłady konieczne do jej budowy, które będą miały charakter trwały i przy założeniu racjonalnej eksploatacji będą możliwe do uzyskania przez każdego posiadacza nieruchomości. W ekspertyzie, sporządzonej na określoną datę, udokumentowane są założenia i parametry przyjęte do analizy, proces ustalania BHWN i wynikająca z niego propozycja BHWN. Ekspertyza uwzględnia analizy i prognozy dotyczące parametrów specyficznych dla danej nieruchomości, które mają wpływ na ocenę ryzyka kredytowego, a także czynniki o charakterze ogólnym np. rozwój liczby ludności, stopę bezrobocia, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Hipoteczny list zastawny to dłużny papier wartościowy imienny lub na okaziciela, emitowany przez banki hipoteczne, którego podstawą emisji jest pula wierzytelności zabezpieczonych hipoteką. Listy zastawne są emitowane głównie na dłuższe terminy, stanowią więc źródło długoterminowego finansowania dla Grupy Kapitałowej Banku.

Model biznesowy PKO Banku Hipotecznego SA zakłada wysoki udział listów zastawnych w strukturze finansowania. List zastawny jest stabilnym źródłem finansowania, ale balonowy charakter wykupu sprawia, że w większości przypadków w chwili wykupu powstaje potrzeba zastąpienia tego finansowania kolejnymi emisjami lub alternatywnym źródłem finansowania. W procesie zarządzania płynnością finansową PKO Bank Hipoteczny SA zwraca szczególną uwagę na dopasowanie terminów przepływów i możliwości odnowienia źródeł finansowania w momentach wymagalności znacznych wartościowo pasywów (wykup listów zastawnych).

System zarządzania ryzykiem oraz informacje ilościowe w zakresie ujawnień znajdują się w Sprawozdaniu finansowym PKO Banku Hipotecznego SA za rok zakończony 31 grudnia 2019 roku oraz Sprawozdaniu Zarządu z działalności PKO Banku Hipotecznego za rok zakończony 31 grudnia 2019 roku.

3. Fundusze własne

Fundusze własne na potrzeby adekwatności kapitałowej wyliczane są zgodnie z przepisami ustawy prawo bankowe, części drugiej Rozporządzenia CRR oraz aktami wykonawczymi do Rozporządzenia CRR.

Fundusze własne Grupy Kapitałowej Banku składają się z kapitału podstawowego Tier I oraz kapitału Tier II. W Grupie Kapitałowej Banku nie są identyfikowane elementy dodatkowego kapitału Tier I.

W skład kapitału podstawowego Tier I wchodzi:

- 1) kapitał zakładowy, prezentowany zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru handlowego według wartości nominalnej,
- 2) kapitał zapasowy, tworzony z corocznych odpisów z zysku netto i przeznaczony na pokrycie strat bilansowych, jakie mogą wynikać z działalności Grupy,
- 3) kapitał rezerwowy, tworzony niezależnie od kapitału zapasowego z corocznych odpisów z zysku netto w wysokości uchwalonej przez Walne Zgromadzenie (zwane dalej „WZ”) i przeznaczony wyłącznie na pokrycie mogących powstać strat bilansowych,
- 4) inne skumulowane całkowite dochody (z wyłączeniem zysków i strat dotyczących zabezpieczenia przepływów pieniężnych),
- 5) fundusz ogólnego ryzyka, tworzony z odpisów z zysku netto w wysokości uchwalonej przez WZ i przeznaczony na niezidentyfikowane ryzyka działalności bankowej,
- 6) zyski zatrzymane (niepodzielony wynik z lat ubiegłych),
- 7) wynik finansowy netto w trakcie zatwierdzania oraz wynik netto bieżącego okresu sprawozdawczego, obliczony zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości, pomniejszony o wszelkie przewidywane obciążenia i dywidendy, w kwotach nie większych niż kwoty zysku zweryfikowane przez biegłego rewidenta; warunkiem zaliczenia wyniku do funduszy własnych jest jego zatwierdzenie przez WZ lub przed zatwierdzeniem przez WZ, uzyskanie zgody KNF na jego zaliczenie do funduszy własnych.

Kapitał podstawowy Tier I pomniejsza się o:

- 1) straty za bieżący rok obrotowy,
- 2) wartości niematerialne wycenione według wartości bilansowej po pomniejszeniu o kwotę powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego, odliczana kwota zawiera wartość firmy uwzględnioną w wycenie znacznych inwestycji,
- 3) dodatkowe korekty wartości aktywów wycenianych według wartości godziwej, które wynikają ze stosowania wymogów w zakresie ostrożnej wyceny,
- 4) aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i nie wynikające z różnic przejściowych,
- 5) dodatkowe korekty wartości godziwej zobowiązań oraz instrumentów pochodnych będących zobowiązaniami, wynikające z własnego ryzyka kredytowego Banku,
- 6) aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i wynikające z różnic przejściowych, w kwocie przekraczającej 10% kapitału podstawowego Tier I Grupy Kapitałowej Banku (po uwzględnieniu pomniejszeń o kwoty określone w pkt 1-5 i 7),
- 7) zaangażowania kapitałowe bezpośrednie i pośrednie w podmioty sektora finansowego, jeżeli Grupa Kapitałowej Banku nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty, wyrażone w postaci posiadanych akcji lub udziałów, lub innych instrumentów kapitału podstawowego Tier I lub instrumentów w Tier II tych podmiotów, o ile ich suma przekracza 10% kapitału podstawowego Tier I Grupy Kapitałowej Banku (po uwzględnieniu pomniejszeń o kwoty określone w pkt 1-5),
- 8) zaangażowania kapitałowe bezpośrednie i pośrednie w podmioty sektora finansowego, jeżeli Grupa Kapitałowa Banku dokonała znacznej inwestycji w te podmioty, wyrażone w postaci posiadanych akcji lub udziałów, lub innych instrumentów kapitału podstawowego Tier I tych podmiotów, których suma przekracza 10% kapitału podstawowego Tier I Grupy Kapitałowej Banku (po uwzględnieniu pomniejszeń o kwoty określone w pkt 1-5 i 7),
- 9) kwotę, o jaką suma:
  - a) aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego opartych na przyszłej rentowności i wynikających z różnic przejściowych, do wysokości 10% kapitału podstawowego Tier I Grupy Kapitałowej Banku (obliczonego po uwzględnieniu pomniejszeń o kwoty określone w pkt 1-5 i 7) oraz
  - b) zaangażowań kapitałowych bezpośrednich i pośrednich w podmioty sektora finansowego, jeżeli Grupa Kapitałowej Banku dokonała znacznej inwestycji w te podmioty, wyrażonych w postaci posiadanych akcji lub udziałów lub instrumentów kapitału podstawowego Tier I tych podmiotów, do wysokości 10% kapitału podstawowego Tier I Grupy Kapitałowej Banku (obliczonego po uwzględnieniu pomniejszeń o kwoty określone w pkt 1-5 i 7),przekracza równowartość 17,65% kapitału podstawowego Tier I Grupy Kapitałowej Banku (wyliczonego z uwzględnieniem wszystkich pomniejszeń określonych w pkt 1-7); kwota poniżej progu (17,65%) jest uwzględniana w ekspozycjach ważonych ryzykiem.

Kwota poniżej progu (17,65%) jest uwzględniana w aktywach ważonych ryzykiem.

W skład kapitału Tier II wchodzi zobowiązania podporządkowane, rozumiane jako zobowiązania z tytułu przyjęcia przez Bank, w kwocie i na zasadach ustalonych w decyzji KNF wydawanej na wniosek Banku, środków pieniężnych spełniających warunki określone w art. 63 Rozporządzenia CRR.

Kapitał Tier II pomniejszany jest o:

- 1) zaangażowania kapitałowe bezpośrednie i pośrednie w podmioty sektora finansowego w postaci instrumentów kapitału Tier II tych podmiotów, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty,
- 2) zaangażowania kapitałowe bezpośrednie i pośrednie w podmioty sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty, wyrażone w postaci posiadanych akcji lub udziałów, lub innych instrumentów kapitału Tier II, o ile łączna kwota tych zaangażowań przekracza 10% kapitału podstawowego Tier I Banku.

W przypadku, gdyby wartość pomniejszeń, o których mowa w pkt 1 i 2 obniżyłaby wartość kapitału Tier II poniżej zera, wartość nadwyżki tych pomniejszeń ponad wartość kapitału Tier II odejmuje się od kapitału podstawowego Tier I.

Zgodnie z wymogiem Rozporządzenia Wykonawczego 1423/2013, tabela 3.1 przedstawia uzgodnienia pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej wykorzystywanych do obliczania funduszy własnych z regulacyjnymi funduszami własnymi według stanu na 31 grudnia 2019 roku.

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Tabela 3.1. Uzgodnienie pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej wykorzystywanych do obliczania funduszy własnych z regulacyjnymi funduszami własnymi

	2019				
	Sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone według MSSF	Dekonsolidacja spółek nieobjętych konsolidacją ostrożnościową	Konsolidacja ostrożnościowa/Sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone zgodnie z Rozporządzeniem CRR	Pozycje nieujmowane w regulacyjnych funduszach własnych	Pozycje ujmowane w regulacyjnych funduszach własnych
Aktywa					
Wartości niematerialne	3 178	-164	3 014	-194	2 820
Zobowiązania					
Zobowiązania podporządkowane	2 730	0	2 730	-30	2 700
Kapitały					
Kapitał zakładowy	1 250	0	1 250	0	1 250
Kapitał zapasowy	29 429	-1	29 428	0	29 428
Pozostałe kapitały rezerwowe	3 237	-77	3 160	0	3 160
Fundusz ogólnego ryzyka	1 070	0	1 070	0	1 070
Inne dochody całkowite	469	0	469	-231	238
Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	456	3	459	0	459
Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	232	-1	231	-231	0
Różnice kursowe z przeliczenia	-191	-2	-193	0	-193
Zyski i straty aktuarialne	-15	-1	-16	0	-16
Udziały w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	-13	1	-12	0	-12
Zysk roku bieżącego	4 031	19	4 050	-3 012	1 038
Wynik z lat ubiegłych	2 101	316	2 417	0	2 417
Udziały niekontrolujące	-9	9	0	0	0
Kapitał własny razem	41 578	266	41 844	-3 243	38 601
Dodatkowe korekty					936
Dodatkowe korekty aktywów wycenianych do wartości godziwej					-94
Aktywa z tytułu podatku odroczonego, które są uzależnione od przyszłej rentowności, ale nie pochodzą z różnic przejściowych					0
Korekty wynikające z MSSF 9 w okresie przejściowym					1 030
Fundusze własne ogółem przyjęte do kalkulacji łącznego współczynnika kapitałowego					39 417

Zgodnie z wymogiem Rozporządzenia Wykonawczego 1423/2013 tabela 3.2 przedstawia informacje na temat charakteru i kwot poszczególnych pozycji funduszy własnych wykorzystanych do obliczenia łącznego współczynnika kapitałowego na 31 grudnia 2019 roku. Wiersze zostały pominięte tylko w przypadku, gdy ich wartość wyniosła 0.

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Tabela 3.2. Fundusze własne wykorzystane do obliczenia współczynników kapitałowych w ujęciu skonsolidowanym

2019			
Kapitał podstawowy Tier I: instrumenty i kapitały rezerwowe		(A) Kwota w dniu ujawnienia	(B) Odniesienie do artykułu Rozporządzenia (UE) nr 575/2013
1	Instrumenty kapitałowe i związane z nim ažio emisyjne	1 250	Art. 26 ust. 1 lit. a) i b)
	w tym: instrument typu 1 Seria A akcje zwykłe imienne	313	
	w tym: instrument typu 2 Seria A akcje zwykłe na okaziciela	198	
	w tym: instrument typu 3 Seria B akcje zwykłe na okaziciela	105	
	w tym: instrument typu 4 Seria C akcje zwykłe na okaziciela	385	
	w tym: instrument typu 5 Seria D akcje zwykłe na okaziciela	250	
2	Zyski zatrzymane	3 455	Art. 26 ust. 1 lit. c), Art. 28
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe)	33 057	Art. 26 ust. 1 lit. d) i e)
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	1 070	Art. 26 ust. 1 lit f)
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	38 832	Art. 26
Kapitał podstawowy Tier I: korekty regulacyjne			
7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)	-84	Art. 34
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-2 820	Art. 36 ust. 1 lit. b)
10	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności z wyłączeniem aktywów wynikających z różnic przejściowych (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3) (kwota ujemna)	0	Art. 36 ust. 1 lit. c), Art. 38
11	Kapitały rezerwowe odzwierciedlające wartość godziwą związane z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	-231	Art. 33 ust. 1 lit a)
14	Zyski lub straty z tytułu zobowiązań, wycenione według wartości godziwej, które wynikają ze zmian zdolności kredytowej Instytucji	-10	Art. 33 ust. 1 lit c)
20	Korekty wynikające z MSSF 9 w okresie przejściowym	1 030	0
26	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału podstawowego Tier I pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR.	0	Art. 469 ust. 1 lit. a) i b), Art. 472 ust. 5, Art. 468 ust. 4, Art. 472 ust. 2, Art. 478
26a	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468;	0	Art. 467, Art. 468
	w tym: ...filtr dla niezrealizowanego zysku 1	0	Art. 467
	w tym: ...filtr dla niezrealizowanego zysku 2	0	Art. 467
	w tym: ...filtr dla niezrealizowanego zysku 3	0	Art. 467

ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)

28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-2 115	
29	Kapitał podstawowy Tier I	36 717	Art. 50
Kapitał dodatkowy Tier I: korekty regulacyjne			
45	Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	36 717	Art. 25
Kapitał Tier II: instrumenty i rezerwy			
46	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	2 700	Art. 62 lit. a), Art. 63
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	2 700	Art. 62
Kapitał Tier II: korekty regulacyjne			
58	Kapitał Tier II	2 700	Art. 71
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	39 417	Art. 72
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	214 006	0
Współczynniki i bufony kapitałowe			
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	17,16	Art. 92 ust. 1 lit. a)
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	17,16	Art. 92 ust. 1 lit b)
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	18,42	Art. 92 ust. 1 lit c)
64	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	6,39	
65	w tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	2,50	
66	w tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego	0,01	
67	w tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego	2,88	
67a	w tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym	1,00	
68	Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	9,16	
Kwoty poniżej progów odliczeń (przed waznieniem ryzyka)			
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli Grupa nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich)	0	Art. 36 ust. 1 lit. h), Art. 46 ust. 4
73	Posiadane przez Grupę bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Grupa dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich)	897	Art. 36 ust. 1 lit. i), Art. 48 ust. 1, Art. 470
75	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10%, po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3)	2 453	Art. 36 ust. 1 lit. c), Art. 48 ust. 1, Art. 470

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Na 31 grudnia 2019 roku zgodnie z art. 48 Rozporządzenia CRR zaangażowania kapitałowe w podmioty sektora finansowego w ujęciu jednostkowym przekroczyły 10% kapitału podstawowego Tier I i nadwyżka ponad próg 10% stanowi pomniejszenie funduszy własnych Banku, natomiast w ujęciu skonsolidowanym nie przekroczyły 10% kapitału podstawowego Tier I, nie stanowią więc pomniejszeń funduszy własnych Grupy Kapitałowej Banku i zostały uwzględniane w aktywach ważonych ryzykiem.

Opis głównych cech instrumentów emitowanych przez Bank zaliczonych do kapitału podstawowego Tier I oraz instrumentów Tier II zaprezentowano w Tabeli 3.3. (dane zostały zaprezentowane w złotych). Wiersze w tabeli zostały pominięte tylko w przypadku, gdy nie dotyczą Grupy Kapitałowej Banku.

Tabela 3.3. Główne cechy instrumentów kapitałowych (w PLN)

Instrumenty kapitałowe		Nazwa I	Nazwa II	Nazwa III	Nazwa IV	Nazwa V	Nazwa VI	Nazwa VII
1	Emitent	PKO BP	PKO BP	PKO BP	PKO BP	PKO BP	PKO BP	PKO BP
2	Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)	PLPKO0000016	PLPKO0000016	PLPKO0000016	PLPKO0000016	PLPKO0000016	PLPKO0000099	PLPKO0000107
3	Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie
4	Zasady przejściowe określone w Rozporządzeniu CRR	Kapitał podstawowy Tier 1	Kapitał podstawowy Tier 1	Kapitał podstawowy Tier 1	Kapitał podstawowy Tier 1	Kapitał podstawowy Tier 1	Kapitał Tier 2	Kapitał Tier 2
5	Zasady określone w rozporządzeniu CRR obowiązujące po okresie przejściowym	Kapitał podstawowy Tier 1	Kapitał podstawowy Tier 1	Kapitał podstawowy Tier 1	Kapitał podstawowy Tier 1	Kapitał podstawowy Tier 1	Kapitał Tier 2	Kapitał Tier 2
6	Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub (sub-) skonsolidowanym/na poziomie jednostkowym oraz (sub-) skonsolidowanym	Poziom jednostkowy i skonsolidowany	Poziom jednostkowy i skonsolidowany	Poziom jednostkowy i skonsolidowany	Poziom jednostkowy i skonsolidowany	Poziom jednostkowy i skonsolidowany	Poziom jednostkowy i skonsolidowany	Poziom jednostkowy i skonsolidowany
7	Rodzaj instrumentu (rodzaje określone zgodnie z systemem prawnym)	akcje zwykłe	akcje zwykłe	akcje zwykłe	akcje zwykłe	akcje zwykłe	Obligacje	Obligacje
8	Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	312 500 000	197 500 000	105 000 000	385 000 000	250 000 000	1 700 000 000	1 000 000 000
9	Wartość nominalna instrumentu	312 500 000	197 500 000	105 000 000	385 000 000	250 000 000	1 700 000 000	1 000 000 000
9a	Cena emisyjna	312 500 000	197 500 000	105 000 000	385 000 000	250 000 000	-	-
12	Wieczyste czy terminowe	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste	terminowe	terminowe
13	Pierwotny termin zapadalności	brak terminu zapadalności	brak terminu zapadalności	brak terminu zapadalności	brak terminu zapadalności	brak terminu zapadalności	28.08.2027	06.03.2028
17	Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon	Zmienna dywidenda	Zmienna dywidenda	Zmienna dywidenda	Zmienna dywidenda	Zmienna dywidenda	Zmienny kupon	Zmienny kupon
30	Odpisy obniżające wartość	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
36	Niezgodne cechy przejściowe	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie

Na 31 grudnia 2019 roku w funduszach własnych Banku wyliczanych na potrzeby adekwatności kapitałowej został ujęty zysk netto Banku za rok 2018 (w kwocie 1 672,7 mln PLN, równocześnie przeznaczając kwotę 1 662,5 mln PLN na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy), przy czym część kwoty (1 635 mln PLN) była już ujęta w funduszach własnych Banku na 31 grudnia 2018 roku w związku z uzyskaniem zgód KNF na zaliczenie do funduszy własnych zysku netto za 3 kwartały 2018 roku, po pomniejszeniu o przewidywane obciążenia. Zysk ten powiększył kapitał rezerwowy Banku o kwotę 5 mln PLN a pozostała kwota (1 667,7 mln PLN) pozostała niepodzielona, zgodnie z uchwałą Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej z 6 maja 2019 roku w sprawie podziału zysku PKO Banku Polskiego SA osiągniętego w 2018 roku.

Dodatkowo, po uzyskaniu odpowiednich zgód KNF, Grupa zaliczyła do kapitału podstawowego Tier I skonsolidowany ostrożnościowo zysk netto osiągnięty za I półrocze 2019 roku, po pomniejszeniu o przewidywane obciążenia (w kwocie 1 038 mln PLN).

4. Wymogi w zakresie funduszy własnych

Grupa Kapitałowa Banku wylicza wymogi w zakresie funduszy własnych, zgodnie z Rozporządzeniem CRR, dla następujących rodzajów ryzyka:

- 1) ryzyko kredytowe - metodą standardową (zgodnie z Rozporządzeniem CRR, część III, tytuł II, rozdział 2), stosując następujące formuły w zakresie:
  - a) ekspozycji bilansowych - iloczyn wartości bilansowej (uwzględniającej wartość korekt z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego), wagi ryzyka przypisanej ekspozycji zgodnie z metodą standardową wyliczania wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego oraz 8% (przy uwzględnieniu uznawalnych zabezpieczeń),
  - b) udzielonych zobowiązań pozabilansowych - iloczyn wartości zobowiązania (uwzględniającej wartość korekt z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego), wagi ryzyka produktu, wagi ryzyka przypisanej ekspozycji pozabilansowej zgodnie z metodą standardową wyliczania wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego oraz 8% (przy uwzględnieniu uznawalnych zabezpieczeń),
  - c) transakcji pozabilansowych (instrumentów pochodnych) - iloczyn wagi ryzyka przypisanej transakcji pozabilansowej zgodnie z metodą standardową wyliczania wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego, ekwiwalentu bilansowego transakcji pozabilansowych oraz 8% (wartość ekwiwalentu bilansowego wyliczana jest zgodnie z metodą wyceny rynkowej).
- 2) ryzyko operacyjne:
  - a) zgodnie z podejściem AMA - w zakresie działalności prowadzonej przez Bank z uwzględnieniem działalności oddziału zagranicznego w Niemczech¹⁰ i z wyłączeniem oddziału zagranicznego w Czechach,
  - b) zgodnie z podejściem BIA (zgodnie z Rozporządzeniem CRR, część III, tytuł III) - w zakresie działalności oddziału zagranicznego w Czechach oraz w zakresie działalności podmiotów Grupy Kapitałowej Banku objętych konsolidacją ostrożnościową.
- 3) ryzyko rynkowe (zgodnie z Rozporządzeniem CRR, część III, tytuł IV, rozdział 2-4):
  - a) ryzyko walutowe - wyliczane metodą podstawową,
  - b) ryzyko cen towarów - wyliczane metodą uproszczoną,
  - c) ryzyko instrumentów kapitałowych - wyliczane metodą uproszczoną,
  - d) ryzyko szczególne instrumentów dłużnych - wyliczane metodą podstawową,
  - e) ryzyko ogólne instrumentów dłużnych - wyliczane zgodnie z podejściem opartym na duracji,
  - f) pozostałe rodzaje ryzyka, inne niż ryzyko delta (ryzyko non-delta) wyliczane metodą scenariuszową w przypadku opcji, dla których Bank stosuje własne modele wyceny oraz metodą delta plus dla pozostałych opcji;
- 4) pozostałe ryzyka:
  - a) ryzyko rozliczenia i ryzyka dostawy - wyliczane metodą określoną w tytule V, część III Rozporządzenia CRR,
  - b) ryzyko kredytowego kontrahenta - wyliczane metodą wyceny według wartości rynkowej określonej w rozdziale 6, tytuł II, część III Rozporządzenia CRR,
  - c) ryzyko z tytułu korekty wyceny kredytowej (CVA) - wyliczane metodą standardową określoną w tytule VI, część III Rozporządzenia CRR,
  - d) przekroczenie limitu dużych ekspozycji - wyliczane metodą określoną w art. 395-401 Rozporządzenia CRR,
  - e) dla ekspozycji wobec kontrahenta centralnego wyliczany jest wymóg z tytułu transakcji oraz wniesionych wkładów do funduszu kwalifikującego się kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązania (CCP) (wyznaczony zgodnie z metodą określoną w Części III, Tytuł II, Rozdział 6, Sekcja 9 Rozporządzenia CRR).

Łączny wymóg w zakresie funduszy własnych Grupy Kapitałowej Banku składa się z sumy wyżej wymienionych wymogów w zakresie funduszy własnych na poszczególne rodzaje ryzyka.

Przy wyliczaniu wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta, Bank wykorzystuje kompensowanie umowne zgodnie z Rozporządzeniem CRR (art. 295-298).

¹⁰ Bank od 1 stycznia 2019 roku wprowadził rozszerzenie AMA o Oddział w Niemczech zgodnie z opracowywanymi kryteriami alokacji wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego zgodnie z podejściem AMA dla Oddziału w Niemczech.

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ Powszechniej
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Informacja o wymogach w zakresie funduszy własnych Grupy Kapitałowej Banku została zawarta w tabeli 4.1.

Tabela 4.1 Aktywa ważone ryzykiem Grupy Kapitałowej Banku [wzór EU OV1]

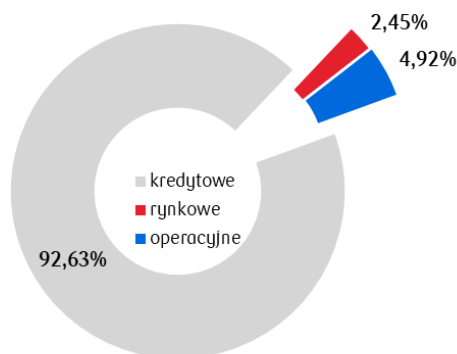
Referencje CRR	Aktywa ważone ryzykiem					Minimalne wymogi kapitałowe		
	31.12.2019	30.09.2019	30.06.2019	31.03.2019	31.12.2018	31.12.2019		
1	Ryzyko kredytowe (z wyjątkiem ryzyka kredytowego kontrahenta)	195 614	194 999	189 022	187 741	184 709	15 649	
art. 438 lit. c) i d)	2	w tym metoda standardowa	195 614	194 999	189 022	187 741	184 709	15 649
art. 107	6	Ryzyko kredytowe kontrahenta	2610	2891	2 548	2 266	1 767	208
art. 438 lit. c) i d)	7	w tym metoda wyceny według wartości rynkowej	1 917	2 129	1 853	1 615	1 416	153
art. 438 lit. c) i d)	8	w tym wycena pierwotnej wartości ekspozycji	0	0	0	0	0	0
	9	w tym metoda standardowa	0	0	0	0	0	0
	10	w tym metoda modeli wewnętrznych (IMM)	0	0	0	0	0	0
art. 438 lit. c) i d)	11	w tym kwota ekspozycji z tytułu swoich wkładów do funduszu kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązania oraz pozostałych ekspozycji wobec kontrahenta centralnego	403	412	382	327	43	32
art. 438 lit. c) i d)	12	w tym aktualizacja wyceny kredytowej	290	350	313	324	308	23
art. 438 lit. e)	13	Ryzyko rozliczenia			1		0	
art. 438 lit. e)	19	Ryzyko rynkowe	5 241	5 793	5 600	5 728	5 900	419
	20	w tym metoda standardowa	5 241	5 793	5 600	5 728	5 900	419
	21	w tym metoda modeli wewnętrznych	0	0	0	0	0	0
art. 438 lit. e)	22	Duże ekspozycje	0	0	0	0	0	0
art. 438 lit. f)	23	Ryzyko operacyjne	10 540	9 849	9 287	8 513	8 066	843
	24	w tym metoda wskaźnika bazowego	3 277	3 277	3 277	2 849	2 623	262
	25	w tym metoda standardowa						
	26	w tym metoda zaawansowanego pomiaru	7 263	6 572	6 010	5 664	5 443	581
art. 437 ust. 2) i art. 48 i art. 60	27	Kwoty poniżej progów dla odliczenia (podlegające wadze ryzyka 250%) - uwzględnione w wymogu na ryzyko kredytowe	8 375	7 872	7 840	7 941	7 893	670
art. 500	28	Korekta dla dolnej granicy	0	0	0	0	0	0
	29	Razem	214 006	213 532	206 458	204 248	200 442	17 120

Naistotniejsze wydarzenia mające wpływ na poziom aktywów ważonych ryzykiem:

- 1) wzrost wolumenu kredytowego,
- 2) zmiana kursów walut,
- 3) spłata portfela walutowego,
- 4) zmniejszenie kwoty pomniejszeń z tytułu ubezpieczeń oraz uwzględnienie rezerwy na poczet zwrotu kosztów z tytułu przedterminowej spłaty kredytów konsumenckich wynikających z wyroku TSUE (metoda zaawansowanego pomiaru).

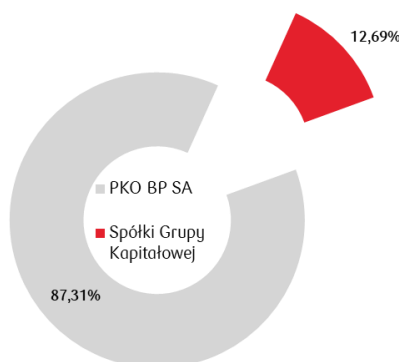
Na 31 grudnia 2019 roku największą część łącznego wymogu w zakresie funduszy własnych Grupy Kapitałowej Banku stanowił wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego (92,63%) - wykres 4.1. Na wykresie ryzyko kredytowe zostało zaprezentowane uwzględniając ryzyko korekty wyceny kredytowej, natomiast ryzyko rozliczenia/dostawy zostało ujęte w ryzyku rynkowym.

Wykres 4.1. Struktura wymogu w zakresie funduszy własnych według rodzajów ryzyka

Znaczącą część (87,3%) łącznego wymogu w zakresie funduszy własnych Grupy Kapitałowej Banku stanowiły wymogi w zakresie funduszy własnych Banku (wykres 4.2).

Wykres 4.2. Struktura wymogu w zakresie funduszy własnych – Bank i podmioty Grupy Kapitałowej Banku

W skład Grupy Kapitałowej Banku wchodzi spółki ubezpieczeniowe PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA oraz PKO Towarzystwo Ubezpieczeń SA, które są wyłączone z konsolidacji ostrożnościowej, jako podmioty finansowe objęte odrębnym nadzorem KNF, obejmującym również ocenę spełnienia wymogów kapitałowych dla zakładów ubezpieczeń.

Na 31 grudnia 2019 roku Bank nie posiadał instrumentów, które powinny być wykazywane jako nieodliczone udziały w zakładach ubezpieczeniowych zgodnie z art. 49 Rozporządzenia CRR.

4.1. Ryzyko kredytowe

Wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego oraz ryzyka kredytowego kontrahenta na 31 grudnia 2019 roku w podziale na poszczególne klasy ekspozycji prezentuje tabela 4.2.

Tabela 4.2. Struktura wymogu w zakresie funduszy własnych na ryzyko kredytowe* Grupy Kapitałowej Banku

	2019		2018	
	Wymóg	Procent	Wymóg	Procent
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	553	3,5%	511	3,4%
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	176	1,1%	172	1,2%
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	68	0,4%	13	0,1%
Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0	0,0%	0	0,0%
Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0	0,0%	0	0,0%
Ekspozycje wobec instytucji	233	1,5%	219	1,5%
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	4 166	26,3%	3 961	26,6%
Ekspozycje detaliczne	3 852	24,3%	3 787	25,4%
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	5 459	34,5%	4 962	33,3%
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	554	3,5%	605	4,1%
Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	164	1,0%	133	0,9%
Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0	0,0%	0	0,0%
Pozycje stanowiące pozycje sekurytyzacyjne	0	0,0%	0	0,0%
Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0	0,0%	0	0,0%
Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania;	0	0,0%	0	0,0%
Ekspozycje kapitałowe	180	1,1%	166	1,1%
Inne pozycje	430	2,7%	366	2,5%
Razem	15 835	100,0%	14 893	100,0%

* uwzględnia wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego, ryzyka kredytowego kontrahenta (metoda wyceny według wartości rynkowej) oraz ryzyka CCP

Najwyższy wymóg w zakresie funduszy własnych Grupa Kapitałowa Banku jest zobowiązana utrzymywać na pokrycie ryzyka związanego z ekspozycjami zabezpieczonymi na nieruchomościach (34,5%), ekspozycjami detalicznymi (24,3%), co wynika z dużego zaangażowania Banku w tych segmentach oraz ekspozycjami wobec przedsiębiorstw (26,3%).

4.2. Ryzyko rynkowe

Największy udział w wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka rynkowego w Grupie Kapitałowej Banku w roku 2019 występował dla wymogu z tytułu ryzyka szczególnego instrumentów dłużnych (71,0%). Kolejnym, istotnym co do udziału, rodzajem wymogu w zakresie funduszy własnych jest wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego instrumentów dłużnych (23%) (tabela 4.3.).

Tabela 4.3. Ryzyko rynkowe Grupy Kapitałowej Banku w ramach metody standardowej [wzór EU MR1]

Grupa Kapitałowa Banku		2019	
		a)	b)
		Aktywa ważone ryzykiem	Wymogi kapitałowe
Produkty bezwarunkowe			
1	Ryzyko stopy procentowej (ogólne i szczegółowe)	4 871	390
2	Ryzyko kapitałowe (ogólne i szczegółowe)	351	28
3	Ryzyko walutowe	0	0
4	Ryzyko cen towarów	0	0
Opcje			
5	Metoda uproszczona	0	0
6	Metoda delta plus	11	1
7	Metoda opierająca się na scenariuszu	7	1
8	Sekurytyzacja (ryzyko szczegółowe)	0	0
9	Razem	5 241	419

Wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka walutowego wyniósł zero, gdyż całkowita pozycja walutowa nie przekraczała 2% funduszy własnych Grupy Kapitałowej Banku.

Na koniec 2019 roku Grupa Kapitałowa Banku nie posiadała otwartej pozycji na ryzyko cen towarów, więc wymóg w zakresie funduszy własnych z tego tytułu wyniósł zero.

W związku z tym, że Grupa Kapitałowa Banku nie stosuje na potrzeby wyliczenia wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka rynkowego modeli wewnętrznych, art. 455 Rozporządzenia CRR "Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego" nie ma zastosowania.

4.3. Ryzyko operacyjne

Podział wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego, ze względu na stosowaną metodę wyliczania, został zaprezentowany w tabeli 4.4.

Tabela 4.4. Wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego

	Grupa Kapitałowa Banku		Podmioty zależne		Bank	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Podejście Wskaźnika Bazowego - BIA	262	210	261	209	1	1
Podejście Zaawansowane - AMA	581	435	0	0	581	435
Razem	843	645	261	209	582	436

5. Aktywa obciążone i wolne od obciążeń

Poniższe tabele przedstawiają informacje na temat aktywów obciążonych i wolnych od obciążeń Grupy Kapitałowej Banku.

Dany składnik aktywów jest traktowany jako obciążony, jeżeli został on zastawiony lub podlega jakiegokolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie może on zostać swobodnie wycofany (np. w celu zastawiania dla potrzeb finansowania). Według stanu na 31 grudnia 2018 roku Grupa Kapitałowa Banku posiadała aktywa obciążone:

- 1) z tytułu transakcji sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (repo),
- 2) obligacje Skarbu Państwa wpisane do rejestru listów zastawnych, zgodnie art. 18 ust. 3a ustawy o listach zastawnych i bankach hipotecznych.

Ponadto Grupa Kapitałowa Banku posiadała wyemitowane dłużne papiery wartościowe w postaci hipotecznych listów zastawnych i obligacji, których zabezpieczeniem są kredyty hipoteczne w wysokości 21 739 mln PLN oraz obligacje w wysokości 1 983 mln PLN zabezpieczone wierzytelnościami z tytułu umów leasingowych w wysokości 1 983 mln zł.

Tabela 5.1. Aktywa obciążone i nieobciążone

	2019			
	Wartość bilansowa aktywów obciążonych	Wartość godziwa aktywów obciążonych	Wartość bilansowa aktywów wolnych od obciążeń	Wartość godziwa aktywów wolnych od obciążeń
	010	040	060	090
Aktywa Grupy Kapitałowej Banku, w tym:	25 123		320 293	
Instrumenty udziałowe	0		479	
Dłużne papiery wartościowe	441	381	77 304	63 918
w tym: obligacje zabezpieczone	0	0	0	0
w tym: papiery wartościowe zabezpieczone aktywami	0	0	0	0
w tym: wyemitowane przez sektor instytucji rządowych i samorządowych	441	381	71 076	59 066
w tym: wyemitowane przez instytucje finansowe	0	0	1 239	1 301
w tym: wyemitowane przez przedsiębiorstwa niefinansowe	0	0	3 989	2 551
Inne aktywa	24 682		242 511	
w tym: kredyty i zaliczki inne niż kredyty płatne na żądanie	24 463		208 775	
w tym: kredyty na żądanie	220		12 836	
w tym: inne	0		20 899	

Tabela 5.2. Zabezpieczenia otrzymane

		2019	
		Wartość godziwa obciążonych zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych	Nieobciążone
			Wartość godziwa zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych dostępnych dla celów obciążenia
		010	040
241	Nieoddane w zastaw wyemitowane własne obligacje zabezpieczone i papiery wartościowe zabezpieczone aktywami		0
250	AKTYWA, OTRZYMANE ZABEZPIECZENIE I WYEMITOWANE WŁASNE DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE OGÓLEM	25 123	

Tabela 5.3. Aktywa obciążone/zabezpieczenia otrzymane i powiązane zobowiązania

		2019	
		Odpowiadające im zobowiązania, zobowiązania warunkowe lub papiery wartościowe stanowiące przedmiot udzielonej pożyczki	Aktywa, otrzymane zabezpieczenie i wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obciążone obligacje zabezpieczone i papiery wartościowe zabezpieczone aktywami
		010	030
010	Wartość bilansowa wybranych zobowiązań finansowych	18 268	25 096
011	w tym: Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	18 222	25 053
012	w tym: Umowy z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	46	43

Transakcje repo i sell-buy-back są transakcjami warunkowymi skutkującymi obciążeniem aktywów przekazanych kontrahentom jako zabezpieczenia pożyczki. Transakcje są standardowo wykorzystywane przez Bank w modelu biznesowym stosowanym w zakresie zarządzania płynnością na rynkach finansowych i w ramach obsługi potrzeb transakcyjnych instytucji finansowych będących kontrahentami Banku. Przekazywane zabezpieczenia z tytułu wycen bieżących zawartych transakcjach pochodnych stanowią standardowy mechanizm zabezpieczania ekspozycji kredytowej Banku wynikający z zawartych umów zabezpieczających i jako takie są częścią modelu biznesowego Banku związanego z aktywnością transakcyjną na rynkach finansowych.

6. Bufory kapitałowe

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR oraz ustawą o nadzorze makroostrożnościowym, instytucje finansowe mają obowiązek utrzymywania wymogu połączonego bufora ponad poziomy minimalne określone w Rozporządzeniu CRR dla:

- 1) łącznego współczynnika kapitałowego (TCR),
- 2) współczynnika kapitału Tier I (T1),
- 3) współczynnika kapitału podstawowego Tier I (CET1).

Wymóg połączonego bufora jest sumą wszystkich obowiązujących buforów, tj. bufora zabezpieczającego, bufora antycyklicznego, bufora ryzyka systemowego oraz bufora z tytułu zidentyfikowania Banku jako instytucji o znaczeniu systemowym. Bufory te muszą być pokrywane kapitałem podstawowym typu Tier I.

Bufor zabezpieczający obowiązuje wszystkie banki. Według stanu na 31 grudnia 2019 roku bufor zabezpieczający wynosił 2,5%.

Bufor antycykliczny nakładany jest w celu ograniczenia ryzyka systemowego wynikającego z cyklu kredytowego. Wprowadzany jest przez ministra właściwego ds. instytucji finansowych w okresach nadmiernego wzrostu akcji kredytowej i rozwiązywany w sytuacji jej spowolnienia. Bank wylicza wskaźnik bufora antycyklicznego w wartości wyznaczonej przez właściwy organ państwa, w którym Bank posiada ekspozycje. Według stanu na 31 grudnia 2019 roku wskaźnik bufora antycyklicznego wynosił 2,5% dla ekspozycji kredytowych na terenie Szwecji oraz na terenie Norwegii, 2% na terenie Hongkongu, 1,75% na terenie Islandii, 1,5% na terenie Słowacji i Czech, 1% na terenie Wielkiej Brytanii, Irlandii i Litwy, 0,5% na terenie Bułgarii oraz 0,25% na terenie Francji.

Grupa Kapitałowa Banku wylicza wskaźnik bufora antycyklicznego specyficznego dla danej instytucji uwzględniając w wyliczeniach wartość wszystkich ekspozycji kredytowych w innych krajach i odpowiedniej dla tych krajów wartości bufora antycyklicznego. Według stanu na 31 grudnia 2019 roku bufor antycykliczny specyficzny dla Grupy Kapitałowej Banku wynosił 0,01%.

Tabele 6.1. oraz 6.2 prezentują informację dotyczącą rozkładu geograficznego odnośnych ekspozycji kredytowych oraz kwotę bufora antycyklicznego specyficznego dla Grupy Kapitałowej Banku.

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Tabela 6.1. Rozkład geograficzny odnośnych ekspozycji kredytowych na potrzeby obliczania bufora antycyklicznego*

		2019											
		Ogólne ekspozycje kredytowe		Ekspozycja zaliczana do portfela handlowego		Ekspozycja sekurytyzacyjna		Wymogi w zakresie funduszy własnych			Wagi stosowane przy wymogu w zakresie funduszy własnych	Wskaźnik bufora antycyklicznego	
		Wartość ekspozycji według metody standardowej	Wartość ekspozycji według metody IRB	Suma dłużych i krótkich pozycji portfela handlowego	Wartość ekspozycji zaliczonych do portfela handlowego według metody modeli wewnętrznych	Wartość ekspozycji według metody standardowej	Wartość ekspozycji według metody IRB	Z czego: Ogólne ekspozycje kredytowe	Z czego: Ekspozycje zaliczone do portfela handlowego	Z czego: Ekspozycje sekurytyzacyjne			Ogółem
		010	020	030	040	050	060	070	080	090	100	110	120
010	Podział według państwa												
1	Polska	246 870	0	2 873	0	0	0	14 304	217	0	14 521	96,669216	0,00
2	Ukraina	1 789	0	0	0	0	0	143	0	0	143	0,952300	0,00
3	Luksemburg	1 669	0	0	0	0	0	134	0	0	134	0,889200	0,00
4	Hiszpania	616	0	0	0	0	0	49	0	0	49	0,327900	0,00
5	Niemcy	479	0	0	0	0	0	38	0	0	38	0,254100	0,00
6	Norwegia	394	0	0	0	0	0	31	0	0	31	0,208500	2,50
7	Holandia	249	0	0	0	0	0	20	0	0	20	0,132700	0,00
8	Bahamy	229	0	0	0	0	0	18	0	0	18	0,122000	0,00
9	Węgry	172	0	0	0	0	0	14	0	0	14	0,091500	0,00
10	Czechy	157	0	0	0	0	0	13	0	0	13	0,083300	1,50
11	Szwecja	111	0	0	0	0	0	9	0	0	9	0,059500	2,50
12	Cypr	82	0	0	0	0	0	6	0	0	6	0,040400	0,00
13	Liberia	81	0	0	0	0	0	7	0	0	7	0,043300	0,00
14	Wielka Brytania	65	0	0	0	0	0	5	0	0	5	0,031400	1,00
15	Francja	64	0	0	0	0	0	5	0	0	5	0,032500	0,25
16	Malta	30	0	0	0	0	0	4	0	0	4	0,023600	0,00
17	Szwajcaria	25	0	0	0	0	0	2	0	0	2	0,014500	0,00
18	Estonia	18	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0,009600	0,00
19	Irlandia	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,003300	1,00
20	Stany Zjednoczone	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,002400	0,00
21	Belgia	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,001800	0,00
22	Włochy	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,001200	0,00
23	Dania	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,001300	1,00
24	Australia	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000600	0,00
25	Ekwador	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000600	0,00

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

26	Korea Południowa	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000500	0,00
27	Republika Środkowoafrykańska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000100	0,00
28	Kanada	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000200	0,00
29	Rosja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000300	0,00
30	Bulgaria	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000200	0,50
31	Białoruś	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000200	0,00
32	Austria	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000100	0,00
33	Grecja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000100	0,00
34	Zjednoczone Emiraty Arabskie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000100	0,00
35	Gruzja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000100	0,00
36	Portugalia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000200	0,00
37	Finlandia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000100	0,00
38	Islandia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000100	1,75
39	Kolumbia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000100	0,00
40	Kazachstan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
41	Brazylia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
42	Moldawia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000100	0,00
43	Rumunia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000200	0,00
44	Hongkong	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000200	2,00
45	Chiny	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000100	0,00
46	Łotwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
47	Słowenia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
48	Polinezja Francuska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
49	Litwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	1,00
50	Indie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
51	Słowacja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	1,50
52	Armenia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
53	Iran	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
54	Uzbekistan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
55	Nepal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
56	Filipiny	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
57	Afganistan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
58	Uganda	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
59	Turcja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
60	Syria	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

61	Arabia Saudyjska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
62	Pakistan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
63	Irak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
64	Tadżykistan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
65	Azerbejdżan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
66	Jordania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
67	Bangladesz	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
68	Serbia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
69	Indonezja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
70	Wenezuela	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
71	Wietnam	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
72	Izrael	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
73	Tunezja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
74	Kirgistan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
75	Egipt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
76	Georgia Południowa i Sandwich Południowy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
77	Tajlandia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
78	Niue	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
79	Republika Południowej Afryki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
80	Nigeria	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
81	Algieria	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
82	Nowa Zelandia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
83	Kuba	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
84	Albania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
85	Senegal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
86	Makau	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
87	Mongolia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
88	Kenia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
89	Sri Lanka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
90	Macedonia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
91	Meksyk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
92	Etiopia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
93	Kamerun	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
94	Japonia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

95	Korea Północna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
96	Aruba	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
97	Zimbabwe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
98	Malezja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
99	Kongo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
100	Chorwacja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
101	Guernsey	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
102	Maroko	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
103	Jemen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
104	Gibraltar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
105	Tajwan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
106	Singapur	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
107	Ghana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
108	Kuwejt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
109	Bosnia i Hercegowina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
110	Panama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
111	Turkmenistan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
112	Mali	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
113	Angola	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
114	Liban	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
115	Tanzania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
116	Nowa Kaledonia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
117	Liechtenstein	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
118	Erytrea	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
119	Czarnogóra	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
120	Libia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
121	Mozambik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
122	Argentyna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
123	Sierra Leone	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
124	Laos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
125	Falklandy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
126	Paragwaj	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
127	Bahrajn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
128	Oman	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
129	Peru	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
130	Namibia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00

ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)

131	Katar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
132	Urugwaj	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
133	Gambia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
134	Benin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
135	Papua-Nowa Gwinea	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
136	Botswana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
137	Curacao	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
138	Boliwia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
139	Dominikana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
140	Sudan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
141	Surinam	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
142	Malawi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
143	Zambia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
144	Gwatemala	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
145	Wybrzeże Kości Słoniowej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
146	Dzibuti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
147	Somalia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
148	Brytyjskie Terytorium Oceanu Indyjskiego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
149	Saint Kitts i Nevis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
150	Andora	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
151	Chile	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
152	Niger	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
153	Czad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
154	Gwinea	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
155	Wyspa Bouweta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
156	Monako	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
157	Nikaragua	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000000	0,00
020	Razem	253 130		2 873				14 804	217		15 021		

* Wartość ekspozycji według metody standardowej równa 0 wynika z zaokrąglenia do mln PLN, nie jest równoznaczna z brakiem ekspozycji dla danego państwa.

Tabela 6.2. Kwota bufora antycyklicznego specyficznego dla Grupy Kapitałowej Banku

		2019	2018
010	Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	214 006	200 442
020	Specyficzny dla instytucji wskaźnik bufora antycyklicznego	0,01%	0,01%
030	Wymóg w zakresie specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego	18	11

Bufor ryzyka systemowego służy do zapobiegania i ograniczania długoterminowego ryzyka niecyklicznego lub ryzyka makroostrożnościowego, które może spowodować silne negatywne konsekwencje dla systemu finansowego i gospodarki danego kraju. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie bufora ryzyka systemowego od dnia 1 stycznia 2018 r. bufor ryzyka systemowego mający zastosowanie do ekspozycji znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wynosi 3%. Ze względu na fakt, że nie wszystkie ekspozycje Grupy Kapitałowej Banku znajdują się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bufor ryzyka systemowego dla Grupy Kapitałowej Banku, według stanu na 31 grudnia 2019 r., wynosił 2,88%.

Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym jest dodatkowym wymogiem dla instytucji mogących kreować ryzyko systemowe. Bank został zidentyfikowany jako inna instytucja o znaczeniu systemowym, na podstawie decyzji KNF z 10 października 2016 roku. W 2019 roku KNF utrzymał wobec Banku poziom bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym (O-SII) obowiązujący w 2018 roku w wysokości równoważnej 1% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko, obliczonej zgodnie z art. 92 ust. 3 rozporządzenia CRR. Bufor musi być utrzymywany zarówno w ujęciu jednostkowym, jak i skonsolidowanym.

7. Dźwignia finansowa

Grupa Kapitałowa Banku wylicza wskaźnik dźwigni, jako jedną z miar adekwatności kapitałowej.

Celem zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej jest zapewnienie właściwej relacji pomiędzy wielkością kapitału Tier I i sumą aktywów bilansowych oraz udzielonych zobowiązań pozabilansowych Banku i Grupy Kapitałowej. Sposób zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej został uregulowany w przepisach wewnętrznych Banku. Za ocenę ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej odpowiada Pion Ryzyka Bankowego (Departament Adekwatności Kapitałowej i Ryzyka Operacyjnego) oraz Departament Rachunkowości i Podatków.

Identyfikacja ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej polega na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł i czynników ryzyka oraz na określeniu jego potencjalnego wpływu na działalność Banku i Grupy Kapitałowej Banku. Dla celów pomiaru ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej, kalkuluje się wskaźnik dźwigni jako miarę kapitału Tier I podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej i wyraża wskaźnik jako wartość procentową. Według stanu na 31 grudnia 2019 roku wskaźnik dźwigni był kalkulowany w odniesieniu do definicji przejściowej kapitału Tier I (w rozumieniu rozwiązań przejściowych dotyczących złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9 na fundusze własne). Grupa kapitałowa ujawnia również (w rozdziale 7 niniejszego raportu) wskaźnik dźwigni w wartości, gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9.

Dla utrzymania wskaźnika dźwigni na akceptowalnym poziomie ustala się strategiczny limit tolerancji i wartość progową, których poziomy są regularnie monitorowane oraz weryfikowane przynajmniej raz w roku. Poziom ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej określa się jako poziom niski, gdy wartość wskaźnika dźwigni jest równa lub wyższa niż wartość progowa, poziom podwyższony, gdy wartość wskaźnika dźwigni jest poniżej wartości progowej i jest równa lub wyższa niż strategiczny limit tolerancji, zaś poziom wysoki, gdy wartość wskaźnika dźwigni jest poniżej strategicznego limitu tolerancji.

Poziom wskaźnika dźwigni jest regularnie wyliczany i raportowany. W przypadku wystąpienia wysokiego lub podwyższonego poziomu ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej przygotowuje się propozycje działań zarządczych z uwzględnieniem bieżącej sytuacji makroekonomicznej oraz kosztów związanych z proponowanymi działaniami. Określa się wpływ rekomendowanych działań zarządczych na poziom ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej. Wskaźnik dźwigni prognozowany jest w procesie planowania finansowego i uwzględnia planowane zmiany w działalności Banku i Grupy Kapitałowej Banku oraz wpływ struktury aktywów na jego poziom. Bank posiada listę potencjalnych narzędzi do wykorzystania, w przypadku zaistnienia potrzeby zwiększenia kapitału Tier I lub dostosowania struktury ekspozycji bilansowych i pozabilansowych (mianownika wskaźnika dźwigni).

W 2019 roku wartość wskaźnika dźwigni utrzymywała się powyżej limitów wewnętrznych, zewnętrznych, a także powyżej wartości minimalnych rekomendowanych przez KNF.

Tabela 7.1. Uzgodnienie pozycji aktywów wykazanych w zbadanym sprawozdaniu finansowym i ekspozycji do kalkulacji wskaźnika dźwigni [wzór LRSum]

		Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych	
		2019	2018
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	348 044	324 255
2	Korekta z tytułu jednostek objętych konsolidacją na potrzeby rachunkowości, ale nieobjętych zakresem konsolidacji regulacyjnej	-2 624	-2 110
4	Korekta z tytułu instrumentów pochodnych	2 581	2 435
5	Korekta z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (SFT)	7	7
6	Korekty z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. przekształcenie ekspozycji pozabilansowych do ich ekwiwalentu bilansowego)	18 374	14 089
7	Inne korekty	-1 764	-1 878
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	364 618	336 797

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Tabela 7.2. Wskaźnik dźwigni. Ekspozycja do obliczenia wskaźnika dźwigni w rozumieniu Rozporządzenia CRR [wzór LRCOM]

		Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych	
		2019	2018
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych i transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych)			
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych, ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	345 932	322 858
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	-3 144	-2 902
3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	342 788	319 957
Ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych			
4	Koszt odtworzenia związany z wszystkimi transakcjami na instrumentach pochodnych (tj. z pominięciem kwalifikującego się zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce)	1 242	860
5	Kwoty narzutu w odniesieniu do potencjalnej przyszłej ekspozycji związanej z wszystkimi transakcjami na instrumentach pochodnych (metoda wyceny według wartości rynkowej)	2 581	2 435
7	(Odliczenia aktywów wierzycielności w odniesieniu do zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce zapewnionego w transakcjach na instrumentach pochodnych)	-421	-567
11	Całkowite ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych (suma wierszy 4-10)	3 402	2 727
Ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych			
12	Aktywa z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto (bez uwzględnienia kompensowania), po korekcie z tytułu transakcji księgowych dotyczących sprzedaży	47	18
14	Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta w odniesieniu do aktywów z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych	7	7
16	Całkowite ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (suma wierszy 12-15a)	54	24
Inne ekspozycje pozabilansowe			
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	66 749	57 610
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	-48 375	-43 520
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17 i 18)	18 374	14 089
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej			
20	Kapitał Tier I	36 718	35 149
21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a i EU-19b)	364 618	336 797
Wskaźnik dźwigni			
22	Wskaźnik dźwigni	10,07%	10,44%
Wybór przepisów przejściowych i kwota wyłączonych pozycji powierniczych			
EU-23	Wybór przepisów przejściowych na potrzeby określenia miary kapitału	Przejściowe	Przejściowe
EU-24	Kwota wyłączonych pozycji powierniczych zgodnie z art. 429 ust. 11 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	0	0

Tabela 7.3. Ekspozycje bilansowe* [wzór LRSpl]

		Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych	
		2019	2018
EU-1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych), w tym:	345 932	322 858
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	10 144	9 317
EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego, w tym:	335 788	313 541
EU-4	Obligacje zabezpieczone	0	0
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	74 970	66 144
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego, których nie traktuje się jak państwa	11 885	10 726
EU-7	Instytucje	3 117	6 965
EU-8	Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	105 396	91 670
EU-9	Ekspozycje detaliczne	68 603	66 897
EU-10	Przedsiębiorstwa	47 330	47 223
EU-11	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	5 740	6 403
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa niegenerujące zobowiązania kredytowego)	18 746	17 512

* Ekspozycje bilansowe do wyliczania wskaźnika dźwigni w rozumieniu Rozporządzenia CRR (wyłączając instrumenty pochodne i transakcje finansowania papierów wartościowych)

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ Powszechniej
KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
(W MILIONACH ZŁOTYCH)**

W roku 2019 decyzje strategiczne miały pośredni wpływ na wielkość wskaźnika dźwigni.

Czynniki mające wpływ na wielkość wskaźnika dźwigni:

- 1) wzrost ekspozycji w wyniku:
  - a) zwiększenia wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom,
  - b) zwiększenia wartości obligacji skarbowych,
- 2) wzrost wysokości funduszy własnych w wyniku dokonania podziału zysku Banku za rok 2018 oraz z tytułu zaliczenia zysku za półrocze 2019 roku (po pomniejszeniu o przewidywane obciążenia, po uzyskaniu odpowiednich zgód KNF).

8. Kapitał wewnętrzny (filar II)

W 2019 roku Grupa Kapitałowa Banku wyznaczała kapitał wewnętrzny zgodnie z:

- 1) Rozporządzeniem CRR,
  - 2) ustawą prawo bankowe,
  - 3) Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach,
  - 4) ustawą o nadzorze makroostrożnościowym,
- oraz z przepisami wewnętrznymi Banku i Grupy Kapitałowej Banku.

Kapitał wewnętrzny to wielkość kapitału niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku i Grupy Kapitałowej Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka.

Celem szacowania kapitału wewnętrznego jest utrzymanie funduszy własnych na poziomie wynikającym ze Strategii zapewniającym bezpieczeństwo działalności przy uwzględnieniu zmian profilu i skali prowadzonej działalności oraz niekorzystnych warunków skrajnych oraz umożliwienie bardziej efektywnego zarządzania Bankiem i Grupą Kapitałową Banku nakierowanego na poprawę rentowności działalności i rentowności zainwestowanego kapitału.

Dla każdego ryzyka uznanego za istotne, Grupa Kapitałowa Banku opracowuje i stosuje odpowiednie metody jego oceny i pomiaru. Bank cyklicznie monitoruje istotność poszczególnych rodzajów ryzyka odnoszących się do działalności Banku i Grupy Kapitałowej Banku. Kapitał wewnętrzny na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka jest ustalany zgodnie z metodami określonymi w przepisach wewnętrznych.

Łączny kapitał wewnętrzny Grupy Kapitałowej Banku stanowi sumę wysokości kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia wszystkich istotnych rodzajów ryzyka, na które Bank i Grupa Kapitałowa Banku są narażone, z uwzględnieniem podmiotów objętych konsolidacją ostrożnościową. Przyjmowany do kalkulacji kapitału wewnętrznego współczynnik korelacji pomiędzy poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz poszczególnymi podmiotami Grupy Kapitałowej Banku wynosi 1.

Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka kredytowego niewypłacalności Banku wyznacza się jako wartość wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego szacowanego przy użyciu metod IRB, metody standardowej wyliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, określonych w Rozporządzeniu CRR. Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka kredytowego niewypłacalności Banku wyznacza się dla ekspozycji obciążonych ryzykiem kredytowym obejmujących pozycje bilansowe i pozabilansowe. Podmioty Grupy Kapitałowej Banku, w których ryzyko kredytowe jest istotne wyznaczają kapitał wewnętrzny na ryzyko kredytowe na podstawie wartości wymogu w zakresie funduszy własnych na ryzyko kredytowe. Łączny kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka kredytowego niewypłacalności stanowi sumę kapitału wewnętrznego ustalonego dla wyodrębnionych portfeli ekspozycji oraz podmiotów Grupy Kapitałowej Banku, w których szacuje się kapitał wewnętrzny na ryzyko kredytowe.

Kapitał wewnętrzny na ryzyko walutowych kredytów hipotecznych w Banku szacuje się na podstawie ostatniej dostępnej decyzji KNF dotyczącej dodatkowego wymogu kapitałowego na ryzyko wynikające z zabezpieczonych hipoteką walutowych kredytów i pożyczek dla gospodarstw domowych (tzw. domiar kapitałowy).

Do obliczenia kapitału wewnętrznego z tytułu ryzyka stopy procentowej stosowana jest metoda wartości zagrożonej z uwzględnieniem wyników testów warunków skrajnych, wrażliwości dochodu odsetkowego oraz poziomu przyjętych limitów i wartości progowych na ryzyko stopy procentowej.

Do obliczenia kapitału wewnętrznego ryzyka walutowego stosowana jest metoda wartości zagrożonej z uwzględnieniem wyników testów warunków skrajnych.

Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka stopy procentowej i ryzyka walutowego Grupy Kapitałowej Banku oblicza się w sposób zbliżony jak dla Banku, z uwzględnieniem specyfiki podmiotów, dla których kapitał wewnętrzny jest obliczany.

Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka płynności obejmuje oszacowany łączny koszt związany z szybkim upłynnieniem portfela papierów wartościowych w celu pokrycia stress-testowych wpływów środków oraz koszt pozyskania dodatkowych środków w celu sfinansowania aktywów płynnych w wartości brakującej do wymaganego w Banku poziomu aktywów płynnych. Łączny kapitał wewnętrzny na ryzyko płynności Grupy Kapitałowej Banku stanowi sumę kapitału wewnętrznego Banku oraz podmiotów Grupy Kapitałowej Banku, dla których ryzyko płynności zostało uznane jako istotne. Kapitał wewnętrzny dla podmiotów Grupy Kapitałowej Banku oblicza się w sposób zbliżony jak dla Banku, z uwzględnieniem ich specyfiki.

Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka operacyjnego Banku jest równy poziomowi ryzyka operacyjnego Banku obliczonemu przy wykorzystaniu podejścia AMA oraz BIA. Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka operacyjnego podmiotów Grupy Kapitałowej Banku przyjmowany jest dla podmiotów Grupy Kapitałowej Banku objętych konsolidacją ostrożnościową, które oceniły ryzyko operacyjne jako istotne - w wysokości kapitału oszacowanego przez te podmioty.

Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka biznesowego Banku wyznacza się na podstawie analizy historycznej zmienności odchyleń zrealizowanych przychodów biznesowych netto od wartości prognozowanych zgodnie z koncepcją wyniku narażonego na ryzyko (Earnings at Risk) oraz jakościowej oceny ryzyka biznesowego.

Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka biznesowego podmiotów Grupy Kapitałowej Banku przyjmowany jest dla podmiotów Grupy Kapitałowej Banku, które oceniły ryzyko biznesowe jako istotne. Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka biznesowego Grupy Kapitałowej Banku wyznacza się jako sumę kapitału wewnętrznego Banku oraz kapitałów wewnętrznych podmiotów Grupy Kapitałowej Banku.

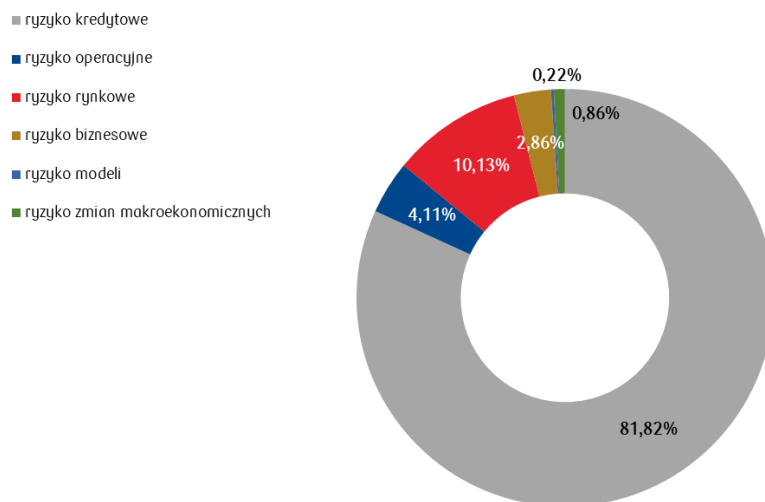
Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka zmian makroekonomicznych Bank i podmioty Grupy Kapitałowej, w których ryzyko zmian makroekonomicznych jest istotne, wyznaczają na podstawie wyników kompleksowych testów warunków skrajnych i jest równy średniej arytmetycznej z kwot łącznego wymogu w zakresie funduszy własnych w scenariuszu szokowym, które powodują obniżenie łącznego współczynnika kapitałowego TCR poniżej poziomu wynikającego ze scenariusza bazowego, wyliczonych na cztery kolejne kwartały.

Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka modeli Banku i podmiotów Grupy Kapitałowej wyznaczany jest na podstawie wskaźnika określającego wysokość kapitału wewnętrznego na pokrycie ryzyka modeli w zależności od poziomu ryzyka modeli.

Poniższy wykres obrazuje strukturę kapitału wewnętrznego, w podziale na poszczególne rodzaje ryzyka, oszacowaną na 30 września 2019 roku dla Grupy Kapitałowej Banku.

Wykres 8.1. Struktura kapitału wewnętrznego Grupy Kapitałowej Banku według stanu na 31.12.2019 roku

Alokacja łącznego kapitału wewnętrznego jest przeprowadzana w podziale na obszary biznesowe, segmenty klienta oraz podmioty Grupy Kapitałowej Banku.

9. Adekwatność kapitałowa

Adekwatność kapitałowa to proces mający na celu zapewnienie, iż poziom ryzyka, które Bank oraz Grupa Kapitałowa Banku podejmują w związku z rozwojem działalności biznesowej, może zostać pokryty posiadanym kapitałem, biorąc pod uwagę określony poziom tolerancji na ryzyko oraz horyzont czasowy. Proces zarządzania adekwatnością kapitałową obejmuje w szczególności przestrzeganie obowiązujących regulacji organów nadzoru i kontroli, a także określonego w Banku oraz Grupie Kapitałowej Banku poziomu tolerancji na ryzyko oraz proces planowania kapitałowego, w tym politykę dotyczącą źródeł pozyskiwania kapitału.

Podstawowe regulacje obowiązujące w procesie oceny adekwatności kapitałowej to:

- 1) Rozporządzenie CRR,
- 2) ustawa prawo bankowe,
- 3) ustawa o nadzorze makroostrożnościowym,
- 4) Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z 6 marca 2017 roku. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach.

Celem zarządzania adekwatnością kapitałową jest utrzymywanie, w sposób ciągły, funduszy własnych na poziomie adekwatnym do skali oraz profilu ryzyka działalności Banku i Grupy Kapitałowej Banku.

Zarządzanie adekwatnością kapitałową Grupy Kapitałowej Banku obejmuje:

- 1) określanie oraz realizację pożądaných przez Bank celów kapitałowych,
- 2) identyfikację i monitorowanie istotnych rodzajów ryzyka,
- 3) pomiar lub szacowanie kapitału wewnętrznego na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka oraz łącznego kapitału wewnętrznego,
- 4) ustalanie wewnętrznych limitów na poziom adekwatności kapitałowej,
- 5) prognozowanie, monitorowanie oraz raportowanie poziomu i struktury kapitału własnego oraz adekwatności kapitałowej,
- 6) zarządzanie strukturą bilansu pod kątem optymalizacji jakości posiadanych przez Bank funduszy własnych,
- 7) kapitałowe działania awaryjne,
- 8) testy warunków skrajnych,
- 9) planowanie i alokację wymogu w zakresie funduszy własnych oraz kapitału wewnętrznego na obszary biznesowe i segmenty klienta w Banku oraz poszczególne podmioty Grupy Kapitałowej Banku,
- 10) ocenę rentowności obszarów biznesowych i segmentów klienta.

Miarami adekwatności kapitałowej są:

- 1) łączny współczynnik kapitałowy (TCR),
- 2) współczynnik kapitału Tier 1 (T1),
- 3) współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 (CET1),
- 4) relacja funduszy własnych do kapitału wewnętrznego,
- 5) wskaźnik dźwigni,
- 6) wskaźnik MREL w relacji do funduszy własnych i zobowiązań ogółem.

Celem monitorowania poziomu miar adekwatności kapitałowej jest określenie stopnia spełniania norm nadzorczych oraz identyfikacja przypadków wymagających uruchomienia kapitałowych działań awaryjnych lub planu ochrony kapitału.

Zgodnie z art. 92 Rozporządzenia CRR, minimalny poziom współczynników kapitałowych utrzymywanych przez Grupę Kapitałową Banku wynosi:

- 1) łączny współczynnik kapitałowy (TCR) – 8,0%,
- 2) współczynnik kapitału Tier 1 (T1) – 6,0%,
- 3) współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 (CET1) – 4,5%.

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR oraz ustawą o nadzorze makroostrożnościowym, Grupa Kapitałowa Banku ma obowiązek utrzymywania wymogu połączonego bufora, który stanowi sumę obowiązujących buforów. Szczegółowe informacje dotyczące buforów kapitałowych zostały przedstawione w rozdziale 6 niniejszego Raportu.

Dodatkowo, Bank i Grupa Kapitałowa są zobowiązane utrzymywać fundusze własne na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z zabezpieczonych hipoteką walutowych kredytów i pożyczek dla gospodarstw domowych, tzw. domiar kapitałowy:

- 1) dla łącznego współczynnika kapitałowego: 0,40% dla Banku i 0,36% dla Grupy Kapitałowej Banku,
- 2) dla współczynnika kapitału Tier 1: 0,30% dla Banku i 0,27% dla Grupy Kapitałowej Banku oraz
- 3) dla współczynnika kapitału podstawowego Tier 1: 0,23% dla Banku i 0,20% dla Grupy Kapitałowej Banku.

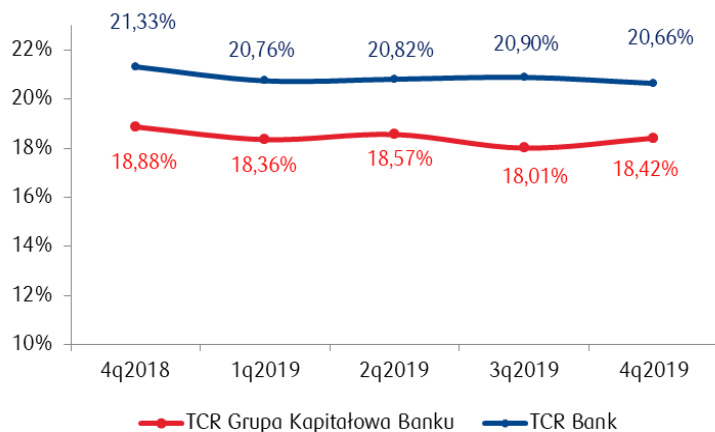
Ponadto, 4 listopada 2019 roku, Grupa Kapitałowa otrzymała pismo od Bankowego Funduszu Gwarancyjnego dotyczące planu dojścia do wymogu minimalnego poziomu funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji (MREL). Określona dla Banku na poziomie skonsolidowanym wysokość MREL wynosi 14,376% sumy funduszy własnych i zobowiązań ogółem („TLOF”), co odpowiada 22,807% kwoty ekspozycji na ryzyko („TRE”). Wymóg ten powinien zostać spełniony od 1 stycznia 2023 r. BFG wskazał ścieżkę dojścia do docelowego poziomu MREL, z której wynika, że na koniec 2019 roku wysokość MREL w relacji do TLOF wynosi 9,316% na poziomie skonsolidowanym, co odpowiada 14,779% TRE. Na dzień 31.12.2019 r. wartość wskaźnika MREL Banku na poziomie skonsolidowanym wyniosła 11,665% w relacji do TLOF oraz 18,419% w relacji do TRE, istotnie przewyższając wskazane przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny poziomy przejściowe.

Bank spełnia wymogi KNF w zakresie minimalnych współczynników kapitałowych.

Grupa Kapitałowa Banku utrzymała w 2019 roku i w 2018 roku bezpieczną bazę kapitałową, powyżej limitów nadzorczych i regulacyjnych.

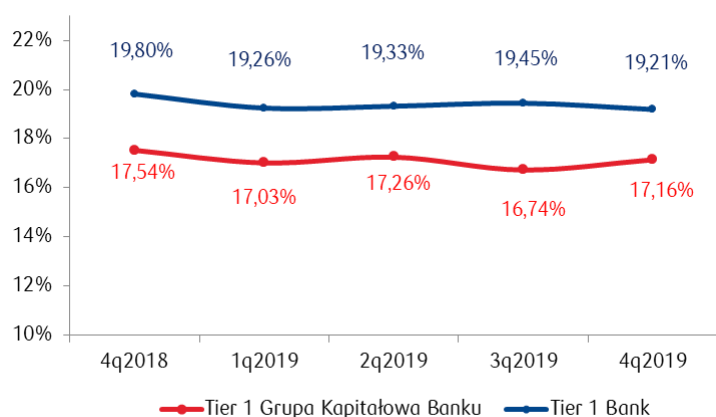
Poniższy wykres prezentuje zmiany poziomu łącznego współczynnika kapitałowego Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku.

Wykres 9.1. Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)

Poniższy wykres prezentuje zmiany poziomu współczynnika kapitału Tier I (współczynnika kapitału podstawowego Tier I)¹¹ Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku.

Wykres 9.2. Współczynnik kapitału Tier I (T1)/Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (CET1)

W 2019 roku wartość miar adekwatności kapitałowej utrzymywała się powyżej limitów wewnętrznych i zewnętrznych.

¹¹ Współczynnik kapitału Tier I oraz współczynnik kapitału podstawowego Tier I w Banku oraz Grupie Kapitałowej Banku są sobie równe.

9.1. Wpływ standardów rachunkowości MSSF 9 na adekwatność kapitałową

Od 1 stycznia 2018 obowiązuje standard rachunkowości MSSF 9 Instrumenty finansowe, który zastąpił standard MSR 39 Instrumenty finansowe. Zmianie uległy klasyfikacja i wycena instrumentów finansowych, rozpoznawanie i kalkulacja utraty ich wartości oraz rachunkowość zabezpieczeń.

Wpływ wdrożenia MSSF 9 na fundusze własne i mierniki adekwatności kapitałowej reguluje Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady 2017/2395¹². Zgodnie z tą regulacją banki mogą stosować przepisy przejściowe w zakresie funduszy własnych i powiększać kapitał podstawowy Tier I związany z wdrożeniem nowego modelu utraty wartości w okresie kolejnych 5 lat od daty 1 stycznia 2018 roku, przy czym współczynnik korygujący maleje z okresu na okres. Bank zdecydował się na pełne zastosowanie przepisów przejściowych i rozłożenie w czasie wpływu korekt z tytułu wdrożenia MSSF 9 na fundusze własne i mierniki adekwatności kapitałowej.

Grupa Kapitałowa zdecydowała się na pełne zastosowanie przepisów przejściowych i rozłożenie w czasie wpływu korekt z tytułu wdrożenia MSSF 9 na fundusze własne i mierniki adekwatności kapitałowej.

Tabela 9.1. Porównanie funduszy własnych, współczynnika kapitałowego oraz wskaźnika dźwigni finansowej Grupy Kapitałowej Banku z uwzględnieniem i bez uwzględnienia zastosowania rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 i analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów [wzór MSSF 9-FL]

	31.12.2019	30.09.2019	30.06.2019	31.03.2019	
Dostępny kapitał (kwoty)					
1	Kapitał podstawowy Tier 1 (CET1)	36 717	35 748	35 643	34 792
2	Kapitał podstawowy Tier 1 (CET1), gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	35 687	34 773	34 668	34 024
3	Kapitał Tier 1	36 717	35 748	35 643	34 792
4	Kapitał Tier 1, gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	35 687	34 773	34 668	34 024
5	Łączny kapitał	39 417	38 448	38 343	37 492
6	Łączny kapitał, gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	38 387	37 473	37 368	36 724
Aktywa ważne ryzykiem (kwoty)					
7	Aktywa ważne ryzykiem ogółem	214 006	213 532	206 463	204 250
8	Aktywa ważne ryzykiem ogółem, gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	213 152	212 632	205 739	203 529
Współczynniki kapitałowe					
9	Kapitał podstawowy Tier 1 (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko)	17,16%	16,74%	17,26%	17,03%
10	Kapitał podstawowy Tier 1 (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko), gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	16,74%	16,35%	16,85%	16,72%
11	Kapitał Tier 1 (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko)	17,16%	16,74%	17,26%	17,03%
12	Kapitał Tier 1 (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko), gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	16,74%	16,35%	16,85%	16,72%
13	Łączny kapitał (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko)	18,42%	18,01%	18,57%	18,36%
14	Łączny kapitał (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko), gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	18,01%	17,62%	18,16%	18,04%
Wskaźnik dźwigni finansowej					
15	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	364 618	355 640	342 303	338 990
16	Wskaźnik dźwigni finansowej	10,07%	10,05%	10,41%	10,26%
17	Wskaźnik dźwigni finansowej, gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	9,81%	9,80%	10,15%	10,06%

¹² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2395 z 12 grudnia 2017 r. zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do rozwiązań przejściowych dotyczących złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9 na fundusze własne oraz dotyczących traktowania jako duże ekspozycje niektórych ekspozycji wobec podmiotów sektora publicznego denominowanych w walucie krajowej dowolnego państwa członkowskiego.

10. Polityka wynagrodzeń

Podstawową regulacją wewnętrzną w zakresie polityki wynagradzania stanowi Polityka wynagradzania Pracowników Banku i Grupy Kapitałowej PKO BP (Polityka) przyjęta uchwałą Zarządu Banku nr 303/C/2019 i zatwierdzona uchwałą Rady Nadzorczej nr 70/2019 z 12 sierpnia 2019 roku.

Polityka zapewnia spójny system wynagradzania poprzez:

- 1) stosowanie systemu wynagradzania zgodnego z trendami rynkowymi,
- 2) pozyskiwanie optymalnych kandydatów do pracy,
- 3) dostosowanie mechanizmów narzędzi i poziomów wynagrodzeń do strategii i celów Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku,
- 4) uwzględnienie możliwości Grupy Kapitałowej Banku w zakresie kształtowania pożądanych mechanizmów i poziomów wynagrodzeń,
- 5) kształtowanie płac stałych w oparciu o wartościowanie stanowisk pracy,
- 6) kształtowanie struktury wynagrodzenia na podstawie osiągniętych efektów pracy i oceny kompetencji pracowników,
- 7) budowanie w pracownikach odpowiedzialności za realizowane zadania oceniane w oparciu o zobiektywizowane kryteria,
- 8) zagwarantowanie, że zmienne składniki wynagrodzeń będą tak sparametryzowane, żeby uwzględniały koszt ryzyka, koszt kapitału i ryzyko płynności Banku i Grupy Kapitałowej Banku w perspektywie długoterminowej,
- 9) zapewnienie, aby pieniężne lub niepieniężne formy wynagrodzenia nie zachęcały osób zaangażowanych do faworyzowania własnych interesów lub interesów Banku i podmiotów Grupy Kapitałowej Banku ze szkodą dla klientów.

ZUZP zawarty 28 marca 1994 roku (z późn. zm.) z zakładowymi organizacjami związków zawodowych stanowi podstawę przyznawania pracownikom Banku następujących składników wynagrodzeń:

- 1) wynagrodzenie zasadnicze,
- 2) dodatki za pracę w godzinach nadliczbowych oraz w warunkach szczególnie uciążliwych i szkodliwych dla zdrowia,
- 3) premie i nagrody za szczególne osiągnięcia w pracy zawodowej.

Wynagrodzenia zasadnicze oraz przyznawane pracownikom świadczenia dodatkowe są kształtowane w oparciu o wartościowanie stanowisk pracy (kategorie zaszerogowania przypisane do poszczególnych stanowisk) oraz analizę wynagrodzeń rynkowych w sektorze bankowym.

Polityka wynagrodzeń w Banku jest spójna z zasadami należytego i skutecznego zarządzania ryzykiem, co corocznie jest potwierdzane oceną przeprowadzaną we współpracy z zewnętrznym doradcą pod kątem oceny realizacji celów polityki, w szczególności długoterminowego wzrostu wartości dla akcjonariuszy i stabilności funkcjonowania Banku. Polityka nie zachęca do podejmowania nadmiernego ryzyka i biorąc pod uwagę sytuację finansową Banku, ma zrównoważony charakter, wspomaga realizację celów strategicznych Banku oraz jego długoterminowy rozwój. Powyższa ocena została zawarta w Projekcie Raportu „Ocena Funkcjonowania Polityki Wynagradzania w PKO Banku Polskim SA w 2019 roku”, który będzie przedstawiany Komitetowi Nominacji i Wynagrodzeń Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego.

W 2019 roku miały miejsce zmiany polegające na przyjęciu przez Zarząd oraz zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą Polityki Wynagradzania Pracowników Banku i Grupy Kapitałowej PKO BP SA” polegające w szczególności na:

1. Wprowadzeniu kwotowego określenia wynagrodzeń członków zarządów Banku i Podmiotów Grupy Kapitałowej Banku,
2. Dokonaniu zmiany w parametrach odroczeń dla szczególnie dużych kwot wynagrodzeń zmiennych członków zarządów i MRT,
3. Doprecyzowaniu sposobu liczenia maksymalnego dopuszczalnego wynagrodzenia zmiennego członków zarządów i MRT pracujących lub pełniących funkcję przez okres krótszy niż rok,
4. Wprowadzeniu postanowień, zgodnie z którymi członkowie zarządów Banku i Podmiotów Grupy Kapitałowej Banku mają prawo do PPE na zasadach przewidzianych dla pracowników,
5. Dodaniu postanowienia wyłączającego prawo do odpraw w przypadku podjęcia pracy lub świadczenia usług na rzecz innego Podmiotu Grupy Kapitałowej Banku. Analogiczne zapisy zostały dodane w kontekście braku prawa do odszkodowania z tytułu zakazu konkurencji.

10.1. Zmienne składniki wynagrodzeń członków Zarządu i kluczowych menedżerów o wysokim wpływie na profil ryzyka banku - Material Risk Takers (MRT)

Zgodnie z wymogami dyrektywy CRD IV i Rozporządzenia nr 604/2014 z 4 marca 2014 roku¹³ oraz rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach (Dz.U z 2017 r. poz.637), Bank na bieżąco aktualizuje wdrożone w 2012 roku dla MRT zasady ustalania zmiennych składników wynagrodzeń (premi i nagród), poprzez uchwały:

- 1) Rady Nadzorczej w sprawie „Polityki wynagradzania Pracowników Banku i Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA”, oraz w sprawie „Zasad zatrudniania i wynagradzania członków Zarządu”,
- 2) Zarządu w sprawie „Zasad wynagradzania pracowników, których działalność ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku – Material Risk Takers w Banku”.

Wykaz MRT niebędących członkami Zarządu ustala Zarząd w oparciu o kryteria jakościowe i ilościowe ustalania kategorii pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka, wymienione w Rozporządzeniu 604/2014. Na podstawie wyżej wymienionych kryteriów za MRT uznaje się w szczególności:

- 1) kadrę kierowniczą wyższego szczebla odpowiedzialną za istotne jednostki gospodarcze, za zarządzanie określonymi kategoriami ryzyka oraz za funkcje kontrolne,
- 2) stanowiska odpowiedzialne za zapewnianie wsparcia wewnętrznego, które mają decydujące znaczenie dla prowadzenia działalności, narażając Bank na istotne ryzyko operacyjne i inne rodzaje ryzyka,
- 3) stanowiska generujące ryzyko kredytowe i ryzyko rynkowe wyodrębnione przy użyciu kryteriów opartych na limitach uprawnień,

¹³ Rozporządzenie delegowane nr 604/2014 z 4 marca 2014 roku uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych w odniesieniu do kryteriów jakościowych i właściwych kryteriów ilościowych ustalania kategorii pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka instytucji (RTS).

- 4) stanowiska, na których zatrudnieni pracownicy otrzymali łączne wynagrodzenie, które przekracza odpowiedni próg określony przepisami (o ile pracownicy w rzeczywistości mają istotny wpływ na profil ryzyka),
- 5) stanowiska, na których zatrudnieni pracownicy mieszczą się w tym samym przedziale wynagrodzeń, co kadra kierownicza wyższego szczebla i osoby podejmujące ryzyko działalności (o ile mają istotny wpływ na profil ryzyka).

W 2019 roku odrębne regulacje ustalające zasady zmiennych składników wynagrodzeń dla stanowisk Material Risk Takers funkcjonowały także w wybranych podmiotach Grupy Kapitałowej Banku. Zasady zmiennych składników wynagrodzeń dla członków zarządu obowiązywały w: PKO Banku Hipotecznym SA, PKO BP BANKOWYM PTE SA, PKO Leasing SA, PKO Towarzystwie Ubezpieczeń SA oraz PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA, PKO Faktoring SA, PKO Towarzystwie Funduszy Inwestycyjnych SA, Kredobanku SA na Ukrainie. Jednocześnie w ww. Podmiotach Grupy Kapitałowej zasadami zmiennych składników wynagrodzeń powinni być objęci pracownicy na wybranych stanowiskach kierowniczych, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka wyżej wymienionego Podmiotu, a przez to Grupy.

10.1.1. Proces ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń MRT

Przy opracowywaniu przepisów wewnętrznych Banku dotyczących zmiennych składników wynagrodzeń, brali udział eksperci i kadra menedżerska Banku z Departamentu Zarządzania Personelem i Efektywnością (zasady premiowania i nagradzania), Departamentu Spraw Pracowniczych (prawo pracy), Departamentu Planowania i Kontrolingu (planowanie, nakładanie i rozliczanie celów finansowych).

W zakresie przygotowania pierwszego projektu Polityki Bank korzystał z usług konsultanta zewnętrznego, firmy doradczej PwC Polska. Przy kolejnej aktualizacji Polityki Bank wspierała firma doradcza EY Polska. Obecnie Politykę ocenia i modyfikuje Rada Nadzorcza na podstawie rekomendacji Zarządu z wykorzystaniem opinii Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń oraz ds. Ryzyka.

10.1.2. Komitet ds. Nominacji i Wynagrodzeń (KNIWRN)

W Banku funkcjonuje KNIWRN mający na celu wspieranie Rady Nadzorczej w wykonywaniu jej statutowych obowiązków oraz zadań wynikających z przepisów prawa. KNIWRN tworzą członkowie Rady Nadzorczej Banku. (Tabela 10.1).

Tabela 10.1. Członkowie Rady Nadzorczej Banku tworzący KNIWRN

2019	
Imię i nazwisko	Funkcja
Piotr Sadownik	Przewodniczący Komitetu
Grażyna Ciurzyńska	Wiceprzewodniczący Komitetu
Wojciech Jasiński	Członek Komitetu
Elżbieta Mączyńska-Ziemacka	Członek Komitetu

KNIWRN wydaje opinie na temat Polityki wynagrodzeń wysokości i składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku, w tym wynagrodzeń zasadniczych i zmiennych członków Zarządu.

KNIWRN odpowiada w szczególności za realizację następujących zadań:

- 1) dokonywanie okresowego przeglądu polityki wynagradzania osób zajmujących stanowiska kierownicze Banku oraz przedstawianie wyników z przeglądu Radzie Nadzorczej,
- 2) przedstawianie Radzie Nadzorczej propozycji zasad wynagradzania członków Zarządu,
- 3) opiniowanie, podlegających zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą, ogólnych zasad polityki wynagradzania osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku,
- 4) opiniowanie raportu z przeprowadzonego przez Departament Audytu Wewnętrznego, przeglądu wdrożenia polityki wynagrodzeń,
- 5) przygotowanie projektu raportu z oceny funkcjonowania polityki wynagradzania w Banku, który jest przedstawiany Walnemu Zgromadzeniu przez Radę Nadzorczą.

W 2019 roku odbyło się łącznie 5 posiedzeń Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń.

10.1.3. Najważniejsze informacje na temat cech charakterystycznych systemu zmiennych składników wynagrodzeń MRT

Polityka wynagradzania Pracowników Banku i Grupy Kapitałowej Banku oraz obowiązujące w spółkach regulacje dotyczące wynagrodzeń opisują tryb przyznawania MRT zmiennych składników wynagrodzeń powiązanych z wynikami i efektami pracy, w tym nagród za szczególne osiągnięcia w pracy oraz premii.

Podstawą przyznania zmiennych składników wynagrodzeń są przede wszystkim cele premiowe nadawane w ramach zarządzania przez cele - *Management by Objectives (MbO)*.

Zasady zawarte w Polityce wskazują, że nadawane cele mają zagwarantować uwzględnienie cyklu koniunkturalnego Banku oraz ryzyka związanego z prowadzoną przez Bank działalnością - mogą dotyczyć w szczególności wyników Grupy Kapitałowej Banku, wskaźnika C/I Grupy Kapitałowej Banku, wskaźnika ROE Grupy Kapitałowej Banku. Ponadto w notach MRT uwzględnia się wyniki na działalności biznesowej poszczególnych obszarów oraz realizację projektów wspierających strategię. Ryzyko uwzględniane jest poprzez zarówno ustalenie odpowiednich, wrażliwych na ryzyko kryteriów oceny efektywności pracy, jak i redukcję lub brak wynagrodzenia zmiennego w przypadku pogorszonych wyników finansowych, straty lub pogorszenia innych zmiennych wskaźników (w tym stosowanie tzw. malusa w odniesieniu do odroczonego na trzy lata części wynagrodzeń zmiennych).

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
(W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Kryteria oceny realizacji celów przez osobę zajmującą stanowisko MRT, w tym członka Zarządu, obejmują m.in.:

- 1) wpływ na łączny współczynnik kapitałowy i kapitał własny Banku tak, aby wypłata wynagrodzenia zmiennego nie ograniczała możliwości ich wzmocnienia,
- 2) wynik Banku w obszarze odpowiedzialności danej osoby, z uwzględnieniem wyników całego Banku.

W konstrukcji struktury mierników efektywności zestawione są różne rodzaje KPI, w szczególności wskaźniki ilościowe i efektywnościowe spójne ze specyfiką organizacji. Wszystkie mierniki efektywnościowe są sparаметryzowane i mają charakter mierzalny. Z uwagi na charakter danego stanowiska kierowniczego, określana jest różna proporcja udziału poszczególnych celów w łącznej ocenie poprzez nadanie wag dla wyżej wymienionych rodzajów KPI. Zastosowano odpowiedzialność za długoterminowe wyniki finansowe korygowane o ryzyko i koszty z różną konstrukcją celu w zależności od specyfiki realizowanych zadań. Stanowiska odpowiedzialne za funkcje kontrolne rozliczane są z celów niezależnych od wyników kontrolowanych struktur.

Zmienne składniki wynagrodzeń za dany okres oceny (rok kalendarzowy) przyznawane są, po rozliczeniu celów premiovych, w formie:

- 1) nieodroczonej – w wysokości 60% wynagrodzenia zmiennego (w pierwszym roku po okresie oceny),
  - 2) odroczonej – w wysokości 40% wynagrodzenia zmiennego (w równych ratach w kolejnych trzech latach po pierwszym roku po okresie oceny),
- przy czym zarówno wynagrodzenie nieodroczone, jak i odroczone, jest przyznawane w równych częściach w formie gotówkowej oraz w formie instrumentu finansowego, tj. akcji fantomowych (których przeliczenie na gotówkę według aktualizowanego kursu cen akcji Banku jest dokonywane po okresie retencyjnym, a w przypadku wynagrodzenia odroczonego – po okresie odroczenia).

Zgodnie z Polityką wynagradzania w przypadku, gdyby kwota wynagrodzenia zmiennego za dany rok przekroczyła 700 tys. PLN, odroczeniu podlega 280 tys. PLN plus 60% z nadwyżki ponad kwotę 700 tys. PLN.

Co do zasady 50% każdego składnika wynagrodzeń zmiennych MRT powiązane jest z wartością akcji fantomowych opartych na kursie akcji Banku zmieniającym się w czasie. Zgodnie z wymogami prawa, w PKO Banku Hipotecznym SA instrumenty finansowe są powiązane z wartością księgową aktywów netto, w Kredobank SA – z wartością kapitału własnego, a w PKO TFI SA – z wartością jednostek funduszy inwestycyjnych.

Zgodnie z przyjętą w GK Polityką wynagradzania wynagrodzenia zmienne w PKO Banku Polskim SA nie mogą przekroczyć 100% rocznego wynagrodzenia stałego, a w ww. spółkach GK 50% wynagrodzenia stałego.

Każdy z naliczonych składników wynagrodzenia zmiennego może zostać obniżony w następująco:

- 1) naruszenia obowiązków pracowniczych,
- 2) uchybień w przestrzeganiu przepisów prawa lub standardów obsługi klientów,
- 3) nieprawidłowego wykonywania wyznaczonych zadań służbowych,
- 4) zachowań w stosunku do innych pracowników naruszających zasady współżycia społecznego.

Kwota premii:

- 1) członka Zarządu może zostać skorygowana na minus lub na plus o określony wskaźnik – w zależności od osiągniętych wyników Banku określonych w rocznej Nocie Banku (zestaw kluczowych wskaźników zarządczych określonych na dany rok kalendarzowy),
- 2) MRT nie będącego członkiem Zarządu może zostać skorygowana na plus o określony wskaźnik w zależności od wyników Banku określonych w rocznej Nocie Banku.

W przypadku członków Zarządu warunkiem przyznania i uruchomienia wypłat wynagrodzeń zmiennych jest zatwierdzenie przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy sprawozdania finansowego za dany okres oceny. Rada Nadzorcza w stosunku do członków Zarządu oraz Zarząd w stosunku do osób na stanowiskach kierowniczych może także przed każdą wypłatą wynagrodzeń zmiennych podjąć decyzję o ewentualnym proporcjonalnym ograniczeniu wysokości środków na te wynagrodzenia uwzględniając:

- 1) wpływ na, łączny współczynnik kapitałowy i kapitał własny Banku, aby wypłata wynagrodzenia zmiennego nie ograniczała możliwości ich wzmocnienia,
- 2) wpływ na koszt kapitału, by wypłata wynagrodzenia zmiennego nie ograniczała możliwości zachowania odpowiedniej bazy kapitałowej,
- 3) pożądany profil ryzyka Banku,
- 4) wyniki finansowe Banku w odniesieniu do długoterminowych planów rozwoju.

W przypadku:

- 1) znacznego pogorszenia się wyników Banku,
  - 2) ustalenia, że nastąpiła znacząca negatywna zmiana w kapitale własnym,
  - 3) naruszenia przez MRT przepisu prawa lub popełnienia przezeń istotnych błędów,
  - 4) korekty realizacji i stopnia realizacji wyników lub celów MRT,
  - 5) pogorszenia wyników nadzorowanych lub kierowanych przez wyżej wymienione osoby struktur,
  - 6) przyznania wynagrodzenia zmiennego na podstawie nieprawidłowych, wprowadzających w błąd informacji lub w wyniku oszustwa MRT,
- możliwe jest zastosowanie – odpowiednio przez Radę Nadzorczą lub Zarząd – rozwiązania typu malus obniżającego wielkość należnego wynagrodzenia zmiennego odroczonego w kolejnych okresach rozliczeniowych.

Material Risk Takers (z wyłączeniem Członków Zarządu Banku) mogą korzystać z finansowanej przez Bank opieki medycznej, funduszu świadczeń socjalnych. Material Risk Takers (włącznie z Członkami Zarządu Banku) mogą korzystać z PPE.

W przypadku przyznania MRT odprawy związanej z odwołaniem z pełnienia funkcji powiązanej z rozwiązaniem stosunku pracy (innej niż wynikająca z powszechnie obowiązujących przepisów prawa) jej wysokość odzwierciedla ocenę pracy w ciągu ostatnich trzech lat zatrudnienia. Przy tym regulacje Banku określają maksymalną wysokość odpraw. Odprawa przysługuje członkowi Zarządu Banku pod warunkiem pełnienia funkcji członka Zarządu przez okres co najmniej dwunastu miesięcy przed rozwiązaniem wyżej wymienionej umowy. Odprawa MRT może być przyznana pod warunkiem zatrudnienia na stanowisku MRT przez okres co najmniej dwunastu miesięcy przed rozwiązaniem umowy o pracę.

Członkowie Zarządu i wybrani MRT objęci są ponadto umowami o zakazie konkurencji, które z tytułu powstrzymania się przed zatrudnieniem w firmie konkurencyjnej po zakończeniu zatrudnienia w Banku, przewidują wypłaty odszkodowań – maksymalnie przez okres sześciu miesięcy, w wysokości do 100% wynagrodzenia stałego wynikającego z umowy.

Opublikowanie danych ilościowych w zakresie zmiennych składników wynagrodzeń planowane jest w czerwcu 2020 roku.

10.2. Zmienne składniki wynagrodzeń pracowników niebędących Material Risk Takers

10.2.1. Premie

W PKO Banku Polskim SA funkcjonuje system premiowania, w którym wysokość premii jest powiązana z poziomem realizacji postawionych celów, składający się z czterech filarów:

- 1) MbO (Zarządzanie przez Cele) - obejmuje stanowiska kadry menedżerskiej i stanowiska eksperckie, na których są realizowane cele kluczowe dla Banku. MbO ma charakter premii zależnej od jakości i stopnia realizacji przypisanych celów,
- 2) PPBiz (Program Premii Biznesowych) - jest filarem premiowym, w którym premia zależy od stopnia wykonania konkretnych zadań sprzedażowych lub efektywnościowych. Jest skierowany do stanowisk poza oddziałami i ROD, na których jest realizowana sprzedaż produktów finansowych lub prowadzona jest inna działalność biznesowa (w szczególności restrukturyzacja i windykacja), w tym o stanowisk w formacjach będących jednostkami Banku,
- 3) SPS (System Premiowania Sprzedaży) - jest skierowany do stanowisk w oddziałach detalicznych, na których realizowana jest sprzedaż produktów bankowych,
- 4) SPW (System Premiowy Wsparcia) - obejmuje pozostałych pracowników, których stanowiska nie podlegają pod filar MbO, PPBiz albo SPS.

Cele premiowe pracowników pozostają powiązane z kluczowymi wskaźnikami zarządczymi Banku uwzględnianymi w celach premiowych nakładanych na poszczególne jednostki Banku. Zasada kaskady ujęta w zasadach premiowania, której przestrzeganie jest monitorowane, wymaga przypisywania celów do pracowników zatrudnionych w ramach poszczególnych struktur.

Dodatkowo każdy cel jest stawiany zgodnie z zasadą SMART (S-specyficzny, M-mierzalny, A-ambitny, R-realny, T-terminowy), co również podlega cyklicznemu monitorowaniu.

10.2.2. Nagrody

Niezależnie od systemu premiowego funkcjonuje system nagradzania pracowników Banku. Regulamin Nagradzania Pracowników PKO Banku Polskiego umożliwia tworzenie w Banku funduszu nagród z przeznaczeniem na:

- 1) indywidualne uznaniowe nagrody dla pracowników Banku uzyskujących wyróżniające wyniki w pracy zawodowej lub za osiągnięcia, w wyniku których uzyskano efekty ważne dla Banku,
- 2) nagrody dla pracowników rekomendujących kandydatów do pracy w Banku,
- 3) działania związane z retencją pracowników zajmujących istotne stanowiska.

10.2.3. Pozapłatcowe świadczenia przysługujące pracownikom Banku

Oferowane w Banku i Grupie Kapitałowej świadczenia dodatkowe stanowią przejaw dbałości o szeroko pojętą satysfakcję pracowników. Gama oferowanych świadczeń dodatkowych jest szeroka. Dla Banku istotne jest ponadto dostosowanie oferowanych pracownikom świadczeń do trendów na rynku pracy, gdyż działania w tym zakresie są ściśle powiązane z kreowaniem wizerunku Banku, jako pracodawcy. Główne świadczenia dodatkowe udostępnione pracownikom to:

10.2.3.1 Opieka medyczna

Bank zapewnia pracownikom dodatkową opiekę medyczną, przysługującą pracownikom wg zróżnicowanych pakietów świadczeń, dla określonych grup stanowisk pracy. Wszyscy pracownicy mają możliwość korzystania nieodpłatnie z konsultacji lekarskich lekarzy wszystkich specjalności i szerokiego zakresu badań diagnostycznych. Pracownicy mają również możliwość korzystania z programu profilaktycznego „Zdrowie jak w Banku”, ukierunkowanego na wczesne wykrywanie chorób i promowanie zdrowego stylu życia. W ramach profilaktyki zdrowia w Banku pracownicy mogą raz w roku skorzystać z przeglądu stanu zdrowia. Pracownikom udostępniane są dodatkowe materiały dotyczące dbania o zdrowie, a we współpracy z dostawcą organizowane są konkursy promujące postawy prozdrowotne wśród pracowników. Pracodawca na bieżąco monitoruje poziom realizacji usług medycznych przez dostawcę tak, aby zapewnić pracownikom jak najlepszy dostęp do usług w tym zakresie.

Pozostałe podmioty Grupy Kapitałowej (działające na terenie Polski) zapewniają swoim pracownikom opiekę medyczną na warunkach wynegocjowanych z dostawcą usług przez Bank, na podstawie odrębnie zawieranych umów.

10.2.3.2 PPE

Od 2013 r. w Banku funkcjonuje Pracowniczy Program Emerytalny (PPE), w ramach którego pracownicy mają możliwość długookresowego oszczędzania w celu uzupełnienia dochodów emerytalnych otrzymywanych z obowiązkowych części systemu emerytalnego. PPE Banku prowadzone jest w formie umowy o wnoszenie przez Bank Składki Podstawowej (na poziomie 3,5% wynagrodzenia pracownika) i Składki Dodatkowej Pracowników do Funduszy Inwestycyjnych zarządzanych przez PKO TFI SA.

Od grudnia 2019 roku zapisy umowy zakładowej PPE umożliwiają prawo do przystąpienia do PPE również Członkom Zarządu Banku.

Pracownicze Programy Emerytalne zapewniają swoim pracownikom również większe spółki Grupy Kapitałowej: z Grupy PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA, PKO Towarzystwo Ubezpieczeń SA, PKO BP Finat Sp. z o.o., Grupy PKO Leasing SA, PKO BP BANKOWY PTE SA, PKO TFI SA.

10.2.3.3 Ubezpieczenia grupowe

Pracownicy i członkowie ich rodzin mogą skorzystać z możliwości przystąpienia do grupowego ubezpieczenia na życie oferowanego przez PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA, za odpłatnością ponoszoną przez pracowników za pośrednictwem Banku.

Towarzystwo oferuje pracownikom możliwość wyboru jednego z pięciu wariantów i dwóch dodatkowych cegiełek. Wysokość wypłat świadczeń dla ubezpieczonego uzależniona jest od wybranego wariantu.

Jednocześnie PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA byłym pracownikom zapewnia indywidualną kontynuację ubezpieczenia IKU do 70 roku życia.

10.2.3.4 ZFŚS

W celu zapewnienia pracownikom wyboru preferowanych świadczeń dodatkowych, w ramach środków z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (ZFŚS) pracownicy mają możliwość korzystania z systemu kafeterijnego MyBenefit. Przyznane środki pracownik może wykorzystać na aktywności rekreacyjne, sportowe, zakupy w licznych sklepach, na wydarzenie kulturalne, a także inne aktywności według jego preferencji, w tym również pokrywać koszty opieki nad dziećmi w żłobkach i przedszkolach. Wysokość otrzymanych na kafeterię środków jest uzależniona od dochodu brutto na osobę w rodzinie.

Część Spółek Grupy Kapitałowej także oferuje pracownikom możliwość korzystania z platformy MyBenefit, pozostałe zapewniają inne świadczenia, takie jak bony Sodexo czy premie świąteczne.

Ponadto w ramach Funduszu Socjalnego pracownicy mogą korzystać z pożyczek na cele mieszkaniowe, zapomóg losowych i socjalnych oraz środków na akcje dodatkowe związane m.in. ze sportem, kulturą, edukacją, imprezami integracyjnymi.

10.2.3.5 Pozostałe Świadczenia

Dobłą praktyką w Banku i innych spółkach Grupy Kapitałowej jest zapewnianie pracownikom możliwości korzystania z kart sportowych. Dbając o promowanie zdrowego trybu życia wśród pracowników, Bank zapewnia możliwość nabycia kilku rodzajów kart sportowych po to, aby zapewnić świadczenie jak najlepiej dostosowane do potrzeb użytkowników a co za tym idzie, realnie wspierać ich działania prozdrowotne.

Katalog oferowanych w Banku świadczeń dodatkowych uwzględnia ponadto oferty i zniżki dla pracowników Banku, np. AutoNaBank

Warto wspomnieć także, że Bank w ramach programu PKO po godzinach wspiera inicjatywy i aktywności sportowe (w Banku działa m.in. sekcja biegowa, sporty górskie, sekcja piłki nożnej) oraz działalność charytatywną pracowników.

11. Słownik użytych pojęć i skrótów

AMA (<i>Advanced Measurement Approach</i>)	zaawansowane podejście do pomiaru ryzyka operacyjnego do wyznaczania wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego zgodnie z Rozporządzeniem CRR
CIRS (<i>Currency Interest Rate Swap</i>)	transakcja polegająca na wymianie między kontrahentami płatności odsetkowych naliczanych od kwot nominowanych w różnych walutach i określanych według różnych stóp procentowych
CRD IV	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z 26 czerwca 2013 roku w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywę 2006/48/WE oraz 2006/49/WE
CSA (<i>Credit Support Annex</i>)	umowa zabezpieczająca – załącznik do umowy ramowej
Cząstkowa urealniona luka płynności	różnica pomiędzy aktywami razem a pasywami razem, wyliczana dla każdego przedziału zapadalności (wymagalności); informuje o niedopasowaniu pomiędzy zapadającymi aktywami oraz wymagalnymi pasywami w danym przedziale czasowym z uwzględnieniem urealnienia ich terminu zapadalności (wymagalności)
EaR (<i>Earnings at risk</i>)	określa maksymalne odchylenie przychodów biznesowych netto od wartości oczekiwanej przy założonym poziomie ufności w określonym horyzoncie czasowym
EBA (<i>European Banking Authority</i>)	Europejski Urząd Nadzoru Bankowego
ECAI (<i>External Credit Assessment Institutions</i>)	zewnętrzna instytucja oceny wiarygodności kredytowej
Ekspozycja kredytowa	aktywo finansowe powstałe w wyniku udostępnienia dłużnikowi środków pieniężnych lub świadczenia usług, obejmująca kwoty główne i wszelkie należności z nimi powiązane (np. odsetki, premie, dyskonta), wyceniane metodą zamortyzowanego kosztu lub do wartości godziwej przez inne całkowite dochody wynikające z udzielonych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych
FX Swap	swap walutowy - jest to transakcja w której dwie strony wymieniają między sobą uzgodnione kwoty z uwzględnieniem należnych odsetek w różnych walutach na określony czas
IBNR (<i>incurred but not reported</i>)	grupa ekspozycji kredytowych, w przypadku której nastąpiła utrata wartości, jednak nie została ona udokumentowana zaraportowaniem przesłanki indywidualnej utraty wartości w odniesieniu do konkretnych ekspozycji wchodzących w skład portfela
IRB (<i>Internal Ratings Based Approach</i>)	metoda wewnętrznych ratingów stosowana do wyznaczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego
ISDA (<i>International Swap and Derivatives Association</i>)	Międzynarodowe Stowarzyszenie Dealerów Swapowych
Kapitał wewnętrzny	wysokość kapitału niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku i Grupy Kapitałowej Banku oraz wpływu zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka
KRI - Kluczowy wskaźnik ryzyka (<i>Key Risk Indicator</i>)	miernik ryzyka operacyjnego, określony jako kluczowy dla danego obszaru, aplikacji lub procesu w kontekście strat wynikających ze zdarzeń operacyjnych, tzn. monitorujący główne czynniki wpływające na poziom kluczowych dla Banku ryzyk
KPI - Kluczowy wskaźnik efektywności (<i>Key Performance Indicator</i>)	finansowy i niefinansowy wskaźnik stosowany jako miernik w procesach pomiaru stopnia realizacji celów organizacji
Korekta CVA (<i>Credit Value Adjustment</i>)	korekta wyceny instrumentów pochodnych odzwierciedlająca ryzyko kredytowe kontrahenta
Korekta DVA (<i>Debt Value Adjustment</i>)	korekta wartości godziwej zobowiązań oraz instrumentów pochodnych będących zobowiązaniami, wynikająca z własnego ryzyka kredytowego Banku
LDA (<i>Loss Distribution Approach</i>)	podejście polegające na wykorzystaniu danych historycznych o zdarzeniach operacyjnych wewnętrznych jak i zewnętrznych oraz informacji o kształtowaniu się czynników otoczenia biznesowego do statystycznego

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

	pomiaru ryzyka operacyjnego
LGD (<i>Loss Given Default</i>)	strata ponoszona przez Bank w przypadku wystąpienia niewypłacalności klienta
Łączny współczynnik kapitałowy	główny miernik adekwatności kapitałowej, wyliczany jako iloraz funduszy własnych i sumy wymogów w zakresie funduszy własnych, przemnożonych przez 12,5
Material Risk Takers (MRT)	członkowie Zarządu i kluczowi menedżerowie o wysokim wpływie na profil ryzyka Banku
MSR	Międzynarodowe Standardy Rachunkowości
MSSF	Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej
NBP	Narodowy Bank Polski
Outsourcing	korzystanie z zewnętrznych zasobów, poprzez przekazanie określonych zadań i działań do wykonania przez firmy zewnętrzne na podstawie umów
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
Portfel bankowy	portfel obejmujący operacje niezaliczone do portfela handlowego, w szczególności udzielanie kredytów, pożyczek, składanie lokat i przyjmowanie depozytów, wykonywane w ramach działalności Banku
Portfel handlowy	portfel obejmujący wszystkie pozycje w instrumentach finansowych i w towarach, które to pozycje Bank przeznacza do obrotu lub do celów zabezpieczenia pozycji przeznaczonych do obrotu
Poziom ufności	prawdopodobieństwo, wyrażone najczęściej procentowo, z jakim analizowana zmienna (strata banku) nie przekroczy określonej wartości
Pozycja indywidualna dla danej waluty obcej (pozycja walutowa)	- różnica sumy aktywów w danej walucie, pozabilansowych zobowiązań otrzymanych i aktywów indeksowanych do tej waluty obcej oraz sumy pasywów w tej walucie, pozabilansowych zobowiązań udzielonych i pasywów indeksowanych do tej waluty obcej
Prawdopodobieństwo niewypłacalności (<i>Probability of Default - PD</i>)	statystycznie oszacowane prawdopodobieństwo wystąpienia niewypłacalności kredytobiorcy w skali roku (określa poziom ryzyka kredytowego związanego z portfelem, które zmaterializuje się w przyszłości)
Punkt odcięcia	minimalna liczba punktów przyznawanych w wyniku oceny wiarygodności z wykorzystaniem systemu scoringowego (dla klienta indywidualnego) bądź klasa ratingu klienta oraz klasa ratingu łącznego (dla klienta instytucjonalnego), od których można dokonać z klientem transakcji kredytowej
RI - pomocniczy wskaźnik ryzyka (<i>Risk Indicator</i>)	miernik ryzyka operacyjnego, nie określony jako kluczowy, o charakterze operacyjnym, wspierający monitorowanie poziomu ryzyka operacyjnego dla danego obszaru, aplikacji lub procesu
Ryzyko biznesowe	ryzyko nieosiągnięcia założonych celów finansowych, w tym poniesienia strat, wynikające z niekorzystnych zmian zachodzących w otoczeniu biznesowym, podjęcia niekorzystnych decyzji, nieprawidłowego wprowadzenia podjętych decyzji lub braku podjęcia odpowiednich działań, które miałyby być odpowiedzią na zachodzące w otoczeniu biznesowym zmiany
Ryzyko kredytowe	ryzyko poniesienia straty w wyniku niewywiązania się klienta z zobowiązań wobec Banku lub ryzyko spadku wartości ekonomicznej wierzytelności Banku w wyniku pogorszenia się zdolności klienta do obsługi zobowiązań; w ramach ryzyka kredytowego wyróżnia się również ryzyko korekty wyceny instrumentów pochodnych z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta (CVA), które jest ryzykiem poniesienia straty w wyniku zmiany czynników rynkowych i kredytowych (w szczególności w wyniku zmiany prawdopodobieństwa niewypłacalności kontrahenta)
Ryzyko modeli	ryzyko poniesienia strat w wyniku podejmowania błędnych decyzji biznesowych na podstawie funkcjonujących modeli
Ryzyko operacyjne	ryzyko powstania straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych, uwzględniające ryzyko prawne (ryzyko poniesienia straty wynikającej z niezajomości, niezrozumienia i niestosowania norm prawnych oraz standardów rachunkowości, niemożności wyegzekwowania postanowień umów, niekorzystnych interpretacji lub rozstrzygnięć sądów albo organów administracji publicznej), nie obejmuje ryzyka utraty reputacji i ryzyka biznesowego
Ryzyko płynności	ryzyko braku możliwości terminowego wywiązania się ze zobowiązań w wyniku braku płynnych środków

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
 PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ
 KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
 WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
 (W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Ryzyko przedzoliczeniowe	ryzyko utraty zdolności kredytowej kontrahenta w trakcie trwania transakcji zawartej z Bankiem
Ryzyko stopy procentowej	ryzyko poniesienia straty na pozycjach bilansowych i pozabilansowych Banku wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w wyniku zmian stóp procentowych na rynku
Ryzyko walutowe	ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian kursów walutowych, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji w poszczególnych walutach
Ryzyko zmian makroekonomicznych	ryzyko pogorszenia sytuacji finansowej Banku w wyniku niekorzystnego wpływu zmiany warunków makroekonomicznych
Rzeczywista ochrona ryzyka kredytowego	technika ograniczania ryzyka kredytowego, w przypadku której Bank jest uprawniony do upłynnienia, dokonania transferu lub przejęcia, bądź zatrzymania określonych aktywów lub kwot w przypadku niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, obejmująca zabezpieczenia finansowe oraz umowy o kompensowaniu ekspozycji bilansowych
Skumulowana kontraktowa luka płynności	suma wszystkich cząstkowych kontraktowych luk płynności liczonych od pierwszego przedziału a'vista do przedziału, dla którego liczona jest skumulowana kontraktowa luka płynności
Skumulowana urealniona luka płynności	suma wszystkich cząstkowych urealnionych luk płynności liczonych od pierwszego przedziału a'vista do przedziału, dla którego liczona jest skumulowana urealniona luka płynności
Strata nieoczekiwana (<i>Unexpected Loss, UL</i>)	oznacza nadwyżkę straty kredytowej, której Bank nie przekroczy z określonym prawdopodobieństwem w rocznym horyzoncie czasu, nad stratą oczekiwaną
Strata oczekiwana (<i>Expected Loss, EL</i>)	statystycznie oszacowana wartość średniej (oczekiwanej) straty z tytułu ryzyka kredytowego, jaką Bank spodziewa się ponieść na portfelu w ciągu jednego roku
Strategiczny limit tolerancji	poziom tolerancji na ryzyko ustalony przez Zarząd
Metoda ratingowa	metoda oceny ryzyka kredytowego klienta instytucjonalnego banku stosowana przy udzielaniu lub zmianie istotnych warunków transakcji kredytowej oraz w okresie realizacji transakcji kredytowej, która określa klasę wiarygodności kredytowej klienta
Testy warunków skrajnych	element zarządzania ryzykiem służący do oceny potencjalnego wpływu na sytuację Banku lub Grupy Kapitałowej Banku określonego niekorzystnego zdarzenia lub zmian parametrów rynkowych
Umowa ramowa	porozumienie stron regulujące zasady współdziałania banku z kontrahentami na rynku finansowym w odniesieniu do terminowych transakcji finansowych
Wartość godziwa	Cena, którą otrzymano by za zbycie składnika aktywów lub zapłacono by za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny
Wartość zagrożona (<i>Value-at-Risk, VaR</i>)	potencjalna wartość straty, wynikająca ze zmiany wartości bieżącej przepływów pieniężnych z instrumentów finansowych lub potencjalna wartość straty na utrzymywanych pozycjach walutowych z tytułu zmian kursu walutowego, przy założeniu określonego poziomu ufności oraz okresu utrzymywania pozycji
Wartość zagrożona ryzykiem kredytowym (<i>Credit Value-at-Risk, CVaR</i>)	potencjalna strata, jaka nie powinna zostać przekroczona z tytułu ryzyka kredytowego na utrzymywanym portfelu kredytowym, przy założeniu określonego (wysokiego) poziomu ufności oraz okresu utrzymywania pozycji
Wskaźnik LCR	wskaźnik pokrycia wypływów netto, który określa relację płynnych aktywów wysokiej jakości do wypływów netto (tj. pomniejszonych o wpływy) w horyzoncie 30 dni w warunkach skrajnych – europejska miara nadzorcza określona w pakiecie CRD IV/CRR
Wskaźnik NSFR	Wskaźnik pokrycia stabilnego finansowania netto, który określa relację pozycji zapewniających stabilne finansowanie do pozycji wymagających stabilnego finansowania
Wskaźnik <i>LTV</i> (<i>Loan to Value</i>)	wskaźnik wysokości ekspozycji kredytowej do wartości nieruchomości, stanowiącej jej zabezpieczenie
Wskaźnik pokrycia kredytów z utratą wartości odpisami	relacja poziomu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek do wartości kredytów i pożyczek z utratą wartości
Współczynnik kapitału Tier I (T1)	miara adekwatności kapitałowej, wyliczana jako iloraz kapitału Tier I i sumy wymogów w zakresie funduszy własnych, przemnożonych przez 12,5. W Banku oraz Grupie Kapitałowej Banku nie są identyfikowane elementy kapitału dodatkowego Tier I, w konsekwencji wartość współczynnika kapitału podstawowego Tier I

ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ Powszechniej
KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
(W MILIONACH ZŁOTYCH)

	(CET1) jest równa wartości współczynnika kapitału Tier I (T1)
Wymogi w zakresie funduszy własnych	suma wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz z tytułu przekroczenia limitów i naruszenia innych norm określonych w Rozporządzeniu CRR
ZBP	Związek Banków Polskich

**ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE
PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU GRUPY KAPITAŁOWEJ Powszechniej
KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ
WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
(W MILIONACH ZŁOTYCH)**

Oświadczenie Zarządu PKO Banku Polskiego SA

Zarząd PKO Banku Polskiego SA:

- oświadcza, że według jego najlepszej wiedzy, informacje ujawniane zgodnie z częścią ósmą Rozporządzenia CRR zostały przygotowane w zgodności z wewnętrznymi procesami kontroli;
- oświadcza, że według jego najlepszej wiedzy, adekwatność ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem, w szczególności ryzykiem płynności, w PKO Banku Polskim SA, daje pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu ryzyka i strategii Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku;
- zatwierdza niniejszy Raport „Adekwatność kapitałowa oraz inne informacje podlegające ogłaszaniu Grupy Kapitałowej Powszechniej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej według stanu na 31 grudnia 2019 roku”, w którym umieszczono informacje na temat ryzyka, w tym ryzyka płynności, omówiono ogólny profil ryzyka Banku i Grupy Kapitałowej Banku związany ze strategią działalności oraz zawarto kluczowe wskaźniki i dane liczbowe, zapewniające zewnętrznym zainteresowanym stronom całościowy obraz zarządzania ryzykiem przez PKO Bank Polski SA i Grupę Kapitałową Banku, w tym interakcji między profilem ryzyka Banku, a tolerancją na ryzyko wyrażoną w formie strategicznych limitów tolerancji, określonej przez Zarząd i zaakceptowaną przez Radę Nadzorczą.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu PKO Banku Polskiego SA

11.02.2020	Zbigniew Jagiełło	Prezes Zarządu	..... (podpis)
11.02.2020	Rafał Antczak	Wiceprezes Zarządu	..... (podpis)
11.02.2020	Rafał Kozłowski	Wiceprezes Zarządu	..... (podpis)
11.02.2020	Maks Kraczkowski	Wiceprezes Zarządu	..... (podpis)
11.02.2020	Mieczysław Król	Wiceprezes Zarządu	..... (podpis)
11.02.2020	Adam Marciniak	Wiceprezes Zarządu	..... (podpis)
11.02.2020	Piotr Mazur	Wiceprezes Zarządu	..... (podpis)
11.02.2020	Jakub Papierski	Wiceprezes Zarządu	..... (podpis)
11.02.2020	Jan Emeryk Rościszewski	Wiceprezes Zarządu	..... (podpis)